

ΜΗΔΕΙΣ ΦΟΒΕΙΣΘΩ ΘΑΝΑΤΟΝ

Στόν Κατηχητικό Λόγο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, πού ἀναγινώσκειται κατὰ τὴν ἀγία καὶ λαμπροφόρο νύκτα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ἀκοῦμε: «Κανείς νά μή φοβᾶται τόν θάνατο, γιατί ὁ θάνατος τοῦ Σωτῆρος μᾶς ἐλευθέρωσε. Τόν ἔσβησε, ἐνῶ ἦταν κάτω ἀπό τὴν ἐξουσία του. Τιμώρησε τόν Ἄδη, ἀφοῦ πρῶτα κατέβηκε στόν Ἄδη. Τόν ἐπίκρανε, ὅταν ἐκεῖνος γεύτηκε τὴ σάρκα του. Ὁ Ἡσαΐας τό προφήτεψε αὐτό: “Ὁ Ἄδης”, λέει, “ἐπικράνη”. Ὅταν σέ συνάντησε κάτω, ἐπικράνη, γιατί καταργήθηκε. Ἐπικράνη, γιατί ἐνεπαίχθη. Πῆρε στά χέρια του ἀνθρώπινο σῶμα, καὶ βρέθηκε μπροστά στόν Θεό. Πῆρε γῆ, καὶ βρῆκε οὐρανό. Πῆρε αὐτό πού ἔβλεπε, καὶ ἔπεσε σ’ αὐτό πού δέν ἔβλεπε. “Ποῦ εἶναι, θάνατε, τό κεντρί σου; Ποῦ εἶναι, Ἄδη, ἡ νίκη σου;” Ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, καὶ σύ καταβαραθρώθηκες. Ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, καὶ οἱ δαίμονες ρίχτηκαν κάτω.

Ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, καὶ χαίρονται οἱ Ἄγγελοι. Ἀναστήθηκε ὁ Χριστός, καὶ κανείς νεκρός δέν μένει πιά στό μνήμα. Γιατί ὁ Χριστός σηκώθηκε ἀπό τό μνήμα καὶ ἔγινε ὁδῆγός τῶν κεκοιμημένων. Σ’ αὐτόν ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμη στοὺς αἰῶνες».

Ὁ μακαριστός Μητροπολίτης Ἀντώνιος τοῦ Σουροῦ ἀναφερόμενος στά λόγια τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου γράφει: «Μέχρι τὴν Ἑνσάρκωση τοῦ Χριστοῦ κάθε ἄνθρωπος, δίκαιος ἢ ὄχι, ἐστερεῖτο τῆς χαρᾶς νά συναντήσῃ τόν Θεό. Σύμφωνα μέ τὴ διήγηση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περί τῆς πρώτης Πτώσεως τῶν Προπατόρων μας, τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὕας, ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος στερήθηκε τό φῶς, τὴ χαρά καὶ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τότε ὅποιος πέθαινε ἔμπαινε σέ μία ἄβυσσο φρίκης, χωρισμοῦ ἀπό τόν Θεό καὶ, κατὰ συνέπεια, χωρισμοῦ καὶ ἀπό τὰ ἀγαπημένα του πρόσωπα. Ὁ θάνατος αὐτός εἶχε δύο ὄψεις-δέν ἦταν ἀπλῶς ὁ ἐπίγειος θάνατος, κατὰ τόν

Τό περιοδικό αὐτό ἀφιερώθηκε στὴν ἀντιμετώπιση τοῦ μεγάλου θέματος τοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος ἐκτός ἀπὸ τὸν ἐκλιπόντα ἀφορᾷ καὶ τοὺς συγγενεῖς του καὶ ὅλη τὴν κοινωνία καὶ γι’ αὐτό χρειάζεται νά ἀντιμετωπισθεῖ μέ πολύ μεγάλη εὐθύνη.

Σήμερα ὁ ἐκκοσμηκευμένος ἄνθρωπος στράφηκε ὁλοκληρωτικά στὴν ἥδονή τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ προσπαθεῖ παντοιοτρόπως νά ἀπομακρύνῃ τόν θάνατο ἀπὸ τὴ ζωὴ του. Ὅμως ὁ θάνατος εἶναι τό πιό σίγουρο γεγονός τῆς ζωῆς. Ὅσο κι ἂν τὸν ξεχνᾷ, ὅσο κι ἂν παρατείνει τὴ ζωὴ του μέ τὰ φάρμακα, τό τέλος εἶναι ἀναπόφευκτο.

Οἱ ἐνσυνείδητοι χριστιανοὶ δέν βλέπουν τόν θάνατο ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς ἀλλὰ ὡς τὴν εἴσοδο στὴν αἰωνιότητα. Αὐτοὶ δέν καταδίδονται ἀπὸ τὴν ἐκδημία τῶν συγγενῶν τους, ἀλλὰ παρηγοροῦνται μέ τὴν πίστη ὅτι οἱ τεθνεῶτες πορεύθηκαν πρὸς τόν Θεό. Γι’ αὐτοὺς ὁ θάνατος τοὺς ὁδηγεῖ κοντὰ στὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, τὸν ἀγαπημένο Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ Χριστός, πρὶν ἀναστήσῃ τόν Λάζαρο, εἶπε στοὺς μὲν μαθητὲς Του, ὅτι ὁ φίλος Του Λάζαρος ἔχει κοιμηθεῖ (δηλ. ὁ θάνατος εἶναι προσωρινή διακοπή, ὅπως ὁ ὕπνος) (Ἰω. 11,11), στὴ δὲ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου, τὴ Μάρθα ὅτι Αὐτός εἶναι ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ (Ἰω. 11,25).

Μέ τόν θάνατο κάποιον παιδιοῦ ἢ κάποιον δικαίου ὁ Θεός κάτι καλὸ θά βγάλει κι ἄς μὴν τό κατανοοῦμε ἄμεσα. Ἴσως γιὰ νά μή χαλάσει ὁ ἀποθανὼν καὶ χάσει τὴν αἰώνια σωτηρία. Γράφει ὁ Σολομώντας: «Ἡρπάγη, μὴ κακία ἀλλάξη σύνεσιν αὐτοῦ» (Σοφ. Σολ. 4,11). Πολλοὶ συγγενεῖς νεκρῶν, μόλις ἔχασαν τοὺς δικούς τους ἄρχισαν νά φιλοσοφοῦν τὴ ζωὴ καὶ νά βρίσκουν τό βαθύτερο νόημά της κοντὰ στόν Θεό. Ὁ πόνος τῆς πορείας πρὸς τόν ἐπικείμενο θάνατο, λόγω καρκίνου, κάποιους τοὺς τελειοποιεῖ πνευματικά μέ τὴν καλλιέργεια ἀρετῶν, ὅπως τῆς ὑπομονῆς, τῆς ταπεινώσεως καὶ τῆς πίστεως.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς καὶ ὁ πνευματικός
θάνατος, Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ, σελ. 3
- Ὁ θάνατος τοῦ θανάτου,
Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου, σελ. 5
- Γιά τόν θάνατο πού ἔρχεται. Γιά τόν θάνατο
πού ἦλθε,
Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ, σελ. 6
- Ἡ ἀπάλυνση τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου,
Καθηγ. Βασιλικῆς Γ. Κώστα, σελ. 9
- Ἡ ἐρμηνεία τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας κατά
τόν ἅγιο Συμεών Θεσσαλονίκης,
Ἀν. Καθ. Παναγιώτη Σκαλτσῆ, σελ. 11
- Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως,
Θεολόγου Παντελῆ Λέκκου, σελ. 14
- Λόγος Κατηχητήριος ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Ἀγίας
καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, σελ. 19
- Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ
Πάσχα, σελ. 20
- Πασχάλιο μήνυμα Μητροπολίτου Ρόδου
κ. Κυρίλλου, σελ. 22
- Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες,
Θεολόγου Γεωργίου Ἀνθιμίδου, σελ. 23
- Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή λατρεία τῆς
Ἐκκλησίας, Παρασκευῆς Μαντικοῦ, σελ. 26
- Ὁρθοδοξία καὶ διάκριση, σελ. 29
- Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 30
- Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως, σελ. 33
- Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39
- Ἀπόψεις καὶ Σχόλια,
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

ὁποῖο ἡ ψυχὴ χωριζομένη ἀπὸ τό σῶμα ἀνεβαίνει
στόν Θεό καί προσκυνᾷ τόν θρόνο Του, ἐνῶ Ἐκεῖ-
νος σκουπίζει τὰ δάκρυα τῶν ἐπιγείων θλίψεων
της. Ὑπάρχει καί ἕνας ἄλλος θάνατος, ἕνας δεύτε-
ρος χωρισμός: Ὅσο κάποιος ζοῦσε σέ αὐτὴ τῇ γῇ,
μποροῦσε μέ τόν ἕνα ἢ τόν ἄλλο τρόπο, ἔστω καί
μέ τὴν ἀκρούλα τῆς ψυχῆς του, νά ἀγγίξει τὰ κρά-
σπεδα τοῦ ἱματίου τοῦ Κυρίου. Μετά τόν θάνατο
ὁμως, ὁ κάθε χωρισμός γινόταν ὀριστικός, τελικός,
φοβερός..... Καί τότε ἦρθε ὁ Κύριος καί πάνω στόν
Σταυρό πέθανε μέ τόν ἴδιο θάνατο πού πέθαινε
κάθε ἄνθρωπος.....καί κατέβηκε στόν Ἄδη... Ἐκτο-
τε ὁ Ἄδης δέν θά εἶναι πιά ἡ φρικτὴ κόλαση τοῦ
χωρισμοῦ, ὅπως παλιά, διότι τώρα μέσα του ἦταν ὁ
ζωντανός Θεός».

Τὰ παραπάνω φωτίζουν τό γεγονός τοῦ θανά-
του καί δίνουν τὴν ἀπάντηση γιὰ τό πῶς ἀντιμε-
τωπίζει ὁ Χριστιανός τόν θάνατο. Ὁ θάνατος μετὰ
τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ παραμένει ἕνα βιολο-
γικό γεγονός. Ἡ πλάκα τοῦ τάφου δέν ἐξαφανίζει
τόν ἄνθρωπο. Ὁ χωρισμός εἶναι πρόσκαιρος. Γι'
αὐτό καί ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλει πῶς
πρέπει οἱ Χριστιανοὶ νά ἀντιμετωπίζουν τό γεγο-
νός τοῦ θανάτου: «Ἀδελφοί, μὴ λυπεῖσθε, καθὼς
καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Ἡ ἐλπίδα μας
εἶναι ὁ ἀναστάς Κύριος καὶ ἡ ζωὴ πού χαρίζει στοὺς
ἀτελευτήτους αἰῶνες μέσα στή δόξα τοῦ προσώ-
που Του. ■

† Μ. Ρ.Κ

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἐκδόση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν

Ἰδιοκτήτης
Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κυρίλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου
Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Συνεταιριστικῆς
Τράπεζας Δωδεκανήσου
GR2007901000000256375000023

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

« Ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς καί ὁ πνευματικός θάνατος »

τοῦ Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλῆ

Πολλές φορές στήν ἐκκλησιαστική γλῶσσα μιλάμε γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μας. Διαβάζουμε, γιά παράδειγμα, στά Συναξάρια ὅτι ὁ τάδε ὁσιος ἀποσύρθηκε στήν ἔρημο γιά νά σώσει τήν ψυχή του. Πολλά τροπάρια τῆς ὑμνολογίας τῆς Ἐκκλησίας μας τελειώνουν μέ τήν ἔκφραση «σῶσον τάς ψυχάς ἡμῶν». Μέ μία ἐπιτόλαια θεώρηση θά λέγαμε ὅτι τελικά οἱ χριστιανοί ἐνδιαφέρονται μόνον γιά νά σώσουν τόν ἑαυτό τους καί ἀδιαφοροῦν γιά τήν σωτηρία τοῦ πλησίον, τοῦ συνανθρώπου δηλαδή. Θά μπορούσαμε ἐπίσης νά ποῦμε ὅτι περιφρονοῦν τό σῶμα, πού καί αὐτό εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ὁμιλοῦν συνεχῶς μόνον γιά σωτηρία τῆς ψυχῆς. Ὅμως δέν εἶναι ἔτσι τά πράγματα. Ὁ Θεός ἔπλασε τόν ἄνθρωπο κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσή Του. Λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός: «Τό σῶμα καί ἡ ψυχή πλάστηκαν ταυτόχρονα καί ὄχι τό ἕνα πρῶτα καί τό ἄλλο ὕστερα, κατά τίς φλυαρίες τοῦ Ὁριγένη» (Ἔκδ. ἀκριβ. Ὁρθοδόξου πίστεως, σελ.151).

Ἡ ψυχή, κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο Νύσσης, «εἶναι οὐσία κτιστή, ζωσα, νοερά, μεταδίδουσα στό ὀργανικό καί αἰσθητικό σῶμα ζωτική δύναμη καί ἀντιληπτική τῶν αἰσθητῶν, ἕως ὅτου βέβαια παραμένει τό σῶμα στήν ζωή» (Γρ. Νύσσης 1ΕΠΕ,228). Ἡ ψυχή εἶναι κτιστή, δημιουργημένη ἀπό τόν Θεό. Ἐχει τή δυνατότητα νά ἐπιλέγει μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ. Ἡ ψυχή εἶναι νοερά, ἀπλή ὡς πρός τήν φύση της, ἐνῶ τό σῶμα εἶναι σύνθετο, ἀποτελεῖται δηλαδή ἀπό πολλά στοιχεῖα, γι' αὐτό καί διαλύεται στά στοιχεῖα ἀπό τά ὁποῖα δημιουργήθηκε, ὅταν πεθάνει ὁ ἄνθρωπος. Ἐπειδή ἡ ψυχή εἶναι ἀπλή εἶναι καί ἀόρατη στούς σωματικούς ὀφθαλμούς. Ἡ ψυχή ἐνῶ εἶναι κτιστή, δημιουργημένη δηλαδή, ὁ Θεός θέλησε νά εἶναι ἀθάνατη. Αὐτό δέν εἶναι φυσικό χάρισμα τῆς ψυχῆς, ἀλλά εἶναι δωρεά τοῦ μόνου ἀθάνατου καί αἰώνιου, τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ. Ἡ ψυχή ἔχει πολ-

λές δυνάμεις. Ὁ νοῦς εἶναι τό μάτι τῆς ψυχῆς, γι' αὐτό ἡ ψυχή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι λογική. Σέ ἀντίθεση μέ τά ζῶα πού ἔχουν ἄλογη ψυχή, ἐξ οὗ καί ἄλογα ζῶα. Ὅταν πεθαίνουν τά ζῶα, ἐξαφανίζεται καί ἡ ἄλογη ψυχή τους. Γι' αὐτό καί ὁ ὁσιος Γέροντας Παῖσιος ὁ Ἀγιορείτης ἔλεγε νά φροντίζουμε τά ζῶα καί ὄχι βεβαίως νά τά λατρεύουμε, γιατί αὐτά δέν ἔχουν Παράδεισο. Ἡ λογική ψυχή τοῦ ἀνθρώπου δίνει ζωή στό σῶμα. Ἡ ψυχή ζωοποιεῖ καί συκρατεῖ τό σῶμα. Ὅχι τό σῶμα τήν ψυχή. Ἡ λογική

ψυχή ἀποφασίζει τήν πορεία τοῦ ἀνθρώπου καί τό σῶμα πού εἶναι διάκονος τῆς ψυχῆς ἐκτελεῖ τίς ἀποφάσεις. Γίνεται λοιπόν ἀντιληπτό ὅτι, ὅταν ἡ Ἐκκλησία ὁμιλεῖ γιά σωτηρία τῆς ψυχῆς, ἐννοεῖ βεβαίως τήν σωτηρία ὅλου τοῦ ἀνθρώπου, ψυχῆς καί σώματος, ἀφοῦ κατά τήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου θά πάρουμε πάλι πίσω τά σῶματά μας ἀφθαρτοποιημένα. Ὅτι πράττει λοιπόν ὁ ἄνθρωπος καλό ἢ κακό ἀποφασίζεται στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν λοιπόν θεραπεύεται ἡ ψυχή, κατ' ἐπέκταση θά θεραπευθεῖ καί τό σῶμα. Τό «σῶσον τάς ψυχάς ἡμῶν» λοιπόν ἀφορᾷ τήν σωτηρία ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώ-

που, ψυχῆς καί σώματος μαζί.

Στήν Σοφία Σολομώντος διαβάζουμε: «Ὁ Θεός θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδέ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων» (Σοφ. Σολ. Α,13). Δέν εἶναι ὁ Θεός ὁ δημιουργός τοῦ θανάτου καί δέν χαίρεται μέ τόν θάνατο τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεός εἶναι Δημιουργός τῶν ἀγαθῶν. Κάλεσε τόν ἄνθρωπο νά ἔχει κοινωνία μαζί Του, γιά νά πορευθεῖ στήν αἰωνιότητα. Τόν προειδοποίησε βεβαίως ὅτι ἡ ἄρνηση αὐτῆς τῆς κοινωνίας μαζί Του θά φέρει τόν θάνατο. Ὁ Δημιουργός Θεός εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καί τῆς ἀθανασίας. Ἡ ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου νά ἐπικοινωνεῖ, νά κοινωνεῖ δηλαδή μέ τόν Θεό, πού εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἔφερε τόν θάνατο. Αὕτη εἶναι καί ἡ οὐσία τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος.

«Δι' ἑνός ἀνθρώπου
ἡ ἁμαρτία εἰς τόν κόσμον
εἰσῆλθε καί διὰ
τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος
καί οὕτως εἰς πάντας
ἀνθρώπους ὁ θάνατος
διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες
ἥμαρτον... » (Ρωμ.5, 12-13)

Οί Προπάτορες, ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐα, ὑπακούον-
τας στὸν πρῶτο ἀποστάτη, τὸν διάβολο, πίστεψαν
ὅτι μπορούσαν νὰ ζήσουν χωρὶς τὸν Θεό. Τό ἀπο-
τέλεσμα ἦταν νὰ εἰσέλθει ὁ θάνατος στὴν ζωὴ τῶν
Πρωτοπλάστων, πρῶτα ὁ πνευματικός καὶ ἔπειτα
ὁ σωματικός θάνατος. Πνευματικός θάνατος εἶναι
ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Ζωοδότη
Θεό. Αὐτὸν τὸν θάνατο τὸν ὑπέστη πρῶτος ὁ Ἑω-
σφόρος ἀπὸ δική του ἐπιλογή. Τὸν ἴδιο πνευματι-
κό θάνατο γεύθηκαν καὶ οἱ Πρωτόπλαστοι. Αὐτό
κυρίως ὀνομάζουν θάνατο οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλη-
σίας μας. Συνέπεια τοῦ πνευματικοῦ θανάτου εἶ-
ναι καὶ ὁ βιολογικός, ὁ σωματικός θάνατος, πού
ὅμως εἶναι προσωρινός, ἀφοῦ τὰ σώματά μας θὰ
τά πάρουμε πίσω κατὰ τὴν Δευτέρα Παρουσία τοῦ
Κυρίου. Ὁ θάνατος λοιπὸν δέν εἶναι δημιουργημα
τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι τραγικὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνί-
ερης συνεργασίας τοῦ ἀποστάτη διαβόλου μέ τὸν
ἄνθρωπο.

Ὁ Θεός βεβαίως ἐπέτρεψε τὸν σωματικὸ θάνα-
το ἀπὸ φιlanθρωπία, «ἵνα μὴ τό κακόν ἀθάνατον
γένηται», καθὼς λέγουμε στὴν συγχωρητικὴ εὐχή
τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας. Δηλαδή, ἐπέτρεψε νὰ χω-
ρισθεῖ τό σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ μὴν γίνεῖ ἀθά-
νατο τό κακό. Διότι, ἀφοῦ ἀποξενωθήκαμε ἀπὸ
τὸν Ζωοδότη Θεό, οἱ ἀσθένειες, ἡ δυστυχία, τό ἄγ-

χος, ἡ ἀνασφάλεια, ἡ μοναξιά καὶ ὅλα τὰ συνακό-
λουθα τῆς ἁμαρτίας θὰ ἦταν αἰώνια.

Τώρα ὅμως ὑπάρχει ἡμερομηνία λήξεως γιὰ ὅλα
αὐτά. Ἡ ζωὴ μας, ὅσα χρόνια ὁ Θεός ἐπιτρέψει νὰ
ζήσουμε ἐπὶ τῆς γῆς, εἶναι στάδιο ἀγωνιστικό καὶ
ὅλα αὐτά μέ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ πλέον μπορούν
νὰ γίνουν αἰτίες καὶ ἀφορμές σωτηρίας τοῦ ἀνθρώ-
που. Βεβαίως ἐμεῖς δέν ἔχουμε καμία εὐθύνη γιὰ τὴν
ἁμαρτία πού ἐπιτέλεσαν ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐα. Ὅμως
γευόμαστε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστασίας ἐκεί-
νης, διότι ἡ θνητότητα, ἡ φθορά καὶ ὁ θάνατος εἰ-
σῆλθαν ὡς μεταδοτικὴ ἀσθένεια στὴν ἀνθρώπινη
φύση καὶ μεταδίδονται πλέον σέ κάθε ἄνθρωπο,
ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μέ τίς μεταδοτικές σω-
ματικές ἀσθένειες.

Μᾶς λέγει ὁ Μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος
Παῦλος στὴν πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολή του: «Δι'
ἐνός ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε
καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος καὶ οὕτως εἰς πάν-
τας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες
ἡμαρτον...» (Ρωμ.5, 12-13). Ἔτσι λοιπὸν εἰσῆλθε
στὴν ζωὴ μας ὁ πνευματικός καὶ ὁ σωματικός θά-
νατος. Ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς λοιπὸν εἶναι ἡ ἀνά-
σταση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν πνευματικὸ θάνατο,
πού εἶναι ἄρνηση τῆς κοινωνίας μέ τὸν Ζωοδότη
καὶ Δημιουργὸ Τριαδικὸ Θεό. ■

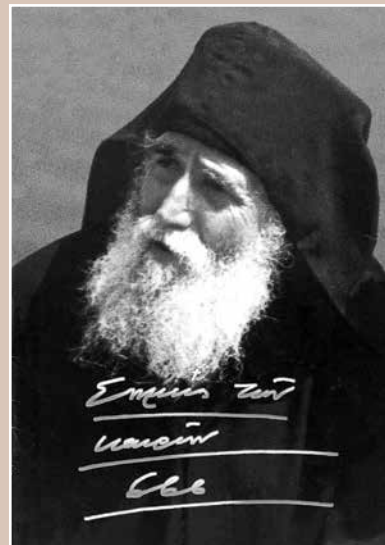
Ἡ προετοιμασία γιὰ τὴν θεία ἐπικοινωνία:

Ταπεινὴ ἐξομολόγηση στὸν Χριστό

Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου,
Λόγοι ΣΤ', Περί προσευχῆς, σσ. 42-43.

- Γέροντα, πολλές φορές στὴν διάρκεια τῆς προ-
σευχῆς μέ ἀπασχολοῦν τὰ σφάλματά μου καὶ δέν μπο-
ρῶ νὰ συγκεντρωθῶ.

- Εἴπαμε νὰ ἐξετάζουμε τὸν ἑαυτό μας καὶ νὰ ἐξο-
μολογούμεστε τὰ σφάλματά μας, πρὶν ἀρχίσουμε τὴν
προσευχή, ὅχι τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς. Αὐτό δέν εἶναι αὐτοκριτική· εἶναι συζήτηση
μέ τό ταγκαλάκι. Πρὶν ἀπὸ τὴν προσευχή δά σκεφτοῦμε τί δέν πάει καλά μέ τὸν
ἑαυτό μας, δά στρέψουμε τὸν νοῦ μας ἐκεῖ, δά ρυθμίσουμε τό κλισιοσκόπιο, καὶ
μετά... πῦρ!

Ὁ θάνατος τοῦ θανάτου

τοῦ Μοναχοῦ Μωυσέως Ἀγιορείτου

Τὸ Ὁρθοδοξία πραγματοποιεῖ ὅ,τι τό πιό φοβερό. Θανατώνει τόν θάνατο. Προσδοκοῦμε ἀνάσταση ὅλων τῶν νεκρῶν κατὰ τή Δευτέρα Παρουσία. Τή νίκη τοῦ θανάτου ἐορτάζουμε στήν πιό λαμπρή ἡμέρα τῆς χριστιανοσύνης, τό Πάσχα. Ἡ δύναμη τοῦ θανάτου ἐξοντώθηκε μέ τόν θάνατο τοῦ Χριστοῦ. «Θανάτῳ θάνατον πατήσας καί τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶνι χαρισάμενος». Ἐνωμένοι μαζί Του καί μέ τούς ἀδελφούς μας βιώνουμε τό μυστήριό τῆς ἀναστάσεως, γινόμεστε φωτόμορφα τέκνα τῆς φωτοδόχου Ἐκκλησίας. Ἔτσι κατανοοῦμε πόσο φοβερή πληγή εἶναι οἱ διαιρέσεις καί οἱ κακίες γιά τήν ἐκκλησιαστική ἐνότητα. Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής εἶπε: «ὅποιος μνησθήκε στήν ἀφατη δύναμη τῆς ἀναστάσεως, ἀπόκτησε κίολας ἐμπειρία τοῦ στόχου πού ἐξ ἀρχῆς εἶχε ὁ Θεός δημιουργώντας τό σύμπαν». Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, μᾶς θυμίζει τήν ἀθανασία, γιά τήν ὁποία πλασθήκαμε καί ὄχι τή θνησιμότητα στήν ὁποία παρήκοα ἐκπέσαμε.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος λέγει: «Ὁ Χριστός κατέβηκε γιά νά σωθοῦμε, δοκίμασε τόν πειρασμό γιά νά νικήσουμε, ἀτιμάσθηκε γιά νά δοξάσει, νεκρώθηκε γιά νά σώσει, ἀνέβηκε γιά νά τραβήξει κοντά Του ἐκείνους πού εἶχαν γκρεμισθεῖ καί κοίτονταν χάμω γιά τήν ἁμαρτία». Ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου σέ λόγο του ἀναφέρει: «Ὁ Θεός ἔρχεται πλησίον καί οἱ θύρες τοῦ Ἄδη ἀνοίγουν. Ἐκεῖνοι πού ἀπό αἰῶνες κοιμάσθε, εὐφραίνεσθε. Ἐκεῖνοι πού στό σκοτάδι καί στή σκιά τοῦ θανάτου κάθεστε, δεχθεῖτε τό μεγάλο φῶς. Ὁ Δεσπότης καί Κύριος μαζί μέ τούς ἐργάτες, ὁ Θεός μαζί μέ τούς νεκρούς, ἡ ζωή μέ τούς θνητούς, ὁ ἄπταιστος μέ τούς φταίχτες».

Στήν ἀνάσταση ζοῦμε τήν ὑπέρβαση, τοῦ θανάτου καί κάθε θλίψεως. Ἡ πίστη στήν ἀνάσταση ἀμβλύνει κάθε πόνο καί προσφέρει ἐλπίδα, αἰσιο-

δοξία καί χαρά. Ἡ ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μᾶς χαρίζει τήν ἀφοβία τοῦ θανάτου. Ὁ Χριστός μέ τόν θάνατό Του κατατρόπωσε τόν θάνατο κι ἔδωσε ζωή στούς κεκοιμημένους στά μνήματα. Οἱ τάφοι ὅμως εἶναι ξανά γεμάτοι ἀπό σήψη καί φθορά πρίν τόν βιολογικό θάνατο. Ἐγιναν τάφοι οἱ ἀνθρώπινες καρδιές. Τό κοσμοχαρμόσυνο γεγονός τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως δέν φθάνει σέ καρδιές κλειστές, φοβισμένες καί ἰδιοτελεῖς.

Ἐπάρχει κι ἓνας πρόωρος θάνατος μέ τίς πολλές ἐκτρώσεις, τίς αὐτοκτονίες καί τίς εὐθανασίες. Παιδιά πεθαίνουν ἀπό πείνα, δίψα, ἄλλειψη βασικῶν φαρμάκων κι ἐμβολίων. Σταυρώνουν ξανά τόν Χριστό ὅσοι κλέβουν τήν παιδική ἀθωότητα. Ὅσοι βαστοῦν ὄπλα, ὅσοι δέν ξέρουν τί νά κάνουν τό χρήμα τους, ὅσοι μένουν ἀνάλητοι στόν πόνο τῶν συνανθρώπων τους. Θάνατοι ἠθικοί καί πνευματικοί, καθημερινοί καί βίαιοι, πού δέν ἐλπίζουν στό ἀναστάσιμο φῶς. Πάθη καί λάθη, πλεονασμοί καί κορεσμοί, ἀπληστίες καί σπατάλες, πού ἀναδίδουν ὁσμή θανάτου. Ὅσοι ἐπιμένουν στήν κακία μένουν ἄφωτοι καί ἄχαροι, ψυχικά νεκροί. Ὅσοι ἔχουν κυριευθεῖ ἀπό τήν ἀπιστία ὁδηγοῦνται μόνοι τους σ' ἐπιθανάτιο ρόγχο. Οἱ πιστοί, μέσα στούς πειρασμούς

καί τίς στερήσεις τους, ἔχουν ἄφθονο φῶς ζωῆς, πού τούς ἀναγεννᾷ καί ξανακαινουργιώνει. Ἀσπάζόμενοι ἀλλήλους τήν τροπαιοῦχο νύχτα τῆς Ἀναστάσεως, υπογράφουμε συμβόλαιο αἰώνιας εἰρήνης, καταλλαγῆς, συμφιλίωσης, συνεννοήσεως καί ἀφοβίας θανάτου. ■

«Ὁ Χριστός κατέβηκε
γιά νά σωθοῦμε,
δοκίμασε τόν πειρασμό
γιά νά νικήσουμε,
ἀτιμάσθηκε γιά νά δοξάσει,
νεκρώθηκε γιά νά σώσει,
ἀνέβηκε γιά νά τραβήξει
κοντά Του ἐκείνους
πού εἶχαν γκρεμισθεῖ
καί κοίτονταν χάμω
γιά τήν ἁμαρτία»

Γιά τόν θάνατο πού ἔρχεται. Γιά τόν θάνατο πού ἦλθε

τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Θερμοῦ

«Κανείς δέν παίρνει τά δωρεάν.
Ἡ ἀλήθεια μόνον ἔναντι θανάτου δίδεται»
(Ὁδυσσεάς Ἐλύτης, Τά ἐλεγεία τῆς Ὁξώπετρας)

Α. Ὁ θάνατος πού ἔρχεται ἀπό μία σοβαρή ἀρρώστια κάνει τόν ἄνθρωπο μελλοθάνατο. Θεωρητικά τό ἤξερε πάντα, ἀλλά τώρα τό βλέπει νά πλησιάζει. Καί τότε ὅλα παίρνουν ἄλλους χρωματισμούς καί ἄλλο νόημα.

Ἔχει περιγραφεῖ τό φαινόμενο τοῦ προπαρασκευαστικοῦ θρήνου, ὡς προετοιμασίας γιά τό ἐπικείμενο τέλος. Ὁ ἄρρωστος, ἀλλά καί οἱ κοντινοί του ἄνθρωποι, μέ αὐτόν θρηνοῦν γιά ὅσα δέν θά γίνουν, γιά τά ὄνειρα πού ματαιώθηκαν, γιά μία καθημερινότητα, πού θά εἶναι στό ἐξῆς διαφορετική. Θρηνοῦν γιά τήν στέρηση καί τήν ἀπουσία, 'προπονοῦν' δηλαδή τόν ἑαυτό τους γιά μετά, πού ὅλα θά εἶναι διαφορετικά. Συνήθως αὐτό παρατηρεῖται ἐπί ὑποτροπῆς τῆς νόσου, ὅχι στήν ἀρχική φάση, ὅπου ἀκόμη ἐπικρατεῖ ἡ ἐλπίδα.

Πρόκειται γιά φυσιολογική καί ἀπαραίτητη διαδικασία. Μερικοί ἄνθρωποι, ὅμως, δέν ἀντέχουν νά κάνουν τόν προπαρασκευαστικό θρήνο εὐθέως, δηλαδή μέ λόγια καί συναισθήματα. Ἡ ἀπλά νομίζουν, φοβοῦνται ὅτι δέν θά τόν ἀντέξουν. Ἔτσι, εἴτε ὡς ἄρρωστοι εἴτε ὡς συγγενεῖς, καταφεύγουν (ἀσυνείδητα, βέβαια) σέ ἄλλες λύσεις: ἀποφυγή τῆς ἀλήθειας (δέν θέλουν νά ξέρουν), ἐπιθετικότητα πρὸς τοὺς οἰκείους ἢ πρὸς τό προσωπικό, ἐθιστικές τάσεις (κάπνισμα, ἀλκοόλ, τηλεόραση, διαδίκτυο), ξεσπάσματα καί ἀχαλίνωτη συμπεριφορά ὡς καταφύγιο γιά τήν ἀπάλυνση τοῦ ψυχικοῦ πόνου.

Στήν οἰκογένεια τοῦ μελλοθάνατου ἐπικρατεῖ, φυσικά, θλίψη, ἡ ὁποία ἐνίοτε μετατρέπεται σέ κατὰθλιψη. Τό κλίμα γίνεται βαρὺ καί οἱ προηγούμενες ἰσορροπίες ἀνατρέπονται. Τότε οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται τήν ἀμφιταλάντευση νά θέλουν καί νά μὴ θέλουν νά προσεγγίσουν τόν ἄρρωστο. Ἐνοχές ἔρχονται στήν ἐπιφάνεια γιά ὅσα δέν πρόσφεραν μέχρι τώρα ὡς γονεῖς, παιδιὰ, σύζυγοι. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι αὐτή ἡ πορεία πρὸς τό τέλος ἀπορροφᾷ τήν ἐνέργεια τῶν οἰκείων, ἔτσι ὥστε πολλές ἀλλαγές δέν γίνονται ὁρατές τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ. Μόνο ἐκ τῶν ὑστέρων ὁμολογεῖ κανεὶς «αὐτή ἡ ἀρρώστια του/της ... μέ ἄλλαξε».

Ἀπό τίς πλέον συνήθεις παρενέργειες τῆς χρόνιας καταληκτικῆς ἀρρώστιας καί τῆς φροντίδας πού αὐτή ἀπαιτεῖ εἶναι ἡ παραμέληση τῶν παιδιῶν. Ἐνδέχεται νά περάσουν χρόνια ἐξέλιξης τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων καί οἱ γονεῖς τους νά μὴν ἔχουν ἀντιληφθεῖ τίς ἀλλαγές τους, ἡ τί βιώνουν μέσα τους, ἐπεὶδὴ ἀπορροφήθηκαν ἀπὸ τήν φροντίδα τοῦ ἄρρωστου (συζύγου, παπποῦ, γιαγιάς, θείου, θείας). Ἡ ἀπὸ τήν φροντίδα τοῦ ἄλλου (ἄρρωστου) παιδιοῦ κάποτε...

Ἀκόμη μπορεῖ νά ἐμφανιστοῦν συγκρούσεις μεταξὺ τῶν γονέων μέ ἀφορμὴ τήν βαρεῖα ἀρρώστια τοῦ παιδιοῦ τους, ἐπεὶδὴ χάνεται ἡ ἰσορροπία τοῦ ζευγαριοῦ. Μετά τόν θάνατο τοῦ παιδιοῦ, ἐπίσης, ἔχουν παρατηρηθεῖ χωρισμοί, ἀφοῦ ἐξέλιπε ἐκεῖνο πού τοὺς ἔνωσε. Ἀλλά καί συγκρούσεις μεταξὺ

«Εἶναι χαρακτηριστικό
ὅτι αὐτή ἡ πορεία
πρὸς τό τέλος ἀπορροφᾷ
τήν ἐνέργεια τῶν οἰκείων,
ἔτσι ὥστε πολλές ἀλλαγές
δέν γίνονται ὁρατές
τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ»

ἀδελφῶν ἔχουν συμβεῖ, καθὼς φροντίζουν τὸν σοβαρὰ ἄρρωστο γονέα, στή βάση ἑνὸς ἀνεπίγνωστο ἀνταγωνισμοῦ, μέ ρίζες στήν παιδική ἡλικία, ποιο παιδί θά ἀποδειχθεῖ ‘καλύτερο’ ὥστε νά ἀποσπάσει τήν εὐνοια τοῦ πατέρα ἢ τῆς μητέρας. Οἱ ἐνοχές ὁδηγοῦν σέ ὑπερβολές κατά τή φροντίδα τοῦ ἀσθενῆ. Αὐτά ὅλα, ὅμως, στό τέλος ἀπομακρύνουν τοὺς ἐμπλεκόμενους ἀπό τό νά συμπαρασταθοῦν στίς πραγματικές ἀνάγκες τοῦ ἀσθενῆ.

Στίς δυσκολίες αὐτές τίς ὁποῖες προκαλοῦν τό ἄγχος καί ἡ ἀμηχανία ἐντάσσεται καί τό πολιτισμικό χαρακτηριστικό τῆς κοινωνίας μας νά ἀποκρύβεται ἡ ἀλήθεια ἀπό τόν ἀσθενῆ. Πρόκειται γιά μία τακτική πού ὑποτιμᾷ τή νοημοσύνη τῶν ἀνθρώπων καί τοὺς ἐμποδίζει ἀπό τό νά προετοιμαστοῦν κατάλληλα γιά τό ἐπερχόμενο τέλος. Στήν πραγματικότητα δικές μας ἀνασφάλειες τακτοποιοῦμε ἔτσι, δέν τό κάνουμε γιά τό καλό του ἀρρώστου (ἐκτός ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων).

Τό παιδί, καθὼς μέ τό παιγνίδι παρουσιάζει στιγμές χαρᾶς, εἶναι πιθανό νά ξεγελάσει τοὺς μεγάλους ὅτι ὅλα πάνε καλά. Ἐν τῷ μεταξύ, ὅμως, ‘ρουφᾷ’ τήν ἀτμόσφαιρα τῆς οἰκογένειας καί ἐπηρεάζεται ἀντίστοιχα. Εἶναι σημαντικό νά ὑπάρχει ἀνοικτή ἐπικοινωνία τῶν γονέων μέ τό παιδί, ὅπως ἐπίσης καί νά ἀκούσει

τή διαβεβαίωση ὅτι θά εἶναι δίπλα τους κάποιος μεγάλος ὅ,τι καί ἂν συμβεῖ. Ὁ ἔφηβος, ἀπό τήν ἄλλη, κρύβει συχνά τά συναισθήματά του, ὥστε νά μή φανεῖ ἀδύναμος ἢ ἀνώριμος, περιοριζόμενος ἔτσι νά ἐκφράζεται μέ ἔμμεσα συμπτώματα (συνήθως παραβατικότητα ἢ ψυχοσωματικά). Σέ περιπτώσεις ὅπου ἡ βαρεία ἀρρώστια τοῦ συγγενοῦς κράτησε πολλά χρόνια, ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού ἔχασαν ἐξαιτίας τῆς τήν παιδική ἢ τήν ἐφηβική τους ἡλικία. Μεγάλες ὑπηρεσίες προσφέρουν ἐκεῖνοι οἱ συγγενεῖς, πού θά ἀναλάβουν νά στηρίξουν τό παιδί, νά παίξουν μαζί του, νά τό ἀκούσουν, καθὼς θά τοὺς λέει τά νέα του καί τοὺς προβληματισμούς του καί νά τοῦ ἐξασφαλίσουν μία φυσιολογική ροή καθημερινότητας.

Ὁ ἄρρωστος πού βαίνει πρὸς τό τέλος δέν ἔχει μόνο νά ἀντιμετωπίσει τόν κόσμον πού χάνει. Ἔχει νά ἔλθει κατά πρόσωπο μέ ἐκεῖνο στό ὁποῖο πορεύεται, πού εἶναι ἄγνωστο γιά ὅλους. Μέ ἕναν κόσμο γιά τόν ὁποῖο δέν ξέρει τίποτε, γιά τόν ὁποῖο μόνο ἡ πίστη μπορεῖ νά τόν πληροφορήσει. Μία

πίστη ὅτι θά παραδοθεῖ σέ Κάποιον τόν Ὅποιο ἀγαπᾷ καί ὁ Ὅποιος τόν ἀγαπᾷ.

Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ διαφορὰ πού συχνά παρατηρεῖται ὡς πρὸς τοὺς πιστοὺς καί ἡ ἡρεμία μέ τήν ὁποία βαδίζουν πρὸς τό τέλος. (Ἄν καί δέν εἶναι ἀρκετή ὁποιαδήποτε πίστη γιά νά ἐξασφαλίσαι ἡρεμία, ἐξαρτᾶται πόσο βαθιά ἔχει ἐσωτερικευθεῖ ἡ πίστη, πόσο γνήσια προσωπική σχέση ἔχει ἐγκατασταθεῖ μέ τόν Χριστό). Γιά ἀρκετοὺς συνανθρώπους μας ἡ θανατηφόρος ἀρρώστια ἔκανε τή διαφορά ἀνάμεσα στό ‘γνωρίζω γιά τόν Χριστό’ καί ‘γνώρισα τόν Χριστό’...

Ἀνεξάρτητα ἀπό τήν ὑπαρξιακή καί θεολογική διάσταση, ἡ κατάσταση τοῦ μελλοθάνατου ἐνδέχεται νά ὁδηγήσει σέ μία νέα ὄραση τοῦ κόσμου. Πολλοὶ ἄρρωστοι μέ βαρεῖες παθήσεις πού ἀπειλοῦν τή ζωή δηλώνουν ὅτι δι’ αὐτῶν ἀνακάλυψαν τή ζωή ἀπό τήν ἀρχή. Καί ἐδῶ παρατηρεῖται τό παράδοξο νά ἐκτιμᾷ κάποιος τήν ἀπλή καθημερινότητα καί τά κοντινά του πρόσωπα καί τήν ὁμορφιά τῆς φύσης, μόνο τή στιγμή πού συνειδητοποιεῖ ὅτι σύντομα θά τά χάσει. Σάν κάτι νά τόν ἐμπόδιζε τόσο καιρό. Μᾶλλον ἦταν ἡ ματωμένη καθήλωση τῆς ματιᾶς στό ἐπόμενο, στό προσδοκώμενο πού δῆθεν ‘θὰ εἶναι καλύτερο’...

Ἀλλά καί πόσες συμφιλιώσεις δέν ἔχουν συμβῇ τίς ὥρες πού ὁ θάνατος εἶναι κοντά! Πόσα προσωπεῖα σκληρότητας ἢ σπουδαιοφάνειας δέν ἔχουν πέσει ὥστε οἱ καρδιές νά μαλακώσουν καί νά πλησιάσουν μεταξύ τους μέ ἀγάπη! Ἡ συμφιλίωση ἀνοίγει τή δυνατότητα νά διορθωθοῦν λάθη καί παραλείψεις τοῦ παρελθόντος. Τό σπουδαιότερο, ἀνοίγεται ὁ δρόμος πρὸς τή μετάνοια, δηλαδή τή συμφιλίωση μέ τόν Θεό. Ἡ συνειδητοποίηση ὅτι ἔχουμε ὅρια μᾶς κάνει ταπεινότερους.

Τελικά ἡ θανατηφόρος νόσος πάντοτε δοκιμάζει καί τόν ἀσθενῆ καί τοὺς οἰκείους του, ὅχι μόνο λόγω τοῦ πόνου καί τῶν ματαιώσεων πού φέρνει, ἀλλά ἐπεὶ μᾶς θυμίζει ὅτι δέν ἐλέγχουμε πλήρως τή ζωή μας. Σέ παλαιότερες ἐποχές, πού οἱ ἄνθρωποι δέν εἶχαν τήν ἀπαίτηση νά ἀσκοῦν τόσο ἔλεγχο στή ζωή τους, ἡ ἀντιμετώπιση τῆς ἀρρώστιας ἦταν πιό φυσική. Σήμερα, μέ τήν ἐμμὸνὴ στήν αὐταπάτη τοῦ ἐλέγχου, ἡ θανατηφόρα ἀρρώστια γιά πολλοὺς ἀποτελεῖ ἀνυπερέβλητο σκάνδαλο, ταυτόχρονα ὅμως καί λυδία λίθο πάνω στήν ὁποία δοκιμάζεται ἡ ἀνθρωπιά μας.

«Ἡ συνειδητοποίηση
ὅτι ἔχουμε ὅρια
μᾶς κάνει
ταπεινότερους»

Β. Ὁ θάνατος πού ἤδη ἦλθε φέρνει τόν ἄνθρωπο, πού ἔμεινε πίσω, στήν πραγματικότητα, πού λέγεται πένθος. Καί εἶναι μέν εὐλογος ὁ θάνατος ὡς κοινός προορισμός, ἀλλά ταυτόχρονα καί ἀταίριαστος ὡς πρὸς αὐτό γιὰ τό ὁποῖο πλάστηκε ὁ ἄνθρωπος. Ἔτσι δημιουργεῖ ἕνα τραῦμα ὑπαρξιακό καί ψυχολογικό τό ὁποῖο ζητᾷ ἐπούλωση. Ἡ πλήρης ἴαση του βέβαια θά γίνει μέ τήν βίωση τῆς Ἀνάστασης.

Ἡ βοήθεια πρὸς τόν πενθοῦντα πρέπει νά ἔχει ἥθος τέτοιο πού νά μαρτυρεῖ γιὰ τήν Ἀνάσταση, ὅμως καλεῖται νά συμπαρασταθεῖ καί στήν ἐπούλωση τοῦ ψυχικοῦ τραύματος ἐδῶ καί τώρα.

Τί δυσκολεύει τήν ἐπούλωση; Οἱ κακές σχέσεις τοῦ πενθοῦντος μέ τόν ἐκλιπόντα, ιδίως ἂν δέν συμφιλώθηκαν. Δέν αποκλείεται νά ἐμφανιστοῦν τύψεις ὅτι συνετέλεσε στόν θάνατο μέ κάποια κακή συμπεριφορά του, κάτι συνηθισμένο περισσότερο στά παιδιά.

Ἀλλά καί τό ἀντίθετο ἐπίσης, οἱ παθολογικά στενές (ἐξαρτητικές) σχέσεις μέ τόν ἐκλιπόντα, ἀφοῦ ὁ πενθῶν δέν ἔχει μπορέσει νά ἀναπτύξει αὐτοδυναμία καί τώρα κινδυνεύει νά καταρρεῦσει.

Ὅταν δέν μπορεῖ νά ἐπουλωθεῖ τό τραῦμα, γίνεταί προβληματικό τό πένθος. Αὐτό ἐνδέχεται νά ὀδηγήσει σέ κατάθλιψη ἢ (τό ἀντίθετο) σέ ἄμυνες. Εἶναι ἀκριβῶς τά δύο ἄκρα πού χρειάζεται νά ἀποφύγει ἡ πενθοῦσα οἰκογένεια: εἴτε ἡ σκιά τοῦ νεκροῦ πέφτει πάνω σέ ὅλους καί τό σπίτι γίνεται σάν μαυσωλεῖο καί οἱ ἐπιζῶντες νοιώθουν ἐνοχές, ἂν πάρουν κάποια χαρά πλεον στή ζωή τους, εἴτε μέ ψεύτικο τρόπο παριστάνουν σάν νά μή συνέβη ὁ θάνατος καί δέν μιλοῦν ποτέ γι' αὐτόν πού ἔχασαν. Φανερά παθολογικό εἶναι καί τό πένθος ὅσων δηλώνουν ὅτι δέν θέλουν νά σταματήσουν νά ποιοῦν, καί τοῦτο ἐπειδὴ νομίζουν ὅτι ἔτσι μόνο θά κρατήσουν στή μνήμη τούς τόν νεκρό ἀλλιῶς θά τόν ξεχάσουν.

Στή φάση αὕτη τοῦ πένθους χρειάζεται νά προσεχθεῖ καί ἡ συμπεριφορά τῶν συγγενῶν. Ἐχουν τή δύναμη νά στηρίξουν καθοριστικά, ἀλλά ἐνδέχεται μέ ἀκατάλληλες παρεμβάσεις νά ὀδηγήσουν σέ κατάλυση τῶν ὁρίων τῆς οἰκογένειας.

Ἀντίθετα τώρα, ποιοί παράγοντες συμβάλλουν στήν ἐπούλωση; Ἡ δυνατότητα τῆς ἐκφρασης, δηλαδή νά ἐπιτρέπεται οἱ ἄνθρωποι νά μιλήσουν γι' αὐτό πού νοιώθουν, ἀφοῦ καί μόνο νά ἐκφρασθεῖ κανεῖς λειτουργεῖ θεραπευτικά.

Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἀπελευθέρωση ἀπό τήν ὑποχρέωση νά κρύβεις τά συναισθήματά σου 'γιά νά

μή στενοχωρήσεις' κάποιους. Τό νά κλάψει κανεῖς γιά ἐκεῖνον πού ἔφυγε εἶναι φυσιολογικό καί ἀπαραίτητο. Ἀκόμη, βοηθᾷ τό νά ὑπάρχουν κατάλληλα πρόσωπα γιά συμπαράσταση. Τέλος, ἡ βαθειά πίστη καί ἡ συμμετοχή στά Μυστήρια (καί ὄχι ἡ παράλογη καί ἀντιχριστιανική τακτική νά ἀπέχει ὁ πενθῶν ἀπό τήν ἐκκλησία).

Κάποιοι κίνδυνοι πού πρέπει νά ἐπισημανθοῦν ἐδῶ εἶναι ὅτι ἐνδέχεται νά ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τήν πενθοῦσα οἰκογένεια ὀρισμένοι συγγενεῖς καί φίλοι πού δέν ἀντέχουν τό πένθος γιά δικούς τους λόγους, ὅποτε νά τήν ἀφήσουν ἀβοήγητη. Ἀκόμη, τό ἀντίθετο: νά συχνάζει κανεῖς στοὺς πενθοῦντες ἀλλά φλυαρώντας, μέ στόχο νά κατασιγάσει τό δικό του ἄγχος, ὅποτε γίνεται κουραστικός. Εἶναι πολύ σημαντικό νά μάθουμε νά ἀκοῦμε χωρίς νά δίνουμε πάντα κάποια λύση ἢ συμβουλή.

Ὡς πρὸς τά παιδιά πού στερήθηκαν κάποιο γονέα ἢ ἀδελφάκι, εἶναι σημαντικό νά σεβαστοῦμε τίς δυνάμεις τοῦ παιδιοῦ καί νά μήν περάσουμε σέ ὑπερπροστασία. Τό παιδί δέν πρέπει νά ἀχρηστευθεῖ ἀλλά νά βοηθηθεῖ νά ἀνακαλύψει τίς δυνατότητές του.

Ὅταν τά παιδιά ρωτοῦν πού πῆγε ὁ νεκρός, τοὺς ἐξηγοῦμε ὅτι τό σῶμα του μπῆκε στόν τάφο καί ἡ ψυχὴ του βρίσκεται κοντά στόν Θεό, μαζί μέ τοὺς ἁγίους, καί ὅτι κάποτε θά συναντηθοῦμε, ὅταν θά ἀναστηθοῦν ὅλοι.

Ποτέ δέν λέμε στά παιδιά ὅτι ὁ Θεός πῆρε κάποιον, ἀφοῦ καί θεολογικά δέν εὐσταθεῖ. Τά παρακινούμε ἐπίσης νά προσεύχονται γιά τόν νεκρό δικό τους ἄνθρωπο. ■

Ἡ ἀπάλυνση τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου

τῆς Βασιλικῆς Γ. Κώστα
Καθηγήτριας Νευρολογίας Α.Π.Θ.

«Υπηρετῶ τούς ἀσθενεῖς καί τήν ἐπιστήμη, ὅσο βλέπω»

Ἀρχιεπίσκοπος ἅγιος Λουκάς, ὁ ἱατρός.

Ἡ ἐπιστήμη εἶναι πορεία πρὸς τὴν Ἀλήθεια, πρὸς τὸ Ἀπόλυτο, πρὸς τὸ Εἶναι. Μέσα στὸν γραμμικὸ χρόνο τῆς ἐπιστημονικῆς πορείας, τὸ ἄτομο ὑπερβαίνει σταδιακά τὸ ἐγὼ του μέ τὴν γνώση, ἡ ὁποία διευρύνει τόσο τίς νοητικές ὅσο καί τίς ἠθικές διαστάσεις του καί κατανοεῖ τὴν ὡραιότητα τῆς ὑπαρξῆς του μέσα στὸν χρόνο ὅταν ἐναρμονίσει τὴν ἐπιστημονικὴ γνώση μέ τὴν κατὰ Θεὸν σοφία.

Στὸν χῶρο τῆς Ἱατρικῆς ἐπιστήμης, ἡ ἐναρμόνιση αὐτὴ πραγματοποιεῖται κατὰ τὸν πληρέστερο δυνατό τρόπο, καθόσον τὸ γνωσιολογικὸ περιεχόμενο αὐτῆς καί οἱ εὐρύτερες προεκτάσεις της ἐστιάζονται στὸν Ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μόνο τὸ τελειότερο δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ καί τὸν δέκτη τῆς Ἀγάπης καί τῆς Θυσίας Του.

«Ἄς ἀνοίξουμε λοιπὸν τίς καρδιές μας μπροστά στὴ θεία ἀλήθεια, ἀλλὰ παράλληλα ἄς ὑπηρετοῦμε καί τὴν ἐπίγεια ἀλήθεια, ὅσο μπορούμε», γράφει ὁ Καθηγητὴς τῆς Χειρουργικῆς, ἐξαιρετὸς ἐπιστήμων καί διδάσκαλος, πιστὸς, ἀταλάντευτος καί ἀκλόνητος, σύγχρονος ἅγιος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως ἅγιος Λουκάς, ὁ Ἱατρός (1877-1961).

Ἡ βαθεῖα ἐπιστημονικὴ γνώση καί ὁ καθαγιασμός τοῦ βιώματος ἀποτελοῦν γιὰ τὸν ἱατρό ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμη τοῦ Ἱπποκράτους τὸν ἄξονα τῆς ζωῆς του καί τὸ βᾶθος τῆς λειτουργικότητάς του. «Ἀγνῶς καί ὁσίως διατηρήσω βίον τὸν ἐμὸν καί τέχνην τὴν ἐμήν» (Ἱπποκράτους ὅρκος 2).

Καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Λουκάς ὁ ἱατρός σημειώνει: «Μᾶς ἔχουν δοθεῖ δύο βασικὲς ἐντολές, οἱ ὁποῖες στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ εἶναι μία καί ἀδιαίρετη: νὰ ἀγαπάμε τὸν Θεὸ καί τὸν πλησίον μας. Στὸ πρόσωπο τοῦ κάθε ἀσθενῆ ἐπισκεπτόμαστε καί θεραπεύουμε τὸν Κύριό μας». Ὁ ἱατρός διακονεῖ, ἱεουργεῖ, ὑπηρετεῖ τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο σωματικά καί ψυχικά, μετέχει στὸν πόνο καί τὴν θλίψη τοῦ ἀσθενοῦς καί τῆς οἰκογενείας του. Καλεῖται νὰ

ἐπικεντρώνει ὅλες τίς προσπάθειές του στὴν ἀπάλυνση τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου καί στὴν ἐδραίωση τῆς ἐλπίδας.

Τὸ μαρτύριο τῆς συνειδήσεως τοῦ κάθε ἱατροῦ κλινικοῦ καί ἐργαστηριακοῦ, εἶναι ὅταν εὐρίσκεται ἀνίσχυρος ἐνώπιον τῆς φθίνουσας πορείας τῆς ζωῆς τοῦ ἀσθενοῦς ἀπὸ ἀνίατα νοσήματα, ἐνώπιον τῆς ἀγωνίας τοῦ ἀσθενοῦς, τοῦ πάσχοντος ἀπὸ κακοήγη νεοπλασμάτα ἢ ἀπὸ ἀνίατες νευρολογικὲς καταστάσεις ἢ ὅταν εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ ἀσθενοῦς, ὁ ὁποῖος βαδίζει πρὸς τὸν θάνατο καί τότε τὸ ἐνδιαφέρον του μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν νόσο στὸν ἀσθενῆ. Εἶναι τὸ κρισιμότερο στάδιο τῆς σχέσης τοῦ ἱατροῦ μέ τὸν ἀσθενῆ καί τοῦ ἀσθενοῦς μέ τὸν ἱατρό.

Καλεῖται νὰ γίνεῖ ὁ διάκονος τῆς ἀγάπης καί μέ τὸ λέντιο τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσης καί τῆς βαθεῖας ἐν Κυρίῳ ἀγάπης του νὰ σπογγίζει τὰ δάκρυα τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου καί μέ τὸ φῶς τῆς ἀγάπης του καί τῆς σοφίας του νὰ ἀκτινοβολεῖ τὴν ἐλπίδα, τὴν χαρὰ καί τὴν παρηγορία στίς ψυχές τῶν ἀσθενῶν του.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ ὑψηλότερη ἐπιστημονικὴ γνώση, ἡ ἀκριβέστερη διαγνωστικὴ προσέγγιση καί τὸ ἀποτελεσματικότερο θεραπευτικὸ πρωτόκολλο, ἐάν δὲν διαπνέονται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἀγάπης, δὲν μποροῦν νὰ ἐγγίσουν τίς βαθύτερες προσδοκίες τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἡ ὁποία ἐκτός ἀπὸ τὴν θεραπεία τοῦ σώματος περιμένει τὴν ἀγάπη πού ἀπορρέει ἀπὸ τὴν θυσία τοῦ Σταυρωθέντος Κυρίου.

Ὁ ἱατρός μέ τὴν βαθεῖα ἐπιστημονικὴ γνώση καί τὴν κατὰ Θεὸν σοφία, φωτίζει τὴν ψυχὴ τῶν ἀσθενῶν καί διαλύει μέ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ τὸ σκοτάδι τοῦ πόνου, τῆς ἀσθένειας, τῆς ἀγωνίας καί τῆς θλίψης.

Σύμφωνα μέ τὴν Παγκόσμια Ὁργάνωση Ὑγείας (Π.Ο.Υ), ἡ Ἀνακουφιστικὴ Φροντίδα εἶναι ἡ συνολικὴ ἐκείνη φροντίδα καί προσέγγιση, ἡ ὁποία

προάγει την ποιότητα ζωής των ασθενών και των οικείων τους, πού αντιμετωπίζουν προβλήματα σε σχέση με νοσήματα τά όποια άπειλούν τη ζωή, μέσα από την πρόληψη ή την ανακούφιση του άτόμου πού ύποφέρει. Αρχίζει νά χορηγείται από την στιγμή της διάγνωσης, ταυτόχρονα μέ την θεραπευτική άγωγή και νά συνεχίζεται και κατά τη διάρκεια του πένθους, μετά τόν θάνατο, άφοϋ άπευθύνεται τόσο στους άσθενείς όσο και στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

Η δυνατότητα παροχής φροντίδας σε έναν άσθενή προϋποθέτει ότι έχουν αναγνωρισθεί και κατανοηθεί προηγουμένως οι άνάγκες του συγκεκριμένου άτόμου, ιατρικές, κοινωνικές, ψυχολογικές και πνευματικές.

Η γνώση έκ μέρους του άσθενούς ότι έχει και θά συνεχίσει νά έχει έπαρκή, έγκαιρη και ύψηλοϋ έπίπεδου ιατρική φροντίδα μέχρι τέλους, στο χώρο τόν όποιο ό ίδιος επέλεγει σε συνεργασία μέ τούς οικείους του, συμβάλλει στην ανάπτυξη σχέσης έμπιστοσύνης και συνεργασίας μέ τόν ιατρό, τόν άπαλλάσσει από τό άγχος και την άγωνία μέ τελικό άποτέλεσμα νά χάρεται τη ζωή του και νά ζή μέ την έλπίδα της αιώνιότητος. Ό θάνατος δέν είναι ή φθορά της παρούσης ζωής αλλά πέρασμα πρós την αιώνιότητα, στην αενάως βιωμένη παρουσία του Θεοϋ, στή μετοχή στην άνεκκάλυπτη χαρά και εύφροσύνη, της όποίας δέν ύπάρχει τέλος.

Σέ μία καλώς άνεπτυγμένη κοινωνία της όποίας ό γενικός προσανατολισμός στρέφεται πρós τόν άνθρωπο ως ύπόσταση, ως φορέα ήθικων αξιών και ειδικότερα ως Εικόνα Θεοϋ, ό άσθενής είναι άντικείμενο ιδιαίτερου σεβασμοϋ και άγάπης.

Παράλληλα πρós τίς καθαρά έπιστημονικές προσπάθειες, οι όποιες θά πρέπει νά καταβάλλονται γιά την άποκατάσταση της ύγείας ή την παράταση της ζωής των άσθενών, θά πρέπει νά λαμβάνεται ειδική μέριμνα γιά την ψυχολογική και πνευματική ύποστήριξή τους.

Κάθε παθολογική κατάσταση πού δυνητικά οδηγεί τόν άνθρωπο στο θάνατο, άναπόφευκτα διαταράσσει την ψυχολογική του κατάσταση και τη συναισθηματική σταθερότητα. Η άρνηση, ό θυμός, τό άγχος, ή κατάθλιψη και τέλος ή άποδοχή της

νέας καταστάσεως είναι στάδια τά όποια συνήθως βιώνουν άνθρωποι στους όποιους άνακοινώνεται ή τελική διάγνωση της άσθένειας, ή όποια έπαπειλεί τη ζωή τους. Η στιγμή του θανάτου είναι ή κατ' έξοχήν στιγμή πού όρίζεται ή ανθρώπινη άξία και κατανοείται ή έγγύτητα του Θεοϋ στον άνθρωπο. Γιά τόν λόγο αυτό και αντιμετωπίζεται μέ δέος, σεβασμό, αίσθηση μυστηρίου και ταπείνωση.

Ό άσθενής βλέπει τό τέλος του σαν μία διαδικασία πού ύπερβαίνει τη φύση και βιώνει αυτή την έμπειρία άνάλογα μέ τόν χαρακτήρα, την προσωπικότητά του και την σχέση του μέ τόν Θεό. Ό ιατρός θά πρέπει νά πλησιάζει τόν πάσχοντα ως φίλος, σεβόμενος τίς χαρακτηρισολογικές ιδιομορφίες του και μέ έπίγνωση της συναισθηματικής άστάθειας αυτού λόγω της άσθενείας του, μέ στόχο την άποκατάσταση της ψυχολογικής σταθερότητας και της έσωτερικής γαλήνης του άσθενούς.

Λαμπροί όδηγοί της έπιστημονικής σκέψης και πορείας άποτελούν οι ιατροί άγιοι της Έκκλησίας μας και καθοριστικοί συντελεστές της λειτουργικότητας των ιατρών όλων των αιώνων, άδιακρίτως της γνωσιολογικής στάθμης κάθε έποχής και των έρευνητικών προεκτάσεων. Τό άρραγές έρεισμα ήτο ή πίστη στον Σταυρωθέντα και Άναστάντα Κύριον επάνω στην όποια

κτίσθηκε, ως επί βράχου, όλο τό οικοδόμημα της έπιστημονικής συγκροτήσεως και της κοινωνικής λειτουργικότητάς τους.

Οι τελευταίες στιγμές του άτόμου, άν πληρωθούν από αισθήματα άγάπης και στοργής και άν ολοκληρωθούν μέ την όρθή πνευματική προετοιμασία του μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον και την άδιάλειπτη παρουσία του ιατροϋ, θά είναι στιγμές άνάπαυσης και εύτυχούς μετάβασης στην αιώνιότητα.

Η παρουσία του ιατροϋ θεραπεύει τόν πόνο, παρηγορεί τούς συγγενείς, άπαλύνει τη θλίψη, θερμαίνει τίς καρδιές μέ την άγάπη. Ό κάθε άσθενής είναι ό πάσχων Κύριος. Γιά τόν λόγο αυτό ιεροπρεπώς και σεβασμώς άς περιθάλλουμε τούς άσθενείς μας και άς γινόμαστε συμμετοχοί του πάθους των, προσβλέποντες στο Φώς και την Χαρά της Άναστάσεως. ■

«Η παρουσία
του ιατροϋ θεραπεύει
τόν πόνο, παρηγορεί
τούς συγγενείς, άπαλύνει
τη θλίψη, θερμαίνει τίς
καρδιές μέ την άγάπη»

Ἡ ἐρμηνεία τῆς νεκρωσίμου Ἀκολουθίας κατά τόν ἅγιο Συμεών Θεσσαλονίκης

τοῦ Παναγιώτη Ἱ. Σκαλτσῆ
Ἀναπλ. Καθηγητῆ Α.Π.Θ.

Μὲν ἄνω κοινή νεκρώσιμος ἀκολουθία ἦταν γνωστή στὸν ἅγιο Συμεών Θεσσαλονίκης καὶ ἐρμηνεύθηκε ἀπὸ αὐτόν, δεδομένου μάλιστα ὅτι στὰ κείμενα τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς ἀναπτύσσεται ἡ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸ θάνατο, ἐξαίρεται ἡ ψυχοσωματικὴ διάσταση τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπισημαίνονται οἱ τραγικὲς συνέπειες τῆς πτώσεως, ἡ ματαιότητα τῶν ἀνθρωπίνων, τὸ τραγικὸ τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς καθὼς ἐπίσης καὶ ἡ σημασία τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλπίδας στὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ¹.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ «περί τοῦ τέλους ἡμῶν καὶ περὶ τῆς ἱερᾶς τάξεως τῆς κηδείας...» ἔργου τοῦ ὁ ἅγιος Συμεών τονίζει ὅτι ὀφείλουμε νὰ μεριμνοῦμε γιὰ τὸ τέλος μας «διηνεκῶς καὶ ἀπαύστως καὶ ἐν παντί καιρῷ»². Ὡς βασικὰ στοιχεῖα δὲ αὐτῆς τῆς ἐσχολογικῆς μέριμνας θεωρεῖ τὴν προσοχή, τὴ συντριβή, τὴν ἐξομολόγηση, τὴν εὐλάβεια τῆς ψυχῆς καὶ τὴ συμμετοχὴ στὴ θεία Εὐχαριστία³. «Ὁ πρὸς τὸ τέλος τοῖνυν ἐξομολογείσθω, μετανοεῖτω, περὶ πάντων ἐτοιμαζέσθω»⁴. Ἰδιαίτερη μάλιστα σημασία δίδει στὴν εὐχαριστιακὴ μετοχή, τὴν ὁποῖαν θεωρεῖ βασικότατο «πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν ἐκείνην ἐφόδιον»⁵. Ὅσοι ἀγαποῦν τὸν Κύριο δὲν πρέπει νὰ ξεπερνοῦν τίς σαράντα μέρες, «ἀλλ' ὅση μάλλον ἰσχύς αὐτῷ τε καὶ προσοχή καὶ ἐγγύτερον τῇ κοινῷ Χριστοῦ προσερχέσθω καὶ ἐν πάσῃ Κυριακῇ εἰ δυνατόν καὶ μάλιστα γε οἱ ἐν τῷ γῆρα καὶ ἄρρωστοι, ὅτι τοῦτο ἡμῖν ἡ ζωὴ τε καὶ ἰσχύς»⁶.

Ἀκολούθως ἀναλύει τὴν κατὰ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τάξη τῆς κηδείας γιὰ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς. Πρῶτα-πρῶτα ἀναφέρεται στὸ κατ' οἶκον τρισάγιο.

Ἄν ὁ ἀποθανὼν εἶναι ἀρχιερεὺς ἢ ἱερεὺς γίνεται ἡ ἔνδυση μὲ ἐνδύματα «τοῦ ἰδίου σχήματος», ἀφοῦ προηγηθεῖ ἡ νίψη τοῦ σώματος μὲ νερό «διὰ σπόγγου σταυροειδῶς, εἰς τύπον τοῦ Βαπτίσματος, κατὰ τε τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ χεῖλη τε καὶ τὸ στῆθος καὶ ἔτι τὰ γόνατα καὶ τὰς χεῖρας»⁷. Στὰ χεῖρια τοῦ δίνουν τὸ ἱερό Εὐαγγέλιο, τὸ ὁποῖο μάλιστα διαβάζεται πρὶν ἐπάνω του, τὴν ὥρα ποὺ

πεθαίνει ἢ μετὰ τὸ θάνατο, «ὡς εὐαγγελικῶς αὐτόν ζητήσαντα, ἅμα δὲ καὶ εἰς ἱλασμόν καὶ ἁγιασμόν αὐτοῦ ἐκ τῶν θειοτάτων λογίων»⁸.

Στοὺς μονάζοντες διαβάζεται τὸ ψαλτήριον καὶ στὴ συνέχεια λέγεται ἡ συνήθης εὐχή, τὸ τρισάγιο⁹ καὶ ἀκολουθεῖ τὸ θυμίαμα, τὸ ὁποῖο «εἰς ἱλασμόν ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ κειμένου καὶ δεῖγμα τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ καὶ ὀρθοδόξου ζωῆς, εὐδεδεσάτης οὐσης καὶ καθαρᾶς»¹⁰. Κατόπιν μεταφέρεται ὁ νεκρὸς στὸ ναὸ μετὰ λαμπάδων «τὸ θεῖον ἐκεῖνο καὶ ἀκατάπαυστον ἐκτυποῦντες φῶς»¹¹.

Ἐάν ὁ ἀποθανὼν εἶναι μοναχὸς πρῶτα τὸν σπογγίζουν σταυροειδῶς, τὸν ἐνδύουν μὲ τὰ ἐνδύματα τοῦ σχήματός του, «καὶ τὸν μανδύαν ἄνωθεν ἐπιρράπτουσιν, ὅς καὶ ὡς τάφος ἐστὶν αὐτῷ». Κάνουν στὴ συνέχεια σταυροὺς ἀπὸ ἐπάνω «Διὰ Χριστόν ᾧ ἐσταύρωται», καὶ τοποθετοῦν εἰκόνα «οὐπὲρ ἡγάπησεν». Τέλος ὁ ἱερέας λέγει τὴ σχετικὴ εὐχή, «αἵρουσιν αὐτόν καὶ εἰς τὸν θεῖον ναὸν μετὰ λαμπάδων κομίζουσιν»¹².

Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στοὺς λαϊκοὺς. Πάνω ἀπὸ τὰ καθαρὰ ροῦχα μὲ τὰ ὁποῖα τοὺς ντύνουν θέτουν «ἱερόν ἐπιπλον», κάλυμμα δηλαδὴ ἱερό, σὲ ἔνδειξη «ὅτι πιστός τε καὶ ἱερός καὶ ὑπὸ τὴν τοῦ Χριστοῦ σκέπη». Τίθεται ἐπίσης εἰκόνα «διὰ τὴν εἰς Χριστόν πίστιν» καὶ γιὰ τὸ ὅτι σ' Αὐτόν παρέδωσε τὴν ψυχὴν του. Ἀφοῦ διαβασθεῖ ἀπὸ τὸν ἱερέα ἡ εὐχή, ὁ νεκρὸς «αἵρεται καὶ σὺν λαμπάσιν εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἀπάγεται»¹³. Γιὰ τὸν τρισάγιο ὕμνο ποὺ κατὰ τὴν πορεία στὸ ναὸ ψάλλεται «μετὰ μέλους» λέγει ὅτι αὐτὸ δηλώνει τὸ «ὅτι καὶ τῆς Τριάδος οἱ τελευτῶντες δοῦλοι καὶ ταύτην ἐκήρυξαν καὶ ἐν αὐτῇ τετελείωνται καὶ ἐν αὐτῇ πορεύονται καὶ σὺν ἀγγέλοις ταχθήσονται»¹⁴.

Στὴ συνέχεια δίδει μεγάλη σημασία στὴ θέση στὴν ὁποία τοποθετοῦνται τὰ λείψανα τῶν κεκοιμημένων ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἀναφέρεται στὴν τάξη ποὺ ἐτηρεῖτο ὡς πρὸς τὸ θέμα αὐτὸ στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία.

Ὁ ἅγιος Συμεών δέχεται ὅτι ἡ συνήθεια στὴν ἐποχὴ του, ὅπως ἄλλωστε καὶ σήμερα, ἦταν ὅλοι

οί νεκροί νά τοποθετοῦνται στό κέντρο τοῦ ναοῦ. Γιά τούς ἱερεῖς μάλιστα τό αἰτιολογεῖ λέγοντας ὅτι αὐτό γίνεται «ἐπειδὴ ἀπό τοῦ θυσιαστηρίου καί οἱ ἱερωμένοι τόν ναόν περιτρέχουσιν ἔν τε εἰσόδοις καί θυμιάματι τούς πάντας καθαγιαζόντες· καί τόν ναόν δέ τόν θεῖον αὐτοὶ καθιεροῦσι τῷ Θεῷ»¹⁵.

Αὐτό ὅμως τό θεωρεῖ ὡς συνέπεια τῆς γενικότερης ἀμέλειας καί ἀταξίας πού καί στήν ἐποχή του ἐπικρατοῦσε ὡς πρός τήν τήρηση τῆς λειτουργικῆς παράδοσης, καθόσον «πάντα τῇ ἀμελείᾳ παρωράθη τά εὐλαβῆ καί τά τῆς τάξεως καταλέλυται καί πάντα γίνεται φύρδην»¹⁶. Γι' αὐτό θεωρώντας ὅτι τίποτε δέν εἶναι μικρό στήν Ἐκκλησία καί «οὐδέν δίχα λόγου»¹⁷, τάσσεται ὑπέρ τῆς τήρησης τῆς παράδοσης.

Μνημονεύει μάλιστα τόν ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη ὁ ὁποῖος γράφει ὅτι «ἀρχιερεῖς μέν πρό τῶν ἁγίων θυρῶν, ἥτοι ἐγγυτέρω αὐτῶν... καί τούς ἱερεῖς εἰς τό θυσιαστηρίον φησι τίθεσθαι, ἔνθα καί τά τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῖς· τούς δέ μοναχοὺς πρό τῶν ἱερῶν θυρῶν, ἔνθα ἡ στάσις αὐτοῖς· τούς λαϊκοὺς δέ κατὰ τό μέσον τοῦ ναοῦ, ὅπου καί τήν τάξιν τῆς στάσεως ἔχουσιν»¹⁸. Ἀναφέρεται ἐπίσης στήν παράδοση πού ὑπῆρχε στήν Κωνσταντινούπολη καί δὴ στόν μέγιστο ναό τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων νά θάπτονται «οἱ μέν ἀρχιερεῖς ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου... ὡς καί τά λείψανα τῶν ἁγίων, διὰ τήν τῆς θείας ἱερωσύνης χάριν». Οἱ βασιλεῖς θάπτονταν «περί τόν ναόν καί κύκλωθεν τοῦ ναοῦ, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν τάφων, λαϊκοὶ τελοῦντες καί αὐτοὶ, εἰ καί τό χρῆσμα τῆς βασιλείας ἔλαβον».

Στά μοναστήρια δέ οἱ τάφοι τῶν ἱερωμένων μοναχῶν εἶναι «ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου», τῶν δέ ἰδιωτῶν ξεχωριστά. Γι' αὐτό θά ἔπρεπε κανονικά τούς ἀρχιερεῖς «ἐγγύτερον τιθέναι τοῦ θυσιαστηρίου, τούς ἱερεῖς δέ μετ' αὐτοὺς καί λοιπούς πάντας κληρικούς· περί τὰς πύλας τοῦ ναοῦ τούς λαϊκούς». Αὐτό στήν ἐποχή του ἐτηρεῖτο μέ ἀκρίβεια στά μοναστήρια. «Καί τούς μέν καθηγουμένους καί ἱερωμένους ψάλλουσιν ἔνδον τοῦ ναοῦ, τούς ἰδιώτας δέ μοναχοὺς ἢ καί λαϊκοὺς ἐν τῷ νάρθηκι»¹⁹.

Ἀφοῦ, λοιπόν, ὁ νεκρός τεθεῖ κατὰ τήν τάξιν στό σημεῖο πού πρέπει, «ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τόν Θεόν». Καί τοῦτο διότι ὁ Κύριος δέχθηκε τήν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου καί παρέδωσε τό σῶμα στή γῆ, θέλοντας νά μᾶς δείξει πῶς μέ τή θνητότητα μετατιθέμεθα ἀπὸ αὐτὴ τῇ ζωῇ «εἰς ἄλλην ζωὴν... τὴν αἰδίων». Πρωτίστως δέ ἡ ἐναρκτική αὐτὴ δοξολογία τοῦ Κυρίου γίνεται διότι «σαρκωθεὶς οὗτος καί ἀποθανὼν ὑπὲρ ἡμῶν, ἡμᾶς ἀνέστησέ τε καί ἔσωσε

καί πάλιν ἐξεγερεῖ καί ὡς φιλόφρωνος σώσει»²⁰.

Στὴ συνέχεια ἐρμηνεύει τὸν ἄμωμο, πού ψάλλεται σέ τρεῖς στάσεις «εἰς τύπον ἅμα καί δόξαν τῆς Τριάδος». Οἱ στίχοι τοῦ ἁμώμου πού ψάλλονται γιὰ νά τονισθεῖ ἡ μεγάλη σημασία τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀπελθόντος ἀδελφοῦ²¹, «τὴν τε πολιτείαν προγράφουσι τοῦ Σωτῆρος καί τὴν τῶν ἁγίων ζωὴν», σύμφωνα μέ τὴν ὁποῖαν ὀφείλει νά ζήσει ὁ καθένας μας²². Σύγχρονοι δέ ἐρμηνευτὲς τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἐπισημαίνουν τὴν ὠφέλειαν πού ἔχει ἡ ψαλμωδία τοῦ ἁμώμου καί γιὰ τούς ζῶντες, ἀφοῦ τό ἄκουσμά του διεγείρει πρὸς μετάνοιαν καί κατάνυξη²³. Τό «Ἀλληλούϊα» πού ψάλλεται σέ κάθε στίχο τῆς πρώτης στάσης τοῦ ἁμώμου σημαίνει τὴ δευτέρα τοῦ Κυρίου παρουσία, τό δέ «Ἐλέησόν με Κύριε», πού ὡς ἐφύμνιο ψάλλεται μετὰ ἀπὸ κάθε στίχο τῆς δευτέρας στάσης, εἶναι «ἡ οἰκειοτάτη καί θεοφιλὴς προσευχή»²⁴.

Κατόπιν σχολιάζει τὴν ἐκτενὴ δέηση, τὴν προσφορά θυμιάματος καί τὴν ἀρχαία εὐχή «Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων», στοιχεῖα πού, ὅπως καί ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Συμεὼν λέγει, ἐπαναλαμβάνονται σέ κάθε στάση τοῦ ἁμώμου. Ἀφοῦ ὁ διάκονος βάλει θυμίαμα στό θυμιατήριον καί πάρει εὐλογία ἀπὸ τὸν ἱερέα στέκεται κοντά στόν κεκοιμημένο· «πρὸς τὴ κεφαλὴ τοῦ κειμένου», θυμιάζοντας καί προσευχόμενος ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας «ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν». Αὐτό μᾶς διδάσκει τὴ συμπιλίωση. Ἐφόσον μάλιστα «καί ἡμεῖς τεθνηξόμεθα» πρέπει νά προσευχομάστε εἰρηνικά καί ἐνωμένοι. Ἔτσι θά ὠφελήσουμε τὸν ἀποθανόντα «ἵνα εἰρήνη αὐτῷ γένηται μετὰ τοῦ Θεοῦ, καταλαγνέντος αὐτοῦ».

Ἐπειτα εὐχεται ὁ ἱερέας ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου, γιὰ νά τοῦ συγχωρηθοῦν ὅλα τὰ πλημμελήματα «καί ὅπως Κύριος τάξη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν δικαίων». Τό «Κύριε ἐλέησον» λέγεται ἀπὸ ὅλους «ὁμοφώνως», καί ὅλοι προτρέπονται νά ζητήσουν ἀπὸ τό Χριστό τά ἐλέη Του γιὰ τὸν κεκοιμημένο, «τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καί ἄφεσιν τῶν ἁμαρτημάτων». Προηγουμένως ὁ ἱερεὺς εὐχεται μυστικά ὥστε «ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων», δηλαδή τῶν ἀγγέλων καί τῶν ψυχῶν, «καί πάσης σαρκός», δηλαδή τῶν ἀνθρώπων, νά ἀναπαύσει «τὴν τοῦ κοιμηθέντος ψυχὴν ἐν τόπῳ ἀνέσεως». Στὴν ἀρχαία αὐτὴ εὐχή τονίζεται ἰδιαίτερα τό ὅτι κανεὶς σ' αὐτόν τὸν κόσμον δέν εἶναι ἀναμάρτητος, παρὰ μόνο «ὁ ἀναμαρτήτως ἐνανθρωπήσας» Κύριος, πού μόνος Του εἶπε ὅτι εἶναι «ἡ ἀνάστασις καί ἡ ζωὴ»²⁵.

Τό υπόλοιπο τμήμα της νεκρωσίμου ακολουθεί· ο ἅγιος Συμεών τό διέρχεται μέ πολύ συντομία. Ἔτσι ἀναφέρεται στά τροπάρια πού λέγονται μετά τόν ἄμωμο, προφανῶς τά εὐλογητάρια καί τά νεκρώσιμα ἰδιόμελα, τά ὁποῖα θεωρεῖ «ἀναγκαιότατα» ὡς δέηση ὑπέρ τοῦ κοιμηθέντος. Ἡ ἀποστολική περικοπή κάνει λόγο «περί τῆς ἐλπίδος τῆς ἀναστάσεως». Τό «Ἀλληλουῖα» ἐρμηνεύεται «ὡς ἐπιδημίας Θεοῦ σημεῖον καί ὡς κήρυγμα τῆς παρουσίας Χριστοῦ καί τῆς δι' αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἡμῶν ἀναστάσεως». Τό θυμίαμα συμβολίζει τήν ἐπερχόμενη χάρη καί στό λείψανο «τοῦ κοιμηθέντος ὡς πιστοῦ». Τό Εὐαγγέλιο δέ πού διαβάζεται ἀπό τόν ἱερέα, δηλώνει τήν μέλλουσα ἀνάστασή μας²⁶.

Μετά τά ἀναγνώσματα διαβάζεται πάλι εὐχή «καί μετ' αὐτήν ὁ ὕμνος τοῦ ἀσπασμοῦ καί ὁ ἐπιτελεύτιος ἀσπασμός».

Ἡ πράξη αὐτή τοῦ ἀσπασμοῦ γίνεται «διά τήν μετάβασιν καί τόν ἀπό τῆς ζωῆς ταύτης χωρισμόν καί ὡς κοινωνία καί ἔνωσίς ἐστιν». Ὁ ἅγιος Συμεών βλέπει τό συμβολισμό αὐτό στήν προοπτική τῆς πλήρους κοινωνίας ὅλων τῶν πιστῶν μέ τόν Χριστό κατά τήν ἀνάσταση. Τόν ἀσπασμό ἀκολουθεῖ «πάλιν ἐπὶ τῷ τέλει εὐχή, ὡς σφραγίς τελοῦσα τῶν ὕμνων» καί γίνεται ἡ ἀπόλυση²⁷.

Ὁ ἀσπασμός καί τό «αἰωνία ἡ μνήμη» πού ἀκολουθεῖ εἶναι σάν ἀπόθεση τοῦ κεκοιμημένου στό Θεό «καί δέησις ὑπέρ αὐτοῦ παρ' ἡμῶν». Ἡ δέ τελική εὐχή «ὡς δῶρόν ἐστι καί τελείωσις καί εἰς τήν τοῦ Θεοῦ ἀπόλαυσιν παραπέμπουσα». Γι' αὐτό καί γίνεται ἡ κατάθεση τοῦ λειψάνου στόν τάφο καί ψάλλεται ὁ τρισάγιος ὕμνος «εἰς τήν τῆς Τριάδος δοξολογίαν». Ἡ ταφή ἔρχεται ὡς ἐφαρμογή καί ἐκτέλεση τοῦ θείου προστάγματος «γῆ εἴ καί εἰς γῆν ἀπελεύση» (Γέν. 3, 19). Ἡ διά τοῦ σταυροῦ σφράγιση τοῦ τάφου καί ἡ ἐκχυση «σταυροειδῶς» τοῦ ἐλαίου κηρύττουν τήν ἀνάσταση. Διότι μολονότι εἴμαστε θνητοί, «ἀλλ' ὅμως ἀναστησόμεθα διά τοῦ ὑπέρ ἡμῶν σαρκωθέντος τε καί ἀποθανόντος σαρκί καί ἀναστάντος καί τήν ἀνάστασιν ἡμῖν χορηγήσαντος»²⁸.

Ὅπως δέ στό Βάπτισμα ὑπάρχει νερό καί λάδι, ἔτσι αὐτά τά στοιχεῖα χρησιμοποιοῦνται καί στήν ταφή, γιά ὅσους ἔζησαν μέ πίστη. Μέ τό νερό ὁ νεκρός νίπεται στήν ἀρχή τῆς τελετῆς «σταυροῦ τύπῳ», μέ τό λάδι δέ ἀλείφεται στό τέλος. «Τό γάρ ἔλαιον τῶν ἀγώνων ἐστί σημαντικόν καί ὅτι ὁ κοιμηθεὶς, καλῶς καί εὐσεβῶς ἀγωνισάμενος, τετελείωται καί τοῦ θείου ἐλέους ἀξιωθήσεται καί τῆς λαμπρᾶς ἰλαρότητος τοῦ θείου φωτός»²⁹.

Ὅταν τέλος ρίχνεται τό χῶμα πάνω στό σῶμα, ἐπιλέγεται εὐχαριστήριος εὐχή «ὡς σφραγίς καί τελείωσις». Ὅλοι τότε προσκυνοῦν τό Θεό δώδεκα φορές ὑπέρ τοῦ κεκοιμημένου «εἰς ἐξιλέωσιν τῆς αὐτοῦ ζωῆς». Οἱ προσευχές δέ γι' αὐτόν εἶναι συνεχεῖς καί «καθ' ἐσπέραν τε καί πρωΐ οὐ παύονται». Ἐκεῖνο πού περισσότερο ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ὠφελεῖ τοὺς κεκοιμημένους εἶναι ἡ τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας κάθε ἡμέρα. Ἀφήνει μάλιστα νά ἐννοηθεῖ ὅτι ὅσο περισσότερες Λειτουργίες γίνουν γιά κάποιον ἀπελθόντα τόσο περισσότερο ὠφελεῖται αὐτός, ἀλλά ὠφελοῦνται καί οἱ προσφέροντες. Τουλάχιστον ὅμως ἡ ἐπὶ τεσσαρακονθήμερον τέλεση τῆς θείας Εὐχαριστίας εἶναι ἀναγκαία· «Τί γάρ ἄλλο ἐπωφελέστερον τοῦ θύεσθαι τόν Χριστόν ὑπέρ ἡμῶν;»³⁰ ■

Σημειώσεις

1. Γ. Δ. Μεταλληνοῦ (Πρωτ/ρου), *Ἡ θεολογική μαρτυρία τῆς ἐκκλησιαστικῆς Λατρείας*, ἐκδ. «Ἀρμός», Ἀθήνα ²1996, σσ. 369-374. Ἑρμηνευτικές βέβαια προσεγγίσεις τοῦ θέματος ὑπάρχουν καί σήμερα. Βλ. Ἀν. Θεοδώρου, «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ Ἀλληλουῖα», Σχόλιο ἐρμηνευτικό στή *Νεκρώσιμη Ἀκολουθία*, ἐκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας», Ἀθήνα 1990. Ν. Π. Βασιλειάδης, *Τό μυστήριον τοῦ θανάτου*, ἐκδ. «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα 1980, σσ. 338-363.

2. PG 155, 669D. Ἡ ἴδια ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία ὡς πνευματική μητέρα τῶν πιστῶν, ὅπως εὐλογεῖ ὅλες τίς κορυφαίες στιγμές τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἔτσι καί στό θάνατό του ἔχει τόν πρῶτο λόγο· «Κηδεύει τό σῶμα πού παραδόθηκε στή νέκρωση καί προπέμπει τήν ψυχή στό στερνό ταξίδι της, παρακαλοῦσα τό Θεό νά συγχωρήσει τά ἁμαρτήματά της, νά τή δεχτεῖ μέ ἀγάπη καί νά τήν κατατάξει στά φωτεινά σκηνώματα τῶν ἁγίων του». Βλ. Ἀν. Θεοδώρου, «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ Ἀλληλουῖα»..., σ. 32.

3. PG 155, 672C. «Καί ἀρχιερεῖς μέν καί ἱερεῖς συνεχῶς ἐν προσοχῇ τε καί κατανύξει καί ἐξομολογήσει ἱερουργούντες τῶν φρικτῶν μετέχωμεν. Οἱ λοιποὶ δέ καί αὐτοὶ συνεχῶς ἐν ἐξαγορεύσει καί συντριβῇ καί εὐλαβείᾳ ψυχῆς τῆς κοινωνίας ἀπολαυέτωσαν».

4. PG 155, 673A.

5. PG 155, 672D.

6. PG 155, 672C. Βλ. καί Δ. Β. Τζεμποῦ (Πρωτ/ρου), *Ἡ ἀκολουθία τοῦ νεκρωσίμου Εὐχελαίου κατά τά χειρόγραφα εὐχολόγια τοῦ ΙΔ'-ΙΣΤ' αἰ. Συμβολή στήν ἱστορία καί τή θεολογία τῆς Χριστιανικῆς Λατρείας* [Ἰδρυμα Βυζαντινῆς Μουσικολογίας, Λατρεολογήματα, 1], Ἀθήνα 2000, σσ. 179-181.

7. PG 155, 676A.

8. PG 155, 676B.

9. «Ἡ προσευχή αὐτή, ἡ ὁποία δοξολογεῖ, ὕμνει, εὐχαριστεῖ καί δέεται τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, θέλει νά ἐκφράσῃ καί ἐν προκειμένῳ τήν βαθεῖαν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅτι ὁ ἐν Τριάδι Θεός, ὁ ὁποῖος κατευθύνει τήν ζωὴν μας, θά δείξει τό ἄπειρον ἑλεός του καί εἰς τόν κοιμηθέντα». Βλ. Ν. Π. Βασιλειάδης, *Τό μυστήριον τοῦ θανάτου*, σ. 340. Περὶ τοῦ νοήματος τῆς ἀκολουθίας τοῦ τρισαγίου βλ. καί Ἀν. Θεοδώρου, «Ἄμωμοι ἐν ὁδῷ Ἀλληλουῖα»..., σσ. 32-37.

10. PG 155, 676C.

Ἡ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως

τοῦ Παντελῆ Λέκκου,
Ἱστορικοῦ, Θεολόγου (Δρ. Θ).

«εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ
κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν...
εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις
ὑμῶν»

(Α΄ Κορ. ιε', 14,17)

Μέ αὐτές τίς σύντομες φράσεις τῆς Α΄ Ἐπιστολῆς πρὸς Κορινθίους ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει καὶ ξεκαθαρίζει τὴν πίστη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν σημασία τῆς Ἀνάστασης τοῦ Κυρίου: «ἂν ὁ Χριστὸς δὲν ἔχει ἀναστηθεῖ, τότε τὸ κήρυγμά μας εἶναι χωρίς νόημα, τὸ ἴδιο καὶ ἡ πίστη σας... ἂν ὁ Χριστὸς δὲν ἔχει ἀναστηθεῖ, ἡ πίστη σας εἶναι χωρίς περιεχόμενο». Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ἡ σημαντικότερη ἑορτὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, ἡ ἑορτὴ τοῦ σημαντικότερου γεγονότος τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Μπροστά στό δράμα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας καὶ τὸ συνακόλουθο θαῦμα καὶ τὸ βίωμα τῆς Ἀναστάσεως, τὸ κατ' ἐξοχὴν βίωμα τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀξίζει νά σταθοῦμε καὶ νά «ξαναδοῦμε» τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, πῶς δηλαδή ὁ «ιερός χρωστήρας» θεολογεῖ καὶ παρουσιάζει τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

Εἶναι γεγονός ὅτι τὴν πίστη μας δὲν τὴν δια-

κηρύσσουμε μόνο μέ λόγους, ἀλλὰ καὶ «ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν θυσίαις, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασι» (Συνοδικό τῆς Ὁρθοδοξίας). Γιὰ τὴν Ἀνάσταση ἔχουμε δύο τύπους εἰκόνων. Ἀμφότεροι οἱ τύποι δὲν εἰκονίζουν τὸ ἴδιο τὸ γεγονός τῆς Ἀνάστασης, διότι αὐτὸ καθαυτὸ δὲν περιγράφεται στὰ Εὐαγγέλια καὶ ὁ Κύριος ἀνέστη καὶ βγήκε ἀπὸ τὸν τάφο χωρίς νά τὸν ἀντιληφθοῦν οἱ φυλάσσοντες στρατιῶτες, πρὶν ὁ ἄγγελος ἀποκυλίσει τὸν λίθον ἐκ τοῦ μνημείου (Μτ. κη', 2).

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας, ὅπου τὸ μυστήριον τῆς Ἀναστάσεως παραλληλίζεται μέ τὴ Γέννηση τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὴν Παρθένου: «προῆλθες ἐκ τοῦ μνήματος, καθὼς ἐτέχθης ἐκ τῆς Θεοτόκου». Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν θαυμαστή ἐμφάνισή Του στοὺς μαθητὲς μετὰ τὴν Ἀνάσταση: «ὥσπερ ἐξῆλθες ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου, οὕτως εἰσῆλθες καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων πρὸς τοὺς μαθητάς σου».

(συνέχεια ἀπὸ τὴν προηγούμενη σελίδα)

11. PG 155, 676C.

12. PG 155, 676C.

13. PG 155, 767D.

14. PG 155, 677A.

15. PG 155, 677AB.

16. PG 155, 677D.

17. PG 155, 680B. Βλ. καὶ PG 155, 680B.

18. PG 155, 677A. Βλ. καὶ PG 3, 552C-569A.

19. PG 155, 677CD.

20. PG 155, 681D· 684A.

21. ΑΝ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, «Ἄνωμοι ἐν ὁδῷ Ἀλληλούϊα»..., σ. 38.

22. PG 155, 684A.

23. ΑΝ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ὁ.π., σσ. 38-39. Ν. Π. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ, *Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου*, σ. 343.

24. PG 155, 684B.

25. PG 155, 684BCD.

26. PG 155, 685A.

27. PG 155, 685B.

28. PG 155, 685CD.

29. PG 155, 688A. Γιὰ τὴν χρῆση τοῦ ἐλαίου στὴν ἐκκλησιαστικὴ ταφὴ βλ. Δ. Β. ΤΖΕΡΠΟΥ (Πρωτ. †), ὁ.π., σσ. 125-141.

30. PG 155, 688BC. Γενικότερα γιὰ τὸ συμβολικὸ τρόπο πού προσεγγίζει τὰ τελούμενα στὴ θεία Λατρεία ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης βλ. Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, *Τὸ λειτουργικὸν ἔργον Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης. (Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θεωρίαν τῆς θείας Λατρείας)* [Ἐταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Ἰδρυμα Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου, 84], Θεσσαλονίκη 1965, σσ. 127-141.

Στόν ένα τύπο εικονίζεται στην μία πλευρά της εικόνας ένας άγγελος νά κάθεται επάνω στον αποκυλισθέντα λίθο του τάφου, στον οποίο βρίσκονται τὰ σάβανα του Χριστού και τό κάλυμμα (σουδάριο) της κεφαλής Του. Στην άλλη πλευρά της εικόνας βρίσκονται οί Μυροφόρες, μέ τὰ άρώματα ανά χεϊρας και κοιτώντας έκπληκτες τό κενό μνημείο, πρὸς τό ὅποιο δείχνει ὁ ἄγγελος, αναγγέλλοντάς τους τήν Ἀνάσταση (Μτ. κη', 5-7. Μκ. ιστ', 5-7. Λκ. κδ', 2-7). Εἶναι φανερό πὺς αὐτός ὁ τύπος ἀπεικονίζει τό γεγονός τῆς ἀνακοίνωσης τῆς Ἀνάστασης στίς Μυροφόρες ἀπό τόν ἄγγελο Κυρίου, οί ὁποῖες μετέφεραν στούς Ἀποστόλους τὰ «χαράς εὐαγγέλια τῆς Ἀναστάσεως Χριστοῦ».

Πιό γνωστός, ὅμως, και εὐρύτερα διαδεδομένος εἶναι ὁ δεύτερος τύπος τῆς εικόνας, γνωστός ὡς «ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος». Ἐδῶ τὰ εἰκονιζόμενα εἶναι έντονα συμβολικά. Ἡ ὄλη δράση τοποθετεῖται ἀνάμεσα σέ βράχους, ὅπου ἀνοίγεται ἡ σκοτεινή ἄβυσσος, ὁ Ἄδης, στόν ὅποιο κατέβηκε ὁ Χριστός γιά νά κηρύξει τή σωτηρία στούς ἔως τότε νεκρούς.

Τά βράχια, ἀπότομα και ἄγρια, εἶναι στραμμένα πρὸς τό κεντρικό γεγονός τῆς Ἀνάστασης, μοιάζουν νά ὑπακούουν σέ κάποια συμμετρία, σύμβολο τῆς ἁρμονίας και τῆς ὑποταγῆς τῆς φύσης στην προπρωτική κατάσταση. Ἡ σκοτεινιά τοῦ Ἄδῃ μᾶς συνδέει ἀπευθείας μέ τήν σκοτεινιά τοῦ σπηλαίου στην εἰκόνα τῆς Γεννήσεως, πού και ἐκεῖ συμβολίζει τόν Ἄδῃ, μέ τόν νεογέννητο Κύριο τοποθετημένο μέσα σέ λάρνακα και σαβανωμένο ὅπως οί νεκροί. Ὅμως ὁ Χριστός σάν ἄνθρωπος πέθανε, ἡ ψυχή Του, ἄν και χωρίστηκε μέ τόν θάνατο ἀπό τό σῶμα Του, ἔμεινε ένωμένη μέ τή θεία ὑπόσταση.

Κατέβηκε στόν Ἄδῃ ὡς Θεός ένῶ τό σῶμα Του ἦταν γιά τρεῖς μέρες στόν τάφο - «Ἐν τάφῳ, σωματικῶς, έν ἄδῃ δέ μετὰ ψυχῆς ὡς Θεός»- και κατήργησε τόν Ἄδῃ «τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος» (Ἀναστάσιμο Ἀπολυτίκιο, ἥχος Β').

Στό μέσο της παράστασης δεσπάζει ἡ μορφή τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ. Ἁγιογραφεῖται ὑψηλότερος ἀπό τὰ ἄλλα πρόσωπα, κατά τό μέτρο τῆς ὑπεροχῆς. Τά χέρια και τὰ πόδια Του φέρουν «τόν τύπον τῶν ἡλῶν». Ἐχει θριαμβευτική ὄψη, ἀφοῦ

ἀποδείχθηκε ὁ νικητής τοῦ θανάτου, αὐστηρή ἀλλά μέ ἔκφραση φιλάνθρωπη. Κάποιες φορές κοιτάζει τόν πεπτωκότα Ἀδάμ, ἄλλες φορές τόν πιστό-θεατή τῆς εικόνας. Παρουσιάζεται ὁλόλαμπρος, μέσα στην δόξα Του και φορώντας λευκά ένδύματα. Ἡ κίνησή Του εἶναι ὄλο ζωντάνια, τὰ ένδύματα ἀνεμίζουν ἀπό τήν ὁρμή τῆς κινήσεώς Του.

Τό σῶμα Του ἐγγράφεται συνήθως μέσα σέ ένα σύνολο τριῶν ἢ τεσσάρων ὁμόκεντρων κύκλων πού συμβολίζουν τή θεότητά Του, τό θεῖο φῶς τῆς Χάριτος. «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε και γῆ και τὰ καταχθόνια. Ἐορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τήν ἔγερσιν Χριστοῦ, έν ἣ ἔστερέεται» (τροπάριο Γ' Ὁδῆς τοῦ Κανόνα τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα). Ὁ Κύριος εἶναι φανερά ὁ

ἄρχων τῆς ζωῆς και τοῦ θανάτου, «ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων και κύριος τῶν κυριευόντων» (Α' Τιμ. 6,15).

Ὁ Χριστός ἦρθε στή γῆ γιά νά σώσει τόν Ἀδάμ, σύμβολο ὁλόκληρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους και γιά νά τό κατορθώσει κατέβηκε μέχρι τόν Ἄδῃ ἀναζητώντας τον. «Ἐπὶ γῆς κατήλθες, ἵνα σώσης Ἀδάμ. και έν γῇ μῇ εὐρηκῶς τοῦτον Δέσποτα, μέχρις ἄδου κατελήλυθας ζητῶν». Ὅταν τόν βρῆκε τόν «τράβηξε» πρὸς τήν ζωή, τόν ἀνέστησε, μέ θεοπρεπῇ μεγαλοπρέπεια τόν τραβάει πρὸς

«Ὁ Χριστός
ἦρθε στή γῆ
γιά νά σώσει τόν Ἀδάμ,
σύμβολο ὁλόκληρου
τοῦ ἀνθρώπινου γένους
και γιά νά τό κατορθώσει
κατέβηκε μέχρι τόν Ἄδῃ
ἀναζητώντας τον»

τήν οὐράνια Βασιλεία. Οἱ πρωτόπλαστοι εἶναι τὰ πρῶτα λάφυρα πού πήρε ἀπό τόν Ἄδῃ.

Στίς περισσότερες εἰκόνες εἰκονίζονται ὁ Ἀδάμ και ἡ Εὐᾶ μαζί. «Τόν Ἀδάμ σύν τῇ Εὐᾷ, λυτροῦμαι παγγενῇ, και τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔξαναστήσομαι» (Τροπάριο Θ' Ὁδῆς Κανόνος Μ. Σαββάτου). Σέ ἄλλες μόνο ὁ Ἀδάμ, ένῶ ἡ Εὐᾶ βρίσκεται πίσω του. Σ' αὐτή τήν περίπτωση ὁ Κύριος μέ τό ένα χέρι τραβάει τόν Ἀδάμ και στό ἄλλο εἶτε κρατάει εἰλητάριο, ὡς σύμβολο τοῦ κηρύγματός του στόν Ἄδῃ, εἶτε τόν Σταυρό, τό σύμβολο τῆς νίκης, τό ὄργανο μέ τό ὅποιο ἀπελευθέρωσε και ἐξαγόρασε τόν ἄνθρωπο ἀπό τό θάνατο (Γαλ. γ',13).

Εἶναι χαρακτηριστική ἡ στάση τοῦ Ἀδάμ. Φαίνεται κουρασμένος, ἐξουθενωμένος, τό χέρι του ἀδύνατο μοιάζει νά ξεκουράζεται ἀπό τό χέρι τοῦ Χριστοῦ. Ἡ κίνηση τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ τοῦ Ἀδάμ τείνει πρὸς τόν Χριστό σάν προσευχή, ἐκφράζοντας τήν προσωπική θέλησή του νά ἀποδεχτεῖ τόν

Χριστό ως σωτήρα. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ δυναμική Του κάθοδος στὸν Ἄδη, ἡ ὁρμητική του κίνηση, τό τράβηγμα τοῦ Ἀδάμ ὄχι ἀπὸ τό χέρι, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν καρπό, κίνηση δυναμική, σωστική, κίνηση Θεοῦ πού σώζει στό πρόσωπο τοῦ Ἀδάμ τὸν πεπτωκότα ἄνθρωπο.

Ὁ Χριστός πατάει πάνω στίς δύο θύρες τοῦ Ἄδη, πού κείτονται σπασμένες, ὅπως καί οἱ κλειδαριές τους.

Μέσα στό σκοτάδι αὐτό υπάρχουν σκορπισμένα κλειδιά, μοχλοί, ἀλυσίδες, ἄδειες μαρμάρινες λάρνακες. Ἐκπληρώνονται ἔτσι οἱ προφητείες: τοῦ Δαυὶδ «ὅτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασεν» (Ψαλμ. 106, 16) καὶ τοῦ Ἡσαΐα «θύρας χαλκᾶς συντρίψω καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω» (Ἡσ. με', 2). Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία ψάλλει: «Ἡνοίγησάν σοι Κύριε, φόβω πύλαι θανάτου· πυλωροὶ δὲ ἄδου ἰδόντές σε ἔπηξαν· πύλας γάρ χαλκᾶς συνέτριψας, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασας» (Ἀναστάσιμο στιχηρό β' ἤχου). Ἐκεῖ βρίσκεται ἀλυσοδεμένος ἓνας ἢ πολλές φορές, δύο ἡλικιωμένοι ἄνδρες. Εἶναι ἡ προσωποποίηση τοῦ

Ἄδη καὶ τοῦ θανάτου ἀντίστοιχα πού ἔχασαν τὴ δύναμη καὶ τὴν ἀξία τους. «Ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ποῦ σου ἄδη τὸ νίκος;» (Α' Κορ. ιε', 55). Ὁ Χριστός ἀνέστη πατήσας «θανάτῳ τὸν θάνατον», καθιστάμενος πρωτότοκος τῶν νεκρῶν. Ἄμεση συνέπεια-δωρεά τῆς Ἀναστάσεώς Του ἡ ἀνάσταση πάντων «νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων» (Α' Κορ. ιε', 20). Ἐκτοτε οἱ νεκροὶ καθίστανται κεκοιμημένοι, πού ἀναμένουν τὴν κοινὴ Ἀνάσταση κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία Του.

Πίσω ἀπὸ τὸν Χριστό καὶ ἐκατέρωθεν Αὐτοῦ βρίσκονται δύο ομάδες προσώπων. Εἶναι οἱ Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μποροῦμε νὰ ἀναγνωρίσουμε τοὺς βασιλεῖς Δαβὶδ καὶ Σολομώντα. Εἶναι ἐνδεδυμένοι μέ βασιλικά ἐνδύματα καὶ στό κεφάλι φέρουν στέμμα.

Ξεχωρίζει ἡ μορφή τοῦ Ἄβελ, νέου, ἀμούστακου, πού κρατᾷ τὴν ποιμενικὴ ράβδο. Ὑπῆρξε ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πού γνόρισε τὸν θάνατο καὶ τὸν Ἄδη, συνεπεία τῆς ἀδικῆς δολοφονίας του ἀπὸ τὸν ἀδελφό του Κάιν.

Ἀκόμη διακρίνουμε στὴν ἐξ ἀριστερῶν Του ομάδα τοὺς προφῆτες Ἰεζεκιὴλ καὶ Ἡσαΐα, πού προφῆτεψαν τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰερεμία καὶ τὸν Ἰωνᾶ (πού προετύπωσε τὴν εἰς Ἄδου κάθοδο καὶ τὴν Ἀνάσταση μέ τὴν κατάποσή του ἀπὸ τό κῆτος, τὴν τριήμερη παραμονή του στὴν κοιλία του καὶ τὴν ἐξοδὸ του χωρὶς βλάβη γι' αὐτόν). Μπροστά τους στέκεται ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὁ τελευταῖος προφήτης, πού ἀνοίξε τό δρόμο γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ. Μετὰ τὸν ἀποκεφαλισμό τοῦ ἀπὸ τὸν Ἡρώδη κήρυξε στοὺς νεκροὺς τὸν ἐρχομὸ τοῦ Ἀναμενόμενου Λυτρωτῆ.

Μέ τὴν κίνηση τοῦ χεριοῦ του, γιὰ ἄλλη μία φορά, δείχνει τὸν Μεσσία καὶ βεβαιώνει ὅτι γι' Αὐτόν μιλοῦσε τόσες χιλιάδες χρόνια ἡ ἀνθρωπότητα. Καθίσταται, ἔτσι, πρόδρομος καὶ προάγγελός Του καὶ στὸν Ἄδη.

Ἡ εἰκόνα αὐτὴ τῆς εἰς Ἄδου καθόδου μᾶς ἀποκαλύπτει τό πνευματικὸ μεγαλεῖο, τό μυστικὸ βάθος καὶ τό αἰσθητικὸ κάλλος τῆς Ὁρθόδοξης τέχνης καὶ συνεργεῖ στὴν καλύτερη κατανόηση καὶ συμμετοχὴ τοῦ πιστοῦ στό μέγα γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. ■

Έορτή αγίων Ἀθανασίου καί Κυρίλλου 18-1-2013

Όμιλία τοῦ Ἀρχιμ. π. Νεκταρίου Πόκια

«Τούς θεοφθόγγους τῆς ἀληθείας κήρυκας καί τῶν Ἀγίων δογμάτων δεμελίους,
Ἀθανάσιον καί Κύριλλον, τάς ἐδραίας κρηπίδας τῆς Ἐκκλησίας, εὐφημήσωμεν... »

Εὐχαριστιακή, λατρευτική, δοξολογική καί ἑορταστική τυγχάνει ἡ σημερινή ἡμέρα γιά ὅλους ἐμᾶς πού συμμετέχουμε στή Θεία Εὐχαριστία καί ἐνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ ὑμνοῦμε τόν Τριαδικό μας Θεό, συγχρόνως δέ ἀναπέμπουμε δεήσεις καί ἱκεσίες πρὸς τούς τιμωμένους ἀγίους, τήν ἱερά ξυνωρίδα τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας, Ἀθανάσιον τόν στερρόν ἀθλητήν καί Κύριλλον τόν ἐδραῖον μαχητήν.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα καί σεπτέ μας Ποιμενάρχα κ. Κύριλλε, Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἀκκρας κ. Σάββα, σεβαστοί Πατέρες, Ὅσιώτατες μοναχές, σκαπανεῖς τοῦ ἱεροῦ μας ἀναλογίου, ἐντιμώτατε Δήμαρχε τῆς Πόλης μας, λαέ τοῦ Θεοῦ περιούσιε.

Μέσα στό χαρούμενο ἑορταστικό κλίμα τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν εὐχῶν πού βρισκόμαστε, ὁ πρῶτος μήνας τοῦ χρόνου ὁ Ἰανουάριος ὀρθά ἔχει χαρακτηριθεῖ ὡς ὁ μήνας τῶν Πατέρων. Γιατί γίνεται αὐτό; Γιά νά ἐνθυμηθοῦμε ἀγῶνες καί παλαιήματα, ἀγωνίες καί κόπους, ὑπέρ τῆς ἀληθείας τῆς πίστεώς μας καί νά ἔχουμε καί ἐμεῖς ὑγιή καί γνήσια πρότυπα, σέ μία ἐποχή ἀρκετά δύσκολη πού, ὅπως πιστεύω ὀρθά ἀποφαίνονται πολλοί, ὅτι ἔχει χρεωκοπήσει. Σήμερα ἐάν χωλαίνουμε εἴτε σέ ἀτομικό εἴτε σέ συλλογικό ἐπίπεδο καί παραπαίουμε εἶναι γιατί ἔχουμε πάψει νά ἀγωνιζόμαστε μέ εἰλικρίνεια καί σταθερότητα γιά τήν μία ἄγια καθολική καί ἀποστολική μας Ἐκκλησία, ἀφήνοντας αὐτό τό πολύτιμο τιμαλφές νά τό ἀλλοιώσουν καί νά τό παραχαράξουν ἄνθρωποι, ἄγευστοι τῆς μακράωνης παράδοσής μας, πού σφυρηλάτησε αἰῶνες ἕναν πολιτισμό διαχρονικό. Γι' αὐτό χρειάζεται μία πιό ἐνδελεχῆς προσήλωση στοὺς Πατέρες, ἕνα πισογύρισμα στή διδασκαλία καί στά πιστεύματά τους, ἕνα πισογύρισμα ὅμως πού δέν εἶναι ὀπισθοδρόμιση ὅπως τήν ἐκλαμβάνουν πολλοί, ἀλλά ἀνανεωτική πορεία πρὸς τὰ ἐμπρός σύμφωνα μέ τούς στίχους τῶν ἀναβαθμῶν: «Ἀγίῳ πνεύματι πᾶσα ἡ κτίσις καινουργεῖται, παλινδρομοῦσα εἰς τό πρῶτον» (Ἀναβαθμοί α' ἤχου).

Αὐτή τήν ἔννοια πιστεύω ὅτι ἔχει καί ἡ προσέλευση ὅλων μας σήμερα σ' αὐτόν τόν ἱστορικό Μητροπολιτικό Ναό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐδῶ πού διαδραματίζονται σπουδαῖα γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τοπικῆς μας ζωῆς, ἐδῶ πού ἡ ὁλοζώντανη χάρη ἀλλά καί ἡ προστασία τῆς Παναγίας μας, ἄλλοτε ἐκδηλα καί ἄλλοτε μυστικά ὑφαίνεται.

Ἦλθαμε γιά νά τιμήσουμε τόν ἅγιο Ἀθανάσιο καί τόν ἅγιο Κύριλλο πού πολύ σύντομα θά μπορούσα νά ἀποτιμήσω τή ζωή καί τή δράση τους ὡς μία πνευματική τροφοδοσία ἀπό τό παρελθόν, ὡς ἕνα ἀγωνιστικό σάλπισμα στό παρόν καί ὡς μία ἐνατένιση στό μέλλον μέσα στήν ἄκτιστη Χάρη τοῦ Θεοῦ, μέσα στή βασιλεία Του. Εἶναι διαχρονική ἄλλωστε ἡ πίστη μας ὅτι οἱ ἅγιοι ζοῦν στή συνείδηση τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ζοῦν πολύ ἀπλά στίς καρδιές ὅλων τῶν πιστῶν.

Τί ἀλήθεια νά πρωτοθαυμάσεις ἀπό αὐτόν τόν ὑπέροχο λειμῶνα, ἀπό αὐτόν τόν εὐωδιαστό κῆπο τῆς Χάριτος πού εἶναι κατάσπαρτος ἀπό εὐοσμία καί μυρίπνοα ἄνθη τοῦ Παραδείσου; Κάμπτομαι καί ἐγώ ὡς πρὸς τί νά εἶπω, τί νά ἐκθειάσω καί πῶς νά μεταφέρω μέσα σέ λίγα λεπτά τήν πολυποικίλλη δράση, τοῦ ἡρωικότερου τῶν αγίων καί ἁγιώτερου τῶν ἡρώων, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, ἀλλά καί τοῦ ἡγαπημένου διαδόχου του Ἀποστόλου Μάρκου ἀγίου Κυρίλλου, ὁ ὁποῖος, «ζήλου καί παρρησίας ἔμπλεως τάς θεομάχους γλωσσαλγίας διήληγε». Σταθμούς μόνο στήν ζωή τους, πολύ σύντομα θά ὑπενθυμίσω. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος πραγματικός στύλος τῆς Ὁρθοδοξίας, γεννήθηκε ἀπό φτωχοῦς ἀλλά πλούσιους σέ ἀρετές γονεῖς. Σέ ἡλικία 25 ἐτῶν χειροτονεῖται Διάκονος ἀπό τόν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρο καί παίρνει μέρος στήν πρώτη Οἰκουμενική Σύνοδο στή Νίκαια, ὅπου συντρίβει τήν αἵρεση τοῦ Ἀρείου. Τό 328 τόν διαδέχεται, μετὰ ἀπό σύμφωνη γνώμη κλήρου καί λαοῦ, στόν Πατριαρχικό θρόνο τῆς Ἀλεξανδρείας γνωρίζοντας ὅμως ἕνα ἀνελέητο πόλεμο ἀπό τούς ὀπαδοῦς τοῦ Ἀρείου. Πέντε σκληρές ἐξορίες περιλαμβάνει ἡ πολυτάραχη ζωή του πού τίς ξεπερνᾷ μέ ἀκράδαν-

τη πίστη, μέ ακατανίκητο θάρρος, μέ πολυμέτωπη αγωνιστικότητα καί μέ υπομονή καί ἐγκαρτέρηση.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος πολύφωτο ἄστρο τῆς Ἐκκλησίας μας, νεώτερος τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου λαμβάνει σπουδαία θεολογική μόρφωση ἀναπτύσσοντας παράλληλα ἕνα τεράστιο συγγραφικό καί θεολογικό ἔργο. Ἡ κοινωνική του εὐαισθησία τόν βοηθᾷ στήν ὀργάνωση κατὰ ὑποδειγματικό τρόπο τῆς κοινωνικῆς προνοίας καί τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Μεγάλη εἶναι ἡ συμβολή του στήν Γ' Οἰκουμενική Σύνοδο, ὅπου κατατροπώνει τόν Νεστόριο καί ἐδραιώνει τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὅτι ἡ Παναγία μας εἶναι Θεοτόκος. Γι' αὐτό καί ἀποκαλεῖται ὀρθά ὡς ἡ σφραγίδα τῶν Πατέρων.

Ἄν σήμερα καλούμασταν νά ἀφουγκραστοῦμε τό μήνυμά τους, ἐρχόμενο ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων, τί θά μπορούσαμε νά ἀποκομίσουμε; Ἐλεγε κάποιος σοφός Γέροντας ὅτι οἱ ἅγιοι εἶναι σταθερές ἀξίες. Αὐτό ἀπό μόνο του μᾶς λέει πολλά ὡς πρὸς τό πῶς θά ἀποτιμήσουμε τήν προσφορά τούς διαχρονικά. Γιά τόν καθένα μας δέν ἔχει σημασία τό τί εἴμαστε, τί μορφωτικό ἐπίπεδο ἔχουμε, πόσα πτυχία μπορούμε νά ἀποκτήσουμε, ἀλλά τό πῶς μπορούμε νά μεταμορφωθοῦμε μέ τήν χάρη τοῦ Θεοῦ, τό πῶς μπορούμε στήν ὀλοένα αὐξανόμενη οικονομική κρίση νά κάνουμε βίωμά μας τό παύλειον «μηδέν ἔχοντες καί τά πάντα κατέχοντες». Θά πρέπει ἀκόμη νά μὴν ἐνδώσουμε στίς κασσάνδρες τῆς νέας ἐποχῆς, νά μὴν γίνουμε ἐπιλήσμονες τῆς γνήσιας καί αὐθεντικῆς Ὁρθόδοξῆς μας πίστεως, ιδιαίτερα στούς ἀποκαλυπτικούς καί διαδικτυακούς- γιά νά χρησιμοποιήσω μία σύγχρονη ἔκφραση- καιρούς πού ζοῦμε. Εἶναι πολλοί καί ὑπουλοὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς Ὁρθοδοξίας μας σήμερα. Σειρήνες ἐπαναβίωσης ἀρχαίου δωδεκαθέου, ποικιλώνυμες αἱρέσεις καλυπτόμενες μέ χριστιανικό μανδύα, σέκτες καί παραθρησκεῖες ἐρωτοτροποῦν σέ καθημερινή βάση μαζί μας. Ἡ ἀντιμετώπισή τους πρέπει νά γίνεται μέ ἥρεμο καί καλυπτόμενο ἀπὸ τήν αὔρα τῆς χάριτος, πνεῦμα πού θά μᾶς προσδίδει δύναμη καί ἐνίσχυση σ' αὐτόν τόν ἀγώνα μας, πού καθημερινά δρᾷ ὡς ἕνας σύγχρονος πειρασμός.

Οἱ σήμερα λαμπρά ἐορταζόμενοι ἅγιοι Πατριάρχες Ἀθανάσιος καί Κύριλλος δέν θά μπορούσαν ποτέ νά διανοηθοῦν, ὅσο δύσκολη καί ἂν ἦταν ἡ ἐποχή τους καί ὅσο ἐπικίνδυνα καί σαγηνευτικά κι ἂν ἦταν τά κηρύγματα τῶν αἱρετικῶν, ὅτι θά προδιδαν τήν Ἐκκλησία. Καί ἐμεῖς αὐτή τήν σταθερή ἀποστολή δέν πρέπει ποτέ νά τήν ἀπεμπολήσου-

με, ὅπως ἄλλωστε τήν διατρανώνουμε κάθε χρόνο τήν Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας.

Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα. Σεπτέ μας Ποιμενάρχα, κ. Κύριλλε.

Θέλω μέ τήν εὐχή καί εὐλογία σας νά στρέψω ἐν κατακλείδι τόν λόγο μου πρὸς ἐσᾶς. Τό καλεῖ ἡ εὐσημος ταύτη ἡμέρα κατὰ τήν ὁποία ἄγεται τὰ ὀνοματήριά σας. Δέν ἔχετε πιστεύω ἀνάγκη ἐπαίνων καί εὐφημῶν σχολίων. Εἶναι ὅμως μία εὐκαιρία νά σᾶς ἐνατενίσουμε εὐγνωμόνως διὰ νά σᾶς εὐχαριστήσουμε ἐκ μέσης καρδίας γιά ὅ,τι ἀγαθόν καί θεάρεστον πράττετε ὑπέρ τῆς εὐσταθείας ἀλλά καί τῆς προόδου τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας. Θά συνεχίσουμε ὅλοι μαζί, κληρὸς καί λαός, αὐτό τό ὠραῖο πνευματικό ταξίδι, μὴ φειδόμενοι κόπων, γιά νά καμαρώνουμε ὅλοι μας τὰ ἀγαθὰ καί καλὰ ἔργα στά ὁποῖα θά δοξάζεται ὁ Θεός μας, ἔργα πού θά φανερώνουν τήν πίστη καί τήν πεποίθησή μας ὅτι τό σμαραγδένιο νησί μας ἡ Ρόδος καί κατ' ἐπέκταση ἡ Ἱερά μας Μητρόπολη, δέν θά εἶναι γνωστή μόνο ὡς τό τουριστικό θέρετρο τῶν ξένων ἐπισκεπτῶν ἀλλά ὅπως πολύ ὀρθά εἶπατε σέ μία πρόσφατη ὁμιλία σας καί ὡς τό πνευματικό νησί μέ τούς ἁγίους, τὰ Μοναστήρια, τίς Ἐκκλησίες, τίς Ἑνορίες ἀλλά καί τίς ἐμψυχες εἰκόνες, τούς εὐσεβεῖς χριστιανούς μας, οἱ ὁποῖοι θά εἶναι λέοντες πῦρ πνέοντες. Συμμεριζόμαστε τίς προσπάθειές σας αὐτές τίς κρίσιμες ὥρες νά ἀνακουφιστοῦν οἱ πάσχοντες συνάνθρωποί μας, πού ὡς μοναδικό ἀποκούμπι ἔχουν τήν Ἐκκλησία. Σέ ὅλα τὰ χαρίσματα μέ τά ὁποῖα σᾶς ἐπροίκισε ὁ καλὸς Θεός μας, θά ἤθελα νά ἐπισημάνω ἀκόμη τήν σθενοργίαν τῆς ψυχῆς σας, τό ἀνύστακτο βλέμμα σας γιά τούς νέους (ἄλλωστε οἱ κυριακάτικες ὠφέλιμες βραδινές συναντήσεις τό δηλώνουν αὐτό), τό εὐήκοον οὖς σας στίς δυσκολίες τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς (ἀξιολογότατη ἡ εὐεργετική ἐπίδραση τῆς ἰδρυθείσης Σχολῆς Γονέων), ἀλλά καί τό ὀξυδερκές τοῦ νοός σας, ὥστε εὐτόλμως καί οὐχί ἀκρίτως καί βεβιασμένως νά ἀντιμετωπίζετε τά πολλαπλῶς ἀναφυέντα προβλήματα. Νοιώθουμε τή χαρά σας μεμερισμένην ἐν τῷ προσώπῳ μας. Δικαίως εἴσθε ἡ χαρμονή μας.

Διάπυρος ἡ εὐχή ὅλων μας ὅπως Κύριος ὁ Θεός ταῖς πρεσβείαις τοῦ Πατρός Ὑμῶν ἁγίου Κυρίλλου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐπιστηρίζει τήν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἀγαλόκαρπον καί ἀνέφελον. Εἶσαν πανευφρόσυνα, πλεῖστα, σωτήρια καί πεφωτισμένα τά ἔτη τῆς Ἀρχιερατείας σας. ■

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ! ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΤΧΩΡΗΣΙΣ

«Περιχαρώς δεξώμεθα πιστοί, τὸ θεόπνευστον διάγγελμα τῆς νηστείας».

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ
τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν παρατηρεῖται
μία ἑξαρσις ἀνησυχιῶν. Πολλὰ προβλή-
ματα ἀναφύονται. Ὁ κόσμος ὑποφέρει καὶ ζητεῖ
βοήθειαν. Διερχόμεθα πράγματι μίαν γενικωτέραν
δοκιμασίαν. Ἄλλοι τὴν ὀνομάζουν ὕφεσιν οἰκο-
νομικήν, ἄλλοι κρίσιν πολιτικήν. Δι- ἡμᾶς εἶναι
ἐκτροπὴ πνευματική. Καὶ ὑπάρχει θεραπεία. Πολ-
λαὶ λύσεις δίδονται καὶ ἀπόψεις ἀκούγονται. Ἀλλὰ
τὰ προβλήματα παραμένουν. Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάν-
νεται ἐγκαταλελειμμένος καὶ μόνος. Ἀγνοεῖται ἡ
βαθυτέρα φύσις του. Παραμένει εἰς τὴν κατήφειαν
τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς ἀπογνώσεως.

Αἱ προτεινόμεναι λύσεις, ὅποιανδὴποτε κατεύ-
θυνσιν ἢ ἐκβασιν καὶ ἂν ἔχουν, δὲν λυτρῶνουν τὸν
ἄνθρωπον, διότι ἐκ προοιμίου τὸν ἀφήνουν δέσμι-
ον τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι
ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν ψυχῶν
ἡμῶν. Εἰσερχόμενος ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν χώρον τῆς
Ἐκκλησίας εἰσέρχεται εἰς τὸ κλίμα τῆς θείας παρα-

κλήσεως, τῆς συμφιλίωσεως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς. Ἔρχεται εἰς τὰ ἴδια. Ἠρεμεῖ τὸ πνεῦμα του.
Εὐρίσκει ἐν οὐράνιον κάλλος καὶ μίαν ὠριμότητα
πνευματικὴν «εὐωδίας ἐνθέου πληροῦσαν πέρατα
κόσμου». Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει ὅλα ὅσα ὑποφέρο-
μεν. Καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ. Μᾶς
καλεῖ εἰς μετάνοιαν. Δὲν ὠραιοποιεῖ τὸ ψεῦδος οὔτε
ἀποκρύπτει τὰ δεινὰ. Λέγει ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Καὶ
προτρέπει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀντικρύσῃ τὴν πραγ-
ματικότητα ὡς ἔχει. Νὰ συνειδητοποιήσωμεν ὅτι
εἴμεθα γῆ καὶ σποδός.

Εἰς τὸν Μέγαν Κανόνα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου γί-
νεται λόγος διὰ τὰ δάκρυα τῆς μετανοίας καὶ τὸν
κλαυθμὸν τοῦ πένθους, τὸν πόνον τῶν τραυμάτων.
Ἀλλὰ ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάπαυσις τῆς ψυχῆς καὶ ἡ υἰεῖα
τοῦ πνεύματος. Ὑπάρχει ὁ Πλάστης καὶ Σωτὴρ
ἡμῶν.

Ἐκεῖνος διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους Του μᾶς ἐτο-
ποθέτησεν εἰς τὸ μεθόριον τῆς ἀφθαρσίας καὶ τῆς
θνητότητος. Δὲν μᾶς ἐγκατέλειπεν. Ἦλθε καὶ μᾶς
ἔσωσε. Κατέλυσε τῷ Σταυρῷ Του τὸν θάνατον.
Ἐχαρίσατο ἡμῖν τὴν ἀφθαρσίαν τῆς σαρκός.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ

ΕΠΙ Τῷ ΑΓΙῳ ΠΑΣΧΑ

†ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ Τῷ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ,

ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοὶ συλλειτουργοὶ καὶ τέκνα εὐσεβῇ καὶ
φιλόθεα τῆς Ἐκκλησίας,

Χριστὸς Ἀνέστη!

Ἡ ἀναγγελία τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῶν Μυροφόρων πρὸς τοὺς Μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ ἐθεωρήθη ὑπὸ αὐτῶν παραλήρημα. Καὶ ὅμως ἡ εἶδησις, ἡ ἐκκληφθεῖσα ὡς παραλήρημα, ἐβεβαιώθη ὡς Ἀλήθεια. Ὁ ἀναστημένος Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς Μαθητὰς Του ἐπανειλημμένως.

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας τὸ κήρυγμα τῆς Ἀναστάσεως ἀκούεται καὶ πάλιν ὡς παραλήρημα διὰ τοὺς ὀρθολογιστάς. Ἐν τούτοις, οἱ πιστοὶ ὄχι μόνον πιστεύομεν, ἀλλὰ καὶ βιοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν ὡς γεγονὸς ἀληθέστατον. Τὴν μαρτυρίαν μας ἐπισφραγίζομεν, ἂν χρειασθῇ, διὰ τῆς θυσίας τῆς ζωῆς μας, διότι ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ὑπερβαίνομεν τὸν θάνατον καὶ ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὸν φόβον αὐτοῦ. Τὸ στόμα μας εἶναι πλήρες χαρᾶς ἐν τῷ λέγειν Ἀνέστη ὁ Κύριος. Οἱ Ἅγιοί μας, κατὰ κόσμον νεκροί, ζοῦν μεταξύ μας, ἀπαντοῦν εἰς τὰ αἰτήματά μας. Ὁ μεταθανάτιος κόσμος εἶναι ἀληθέστερος τοῦ προθανατίου. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ζῇ μεταξύ ἡμῶν. Ὑπεσχέθη ὅτι θὰ εἶναι μαζί μας ἕως τῆς συντελείας τοῦ

αἰῶνος. Καὶ πράγματι εἶναι. Φίλος καὶ ἀδελφὸς καὶ θεραπευτὴς καὶ χορηγὸς παντὸς ἀγαθοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ Ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ χαριζόμενος εἰς πάντας ζωὴν τὴν αἰώνιον. Ποῦ σου θάνατε τὸ νίκος; Ἀνέστη ὁ Χριστός, «καὶ τὸν πάλαι ἄμετρα καυχώμενον, ὡς γελοῖον παιζόμενον ἔδειξε» (πρβλ. Κανὼν Σταυροαναστάσιμος Δ' ἤχου, Θ' Ὡδὴ, ποίημα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ). Τὰ πάντα πεπλήρωται Φωτὸς καὶ αἱ καρδίαι μας χαρὰς ἀνυπερβλήτου.

Καὶ ὄχι μόνον χαρὰς, ἀλλὰ καὶ δυνάμειος. Ὁ πιστεύων εἰς τὴν Ἀνάστασιν δὲν φοβεῖται τὸν θάνατον· καὶ ὁ μὴ φοβούμενος τὸν θάνατον εἶναι ψυχικῶς ἄκαμπτος καὶ ἀλύγιστος, διότι ὅ,τι διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ ἀπίστους εἶναι ἡ φοβερωτέρα ἀπειλή, διὰ τὸν πιστὸν χριστιανὸν εἶναι μικρᾶς σημασίας γεγονός, διότι εἶναι ἡ εἰσοδος εἰς τὴν ζωὴν. Ὁ πιστὸς χριστιανὸς ζῇ τὴν ἀνάστασιν καὶ πρὸ τοῦ φυσικοῦ θανάτου του.

Ἡ συνέπεια τοῦ βιώματος τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ἡ μεταβολὴ τοῦ κόσμου. Ἐνθουσιάζει τὴν ψυχὴν. Καὶ ἡ ἐνθουσιώδης ψυχὴ ἐλκύει εἰς τὸν δρόμον τῆς τὰς ἄλλας ψυχάς, αἱ ὁποῖαι συγκινοῦνται ἀπὸ τὰ ἀληθινὰ βιώματα τῆς χαρᾶς τῆς ἀθανασίας. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἀνάστασις δὲν εἶναι μία θεωρητικὴ ἀλήθεια. Εἶναι δ ὁ γ μ α τῆς πίστεώς μας. Εἶναι

μία χειροπιαστή πραγματικότητας. Εἶναι ἡ δύναμις ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, παρὰ τοὺς ἐναντίον της σκληροτάτους διωγμούς. «Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α' Ἰωάν. ε', 4) εἰς τὴν Ἀνάστασιν. Διὰ τῆς Ἀναστάσεως ὁ ἄνθρωπος γίνεται κατὰ χάριν Θεός. Διὰ τῆς νίκης τοῦ ἀναστασίμου φωτὸς ἐπὶ τῶν ἀκαθάρτων παθῶν, ἐνιδρύεται εἰς τὴν ψυχὴν μας ἔρως θεῖος καὶ ἀγάπη τις ξένη, τὸν ἀνθρώπινον ὅρον ὑπερβαίνουσα.

Χριστὸς Ἀνέστη, λοιπόν! Αἱ καρδίαι μας εἶναι πλημμυρισμέναι ἀπὸ τὸ Ἀναστάσιμον φῶς καὶ τὴν ἀναστάσιμον χαράν. Προσερχόμεθα μὲ γνησιότητα καὶ ἀπλότητα εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστόν. Διότι, ὡς λέγει ὁ Προφητάναξ Δαυῖδ, ὁ ἐπόπτης τῶν καρδιῶν μας ἄνωθεν Θεός «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμ. Ν', 19).

Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ δύναμις μας, ἡ ἐλπίς μας, ἡ χαρά μας, τὸ ἀγαλλιάμα μας. Διὰ τῆς Ἀναστάσεως ὑπερβαίνομεν τὸν πόνον καὶ τὴν θλίψιν δι' ὅλα τὰ κακὰ τῆς φυσικῆς ἐπιγείου ζωῆς. Ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ πληγωμένου ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου ἀνθρώπου.

Εἰς τὰς δυσκολίας καὶ τὰ παθήματα, τὰ ὁποῖα διέρχεται σήμερον ὁ κόσμος, ἡμεῖς δὲν ἀποκάμομεν. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ σύναξις τῶν φοβισμένων Μαθητῶν τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Ὑπερῶν τῆς Σιών μᾶς ἐνδυναμώνει. Δὲν φοβούμεθα, διότι ἀγαπῶ-μεν τοὺς πάντας, ὅπως ἠγάπησεν ἡμᾶς Ἐκεῖνος καὶ τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ ἔθηκεν ὑπὲρ ἡμῶν. Θεανδρικῶς ὁ Ἀναστάς Κύριος ἀοράτως μᾶς συνοδεύει. Ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν, -καὶ ἔχομεν- ἀ γ ἀ π η ν. Καὶ μὲ τὴν ἀγάπην ἐπιγινώσκομεν τοῦ Μυστηρίου τὴν δύναμιν. Τοῦ Μυστηρίου!

Καὶ ἂν ἄλλοι διστάζουν ἀνθρωπίνως καὶ «δράγματα στοιβάζουν πράξεων τὰς θημω-νίας» (πρβλ. Στιχηρὰ Ἑσπερινοῦ Κυριακῆς Ἀσώτου), ἡμεῖς καυχώμεθα. Καὶ ἐὰν ἡμεῖς δὲν «ἀπολικμίζωμεν φιλευσπλαγχνία τὸ ἄχυρον τῶν ἔργων τῆς ἀδικίας καὶ τὰ πάθη μας καὶ δὲν καταστρώνωμεν ἄλωνα μετανοίας», ὁ Ἀναστάς Χριστὸς εἶναι Ἀγάπη καὶ διαλύει τὸ κάθε εἶδους σκότος καὶ τὸν φόβον γύρω μας καὶ εἰσέρχεται ἐντὸς ἡμῶν καὶ εἰς τὸν κόσμον, τῶν θυρῶν τῶν καρδιῶν μας πολλάκις κεκλεισμένων. Καὶ

«μένει μεθ' ἡμῶν» μονίμως διὰ τοῦ σταυροῦ τῆς ἀγάπης. Τὸ κάλεσμά Του εἶναι ἡ εἰρήνη. Τὴν Ἑαυτοῦ εἰρήνην χαρίζει εἰς ἡμᾶς. Οἱ ἰσχυροὶ τοῦ κόσμου τούτου ἐπαγγέλλονται καὶ ὑπόσχονται εἰρήνην, μηδέποτε ἐμπειρικῶς πραγματοποιουμένην. Ἡ δύναμις τῆς Θείας Ἀγάπης καὶ Εἰρήνης καὶ Σοφίας μένει ἔξω ἀπὸ κάθε ἀνθρώπινον πανικόν. Δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ περιθώριον τῆς πραγματικότητος οὔτε εἰς τὴν περιφέρειαν κάποιων ἀτομικῶν δοξασίων. Εἶναι ἡ καρδιά καὶ τὸ κέντρον τῶν γεγονότων. Εἶναι ἡ καρδιά τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶναι τὸ κέντρον τῆς ζωῆς. Εἶναι ἡ κυριεύουσα ζώντων καὶ νεκρῶν. Εἶναι ἡ Ἀλήθεια.

Ἡ ἀδιαφιλονίκητος ὑπεροχὴ τῆς Δυνάμεως κρατεῖ ἀοράτως τὰ ἡνία καὶ κατευθύνει τὰ πάντα, καθ' ἣν ὥραν πολλοὶ ἐπώνυμοι κατ' ἀνθρώπον «σκότος εἰς τὰς φρένας ἔχουν».

Τὴν περίοδον τῆς σημερινῆς γενικῆς ἀπο-συνθέσεως παγκοσμίως, ἡ ἐλπίς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς, ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἡ παρουσία τῆς οὐρανίας συνθέσεως καὶ ἁρ-μονίας. Τὸν καιρὸν τῆς καταρρέυσεως καὶ τοῦ προσδοκωμένου θανάτου ὑπάρχει τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς πεποιθήσεως ἐπὶ τὸν Κύριον.

Ἡ εἰρήνη τοῦ θανάτου τὸν θάνατον διὰ τῆς κενώσεως Αὐτοῦ πατήσαντος καὶ ἡ χαρὰ τῆς ἀ γ ἀ π η ς διαχέονται καὶ θεραπεύουν τὸν στενάζοντα καὶ ὀδυνώμενον πάντοτε σύγχρονον «ἀνθρώ-πον» καὶ τὴν συνωδίνουσιν καὶ συστενάζουσιν μετ' αὐτοῦ κτίσιν, τὴν «ἀπολύτρωσιν καὶ τὴν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχομένους» (πρβλ. Ρωμ. η', 20-23) τῆς «ἐλευθερίας τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ».

Ἀληθῶς Ἀνέστη ὁ Κύριος, πατέρες καὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα!

Ἅγιον Πάσχα 2013

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΚΥΡΙΛΛΟΣ

διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Μητροπολίτης τῆς Ἀγιοτάτης Μητροπόλεως Ρόδου, πρὸς τὸν ἱερὸν κλῆρον καὶ τὸν φιλόχριστον λαὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

«Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα... Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει...»

Τὸ μοναδικὸ καὶ κοσμικὸ διαστάσεων γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐορτάζουμε σήμερα. «Πάσχα Κυρίου, Πάσχα». Ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ πέθανε πάνω στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ὡς κοινὸς κακοῦργος, ἐτάφη καὶ τὴν τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀνέστη. Μὲ τὸν θάνατο τοῦ κατέλυσε τὸν θάνατο καὶ «τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τούτέστιν τὸν διάβολον». Μὲ τὴν Ἀνάστασίν του ἀνέστησε ἀπὸ τὴν φθορὰ τῆς ἁμαρτίας τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ ἔγινε, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν, «ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων» δηλαδὴ ἡ ἀρχὴ γιὰ τὴν Ἀνάστασιν ὅλων τῶν νεκρῶν.

Τοῦτο τὸ γεγονὸς καλούμεθα νὰ πανηγυρίσουμε καὶ ἐμεῖς σήμερα. Ὡς «Ἑορτὴ ἐορτῶν καὶ πανηγυριν πανηγύρεων», δηλαδὴ ὡς τὴν κορυφαία ἐορτὴ τῆς πίστεως μας. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ὑπαρξιακῆς χαρᾶς μας ποὺ κανεῖς, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου, δὲν ἔχεις τὴν δύναμη νὰ μᾶς ἀφαιρέσει. Εἶναι ἡ χαρὰ τῆς πίστεως ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τοῦ Ἀναστάντος, τὸ φῶς ποὺ μπορεῖ νὰ διαλύσει τὰ σκοτάδια κάθε ἐφήμερης λύπης καὶ ἀβεβαιότητας, ποὺ ἀποτελοῦν γιὰ κάθε ἄνθρωπο ποὺ βιώνει τὴν καθημερινότητα τοῦ κόσμου τούτου μιὰ μικρὴ ἢ μεγάλῃ γεύση θανάτου στὴ ζωὴ του.

Αὕτῃ τὴν χαρὰ μᾶς προσκαλεῖ ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος νὰ ἐκφράσουμε πανηγυρίζοντες τὴν Ἀνάστασι. Ἡ προτροπὴ του δὲν ἐξαντλεῖται στὸ «λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει» ἀλλὰ ἐπεκτείνεται στὸ οὐσιαστικότερο προσθέτοντας τὸ «ἀλλήλους περιπτυσώμεθα» καὶ συνεχίζοντας με τὸ «συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει». Εἶναι Πάσχα μᾶς λέγει, ἐορτὴ τῆς χαρᾶς, ἐορτὴ τῆς ἀγάπης, ἐορτὴ τῆς συγχωρήσεως καὶ καταλλαγῆς. Γι' αὐτὸ γεμάτοι ἀπὸ τὴν χαρὰ τὴν Ἀναστάσεως ἂς ἀγκαλιάσουμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ ἂς δώσουμε μεταξύ μας τὸν ἀσπασμὸ τῆς ἀγάπης.

Τὸ μυστήριό τῆς θείας Οἰκονομίας, τὸ κοσμοσωτήριο δηλαδὴ ἔργο τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ποὺ κορυφώνεται στὸν Σταυρὸ καὶ τὴν Ἀνάστασι, ἀποκαλύπτει τὴν ἀγάπη. Τὴν ἀγάπῃ ὡς στάσις ζωῆς καὶ ἔμπρακτῃ μαρτυρίᾳ καὶ ὅχι ὡς ἓνα ἐπιφανειακὸ μικροπρόθεσμο συναισθηματισμὸ. Αὐτὸς πρῶτος μᾶς ἀγάπησε καὶ γι' αὐτὸ ὀφείλουμε νὰ ἔχουμε ἀγάπῃ μεταξύ μας. Ἡ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀγάπῃ θυσιαστικῇ. Αὕτῃ καλούμεθα νὰ βιώσουμε καὶ ἐμεῖς συμμετέχοντας στὴν εὐφροσύνη τοῦ ἀναστα-

σίμου γεγονότος. Τὴν ἀγάπῃ ποὺ σημαίνει αὐτοπροσφορά, συμπαράστασις, ἀλληλεγγύη, ἀνοιγμα καὶ παλμὸ καρδιάς, μοίρασμα τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ πόνου. Τὴν ἀγάπῃ ποὺ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο καὶ κύριο χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, τῶν Χριστιανῶν. Δὲν εἶναι μιὰ ἀρετὴ ἀλλὰ ἡ συμμετοχὴ στὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ γνησιότητα τῆς χριστομίμητης ἀγάπης ἐκφράζεται μέ τὴν συγχωρητικότητα. Δὲν εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος νὰ ζήσει τὴν χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως ἂν δὲν ἔχει τὴν δύναμη νὰ συγχωρήσει. Ὁ ἀναστὰς Κύριος συγχώρησε τοὺς σταυρωτές του ἐνῶ ἀκόμα ἔπασχε πάνω στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ. Στὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ συγχωροῦμε καὶ προχωροῦμε σὲ μιὰ πορεία ἀγάπης καὶ εἰρήνης μαζί του. Μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἔχουμε τὸν Ἀναστάντα Κύριο συνοδοιπόρο στὴν πορεία τῆς ζωῆς, ὅπως τὸν εἶχαν συνοδοιπόρο στὴν πορεία πρὸς Ἑμμαοὺς ὁ Λουκάς καὶ ὁ Κλεόπας. Ἦταν θλιμμένοι οἱ δύο ἐκεῖνοι Μαθητές γιὰ τὰ γεγονότα ποὺ εἶχαν συμβεῖ στὴν Ἀγία Πόλη, ἀλλὰ ἡ παρουσία τοῦ ἀναστάντος ἔκαιγε τὴν καρδιά τους καὶ ἔδιδε γλυκύτητα στὴν ὑπαρξὴ τους.

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Τὴν χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως δὲν μποροῦμε πραγματικὰ νὰ τὴν ζήσουμε ἂν δὲν ἔχουμε τὴν δύναμη νὰ ἀγαπήσουμε καὶ νὰ συγχωρήσουμε. Ἡ ἀναζητήσι τῆς εἶναι πρόσκλησις καὶ πρόκλησις ταυτόχρονα. Εἶναι ἡ προϋπόθεσις τῆς ἀναγεννήσεως μας. Ἡ προϋπόθεσις τῆς ἀνακαίνισις τῆς κοινωνίας μας. Μὲ τὴν συγχώρησι καὶ τὴν ἀγάπῃ μετέχουμε στὴν ζωὴ τοῦ Ἀναστάντος, στὴν χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως Του. Γινόμαστε ἄνθρωποι εἰρήνης, ἀγάπης καὶ καταλλαγῆς. Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ ζητούμενο στὴν ζωὴ μας ὡς Χριστιανῶν ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ προσφορὰ ἐξαιρετικῶν διαστάσεων πρὸς τὸν ἑαυτὸ μας καὶ τὸν συνάνθρωπο μας.

Χριστὸς ἀνέστη, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ.

Εὐχόμαστε τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀναστάσεως νὰ λάμπει, νὰ λάμπει στὶς καρδιές μας. Ὁ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ἔκανε τὰ πάντα καινούργια. Τὸ αἰτούμενο εἶναι κατὰ πόσο μποροῦμε νὰ ὑποστασιάζουμε τὴν δωρεὰ αὐτὴ τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Χριστοῦ στὴν προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ μας ζωὴ.

Χρόνια πολλά, εὐλογημένα καὶ γεμάτα ἀπὸ τὴν χάρι τοῦ Ἀναστάντος Σωτῆρος Χριστοῦ.

Ἅγιον Πάσχα τοῦ δισχιλιοστοῦ καὶ δεκάτου τρίτου σωτηρίου ἔτους

Διάπυρος πρὸς Χριστὸν Ἀναστάντα εὐχέτης πάντων ἡμῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
†Ο ΡΟΔΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Του Θεολόγου Γεωργίου Ανθιμίδου

Οι Τρεις Ιεράρχες αποτελούν τόν καλύτερο έαυτό της παιδείας, τήν αὐθεντικότερη έκφρασή της. Εἶναι οἱ φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος, τῶν ὁποίων ἡ ἀγάπη γιά τό Θεό καί τόν ἄνθρωπο, ἡ ἀφοσίωσή τους στήν ἀλήθεια καί τήν ἀρετή, λάμπει ἀνάμεσα στίς σελίδες τῶν ἔργων τους. Εὐκόλα γίνεται κατανοητό γιατί καθιερώθηκε ὁ πνευματικός ἑορτασμός τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν μέσα στό χώρο τῆς παιδείας, ὡς γιορτή τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Αὐτό σχετίζεται μέ τή συνεισφορά τους στή ζεύξη τῆς ἐλληνικῆς παιδείας μέ τήν ἀλήθεια τῆς Ἀποκάλυψης.

Οἱ Τρεις Ιεράρχες ἦταν ἐκεῖνοι πού ἄφησαν πίσω τους τή σκέψη, ἀγνόησαν τήν ἀμφιβολία, ἔνωσαν τήν ἔρημο μέ τήν πόλη, ἔδωσαν τοὺς ἑαυτοὺς τους γιά νά κερδίσουν τοὺς ἄλλους, ἄπλωσαν τόν ἀνθρώπινο λόγο γιά νά πατήσῃ καί νά περπατήσῃ ὁ Θεῖος λόγος, ἀποκατέστησαν τόν ἄνθρωπο στά μέτρα τῆς θείας δημιουργίας.

Εἶναι αὐτοί πού σάν φάροι φωτίζουν τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς πρὸς τίς πηγές γιά τή ζωοποίηση τῆς ἐλληνοχριστιανικῆς παιδείας. Δείχνουν τό δρόμο τῆς ἀληθινῆς γνώσης καί μόρφωσης πού δέν «φυσιοῖ ἀλλά τελειοῖ» ὅπως λέει καί ὁ Ἀπ. Παῦλος. Δείχνουν τή μέθοδο γιά τή λύση τῶν ἀνθρώπινων προβλημάτων, ἐνῶ ἡ θεμελιωθεῖσα ἀπό αὐτοὺς ἐλληνοχριστιανική παιδεία ὁδηγεῖ στή ζωή καί λυτρώνει τόν ἄνθρωπο ἀπό τό θάνατο.

Ἔρχονται οἱ Τρεις μέγιστοι φωστῆρες νά τονίσουν ὅτι τά τεχνικά ἐπιτεύγματα, ὁ τεχνικός πολιτισμός καί ἡ λογοκρατική παιδεία θά ὁδηγήσουν τόν ἄνθρωπο μακριά ἀπό τό Θεό καί τήν ἀλήθεια, ἂν δέν ἐμφοροῦνται ἀπό τό πνεῦμα τῆς παιδείας πού γέννησαν βέβαια τά ἐλληνικά γράμματα, μόρφωσαν ὅμως καί ζωοποίησαν ὁ χριστιανισμός καί ἡ ἐκκλησία. Βροντοφωνοῦν καί σήμερα οἱ πατέρες ὅτι τό «γράμμα κτείνει, τό πνεῦμα ζωοποιεῖ».

Ἀλλά γιά νά ζωοποιήσῃ τό ἀθάνατο ἐλληνικό πνεῦμα καί τό πνεῦμα τῆς πεντηκοστῆς τή σημερινή παιδεία, χρειάζονται ἐργάτες σκαπανεῖς τοῦ πνεύματος, φορεῖς, ἐραστές τῆς σοφίας καί γνώσης, ἄνθρωποι μέ ζήλο καί ἀποφασιστικότητα γιά θυσίες, γιά νά ἐτοιμάσουν μία νέα πεντηκοστή ἐλληνοχριστιανικῆς παιδείας.

Ἡ ἐλληνοχριστιανική παιδεία μπορεῖ νά διδάξει καί νά ἐμπνεύσῃ τόν ἄνθρωπο, πού εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, νά συμπεριφέρεται κόσμια μέ πλήρη ἀγάπη καί σεβασμό στό συνάνθρωπο, τή φύση καί τό Θεό καί νά συμβάλῃ θετικά καί δημιουργικά σέ μία καλύτερη κοινωνία.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔχει ἄμεση σχέση ὁ χώρος πού ζεῖ κάποιος καί ἡ ἀγωγή πού παίρνει, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ πνευματική καλλιέργεια καί τό ἐπίπεδο παιδείας τοῦ φανερώνεται μέ τό πῶς διαμορφώνει τό χώρο τῆς ζωῆς του, τό περιβάλλον του. Πῶς στοὺς τέσσερις αἰῶνες τῆς τουρκοκρατίας ἄντεξε ὁ λαός, ἡ πίστη του, ἡ συνειδήσή του; Ποῦ βρίσκεται σήμερα αὐτή ἡ δύναμη τοῦ λαοῦ, πού βλάστησε ἀπό τά σπλάχνα τοῦ τόν Ἀκάθιστο Ὑμνο καί τά δημοτικά τραγούδια, πού ἔπλασε τήν Ἁγία Σοφία καί τίς αἰγαιοπελαγίτικες ἐκκλησίες; Ἐχει νά δώσει καί νά πεῖ κάτι σήμερα ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος; Μήπως μερικοὶ βρῆκαν κάπου ἄλλοῦ κάτι πιό πολύτιμο καί εὐφυές καί περιφρονώντας τήν πίστη καί τήν αἴσθηση τοῦ λαοῦ προσπαθοῦν νά τό ἐντάξουν στή ζωή του;

Ὁ ἐλληνισμός μέ τοὺς Τρεις Ιεράρχες ἀρνήθηκε τά φθαρτά του στοιχεῖα, βαφτίστηκε μέσα στό χριστιανισμό, μεταμορφώθηκε καί ἔτσι μεταμορφώθηκε ἡ ζωή. Ὅ,τι προηγουμένως ἦταν ἀπλό γράμμα, τώρα ἔγινε πνεῦμα γεμάτο ζωή, ὅ,τι προηγουμένως ἦταν σχῆμα κενό, τώρα ἀπέκτησε περιεχόμενο πραγματικό. Οἱ τρεῖς πατέρες ἔκαναν τό κολοσσιαῖο ἔργο νά θέσουν στήν παιδεία, στά γράμματα καί τήν τέχνη ὅρια. Ἀλλά βάζοντας ὅρια δέν περιόρισαν τήν παιδεία, ἀντίθετα τήν συμπλήρωσαν. Οἱ Ἕλληνες εἶχαν ὁδηγήσει τήν παιδεία ὡς τόν ἄνθρωπο, αὐτοὶ τήν ὁδήγησαν ὡς τό θεάνθρωπο. Οἱ Ἕλληνες εἶχαν ὁδηγήσει τήν τέχνη ὡς τήν ἀνθρώπινη ζωή, αὐτοὶ τήν ὁδήγησαν ὡς τή θεία ζωή.

Γιά τοὺς Ἕλληνες ἡ τέχνη ἦταν μία ἀνθρωποφάνεια. Αὐτοὶ τήν ὕψωσαν σέ θεοφάνεια. Ἐτσι διέστειλαν καί ἀπειροποίησαν τόν ἐλληνισμό. Σκοπὸς τῆς παιδείας λοιπόν, κατὰ τήν πατερική ἀντίληψη, εἶναι νά βοηθήσῃ τόν ἄνθρωπο νά γίνῃ εἰκόνα, πρόσωπο, νά φθάσῃ σέ τέτοιο βαθμὸ καθαρότητας, γνησιότητας, σαφήνειας, ἐσωτερικῆς γαλήνης

καί απάθειας, ώστε νά γίνει μιά συγκεκριμένη, σέ συγκεκριμένο τόπο καί χρόνο, φανέρωση τοῦ Θεοῦ. Ὄταν υπάρξουν ἄρκετοί τέτοιοι ἄνθρωποι μέσα στήν κοινωνία, τότε μπορεί νά γίνει εικόνα τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί ὁ κόσμος εικόνα τοῦ παραδείσου.

Ὁ δάσκαλος κατά τόν Χρυσόστομο εἶναι «πνευματικός ἄρχοντας», τό «ἄξιωμα τοῦ δασκάλου» ὅπως καί τοῦ κληρικοῦ «εἶναι μέγα καί θαυμαστό», γιατί μεταγγίζει στούς μαθητές «τό καλῶς ζῆν» ἀφοῦ «ἡ παιδεία μετάληψις ἀγιότητος ἐστί». Γιά νά ἐπιτύχει ὁμως τό σκοπό αὐτό ὁ δάσκαλος «πρέπει νά ὑπερέχει ὄχι στίς τιμές ἀλλά στίς ἀρετές».

Ζητεῖ ἀπό τό δάσκαλο ζήλο καί παιδαγωγικό ἐνθουσιασμό ὥστε οἱ λόγοι του νά εἰσφορῶν στίς ψυχές τῶν μαθητῶν πιο δυνατά καί ἀπό τόν πυρακτωμένο σίδηρο καί νά τοὺς ἀφυπνίζουν. «Ἐκάθισε στό διδασκαλικό θρόνο γιά νά σαλπίζει τήν ἀλήθεια». Ἔχει καθῆκον νά πληροφορεῖ, νά διδάσκει, νά παρακινεῖ στό καλό, νά θεραπεύει τήν ψυχή. «Τό ἔργο τοῦ δασκάλου μοιάζει μέ τό ἔργο τοῦ γιατροῦ, διορθώνει καί θεραπεύει τόν πληγωμένο».

Ὁ ἱερός πατέρας παρομοιάζει τήν ἐφηβική κρίση μέ «μεγάλη βαρυχειμωνία» πού ἐνέσκηψε καί πού ὁ κυβερνήτης πρέπει νά εἶναι ἱκανός καί ἔτοιμος νά ἀντιμετωπίσει.

Πρέπει νά ἀγκαλιάσουμε λοιπόν τά παιδιά μας καί τοὺς μαθητές μας ὅπως εἶναι καί ὄχι ὅπως θά θέλαμε νά εἶναι. Ἡ ὀργή, ἡ χολή καί ἡ ἀγανάκτηση εἶναι τό μαχαίρι πού κόβει τήν ἐπαφή μας μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ καί χωρίς χάρη Θεοῦ εἶναι ἀδύνατο νά ἀσκήσουμε σωστή ἀγωγή.

Ὁ σοφός ἱεράρχης συνιστᾷ, προτοῦ ἐλέγξουμε τό παιδί νά τό ἐπαινέσουμε γιά κάποιο χάρισμα ἢ ἔργο του ὥστε νά δημιουργηθεῖ κατάσταση εὐφορίας στήν ψυχή του, ὁπότε ὁ ἔλεγχος πού θά ἀκολουθηθεῖ θά εἶναι ἀνώδυνος ἢ λιγότερο ὀδυνηρός.

Στούς κακοὺς καί πονηροὺς συνιστᾷ νά κάνουμε τίς παρατηρήσεις μας ἀόριστα καί ἀνώνυμα, ὁπότε ὁ ἔνοχος ἀκούει χωρίς νά ἐκτίθεται καί νά ἀντιδρά. Αὐτό κάνει ὁ Κύριος στὸν μυστικό Δεῖπνο: «Εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με». Ἐλέγχει τόν Ἰούδα χωρίς νά τόν κατονομάζει καί νά τόν ἐκθέτει. Θέλει νά τοῦ δώσει, ἄλλη μιά ἀκόμη εὐκαιρία νά διορθωθεῖ.

Εἶναι μεγάλο λάθος νά ἀπογοητεύεται κανεὶς στήν ἀγωγή. Μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἀλλάζουν οἱ νέοι καί οἱ διαθέσεις τους. Μερικοὶ πού τώρα κάνουν τό «σκληρό», φθάνουν κάποτε στήν ἀπελπι-

σία καί περιμένουν ἓνα χέρι βοηθείας. Εἶναι λάθος λοιπόν νά κόβουμε τίς γέφυρες ἐπικοινωνίας μαζί τους. Γιά τά παιδιά πού ἐμμένουν στό κακό, ὁ σοφός ἱεράρχης θεωρεῖ τήν αὐστηρότητα «ἄριστο μέσο θεραπείας καί ἀπόδειξη στοργῆς».

Ὄταν ὑπάρχει σωστή ἐπικοινωνία, διάλογος καί συνεργασία μεταξύ δασκάλου-μαθητῆ, οἱ καρδιές ἀνοίγουν καί ἐμπιστεύονται ἢ μιά τήν ἄλλη. Τότε ὁ δάσκαλος μπορεί νά κατεβάξει ἄνετα τή διδασκαλία στό ἐπίπεδο τοῦ μαθητῆ, νά ἀλλάζει τόν τρόπο διδασκαλίας, νά ποικίλει τό λόγο του, νά ἐνισχύει καί νά ἐνθαρρύνει τό μαθητή, νά τοῦ παρέχει εὐκαιρίες, νά αὐτενεργεῖ. Ἀρκεῖ νά γνωρίζει καλά τίς ἰδιαίτερες κλίσεις καί ἐφέσεις του καί νά μπορεί νά τόν κατευθύνει μέ σιγουριά στή μελλοντική τοῦ σταδιοδρομία.

Ὁ διάλογος εἶναι τό καλύτερο μέσο γιά νά ἐπιτευχθεῖ ὁ σκοπός τῆς ἀγωγῆς, ἡ συνάντηση δηλαδή δύο ψυχῶν, δύο καρδιῶν, ὁ λόγος ἐναλλασσόμενος ἀνάμεσα σέ δύο ἀνθρώπους βοηθάει, ὥστε νά κατανοήσῃ καί νά πλησιάσῃ ὁ ἓνας τόν ἄλλο. Κατά τόν Ἅγιο Ἰ. Χρυσόστομο «ὅ,τι εἶναι γιά τό σῶμα οἱ ἐναγκαλισμοί, εἶναι γιά τήν ψυχή ἡ ἐπικοινωνία μέ λόγια». Ὁ διάλογος εἶναι δείγμα ἀγάπης ἀλλά καί αὐξάνει τήν ἀγάπη εἶναι τό καλύτερο μέσο γιά νά πείσουμε τά παιδιά, τό καλύτερο ὄργανο γιά τή μετάδοση γνώσεων, βιωμάτων καί ἐμπειριῶν.

Ὁ δάσκαλος δέν πρέπει νά λησμονεῖ ποτέ ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ὁ πολιτισμός τῆς ψυχῆς. Ἡ ἀσέβεια εἶναι τό χαρακτηριστικό στίγμα τῆς ἐποχῆς μας. Μᾶς ἔχει κατακλύσει ὡς προκλητικὴ πολεμικὴ κατὰ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἅγιος Γρ. Θεολόγος καυτηριάζει τήν ἀσέβεια καί τονίζει χαρακτηριστικά: θά ὑπῆρχε ἀσέβεια ἂν ὑπῆρχε εὐσέβεια; Τά ἀγκάθια φυτρώνουν ἐκεῖ ὅπου τά λουλούδια δέν καλλιεργοῦνται καί ἡ ἀσέβεια κυριαρχεῖ ἐκεῖ ὅπου ἡ εὐσέβεια ἀτονεῖ. Κεντρικός ἄξονας τῆς πίστεως καί εὐσέβειας τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἡ ἀφειδώλευτη ἀγάπη γιά τόν πλησίον, τό ἀνάλωμα γιά τήν κοινωνία.

Λυώνει στήν ὑπηρεσία τῆς ἀγάπης ὁ Μ. Βασίλειος, καθὼς διακονεῖ τό συνάνθρωπο του μέσα στή Βασιλειάδα.

Ἀδούλωτος καί ἄκαμπτος ἀπὸ τήν κοσμικὴ ἐξουσία ὁ Ἰ. Χρυσόστομος, ἀγωνίζεται γιά τήν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, ἐνάντια στήν καταπίεση καί ἐκμετάλλευση.

Περιφρονεῖ τά ἀξιώματα ὁ Γρ. Θεολόγος καί χάριν τῆς ἀγάπης καί τῆς ὁμόνοιας παραιτεῖται ἀπὸ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

Πέτυχαν σάν έπιστήμονες. Άσχολήθηκαν σέ όλο τό βάθος καί σέ όλη τήν έκταση μέ τή μόρφωση καί συνέλαβαν τήν ούσία τής γνώσης άκέραια καί όχι ως ψήγματα χρυσού.

Πέτυχαν σέ όλους τούς τομείς. Γι' αυτό καί ξέφυγαν τά σύνορα τής έποχής τους καί έγιναν οί σπουδαίοι γίγαντες του πνεύματος. Έγιναν οί θεμελιωτές καί πλαστοουργοί του μοναδικού άνθρωπισμού πού συγκροτείται από τό ύψος τής όρθόδοξης άποκάλυψης καί από τό κάλλος του έλληνικού λόγου. Σμιλευτές του τιτάνιου έλληνορθόδοξου πολιτισμού δέν παρέμειναν οί πτωχοί άγιοι τής χριστιανισμένης αλλά οί ούρανοδρόμοι όδοδείκτες προς τό ιδανικό καί τέλειο.

Πέτυχαν, γιατί διέθεταν τήν αλάνθαστη πυξίδα τής όρθόδοξης πίστης καί τόν τέλειο χάρτη πορείας τής ευαγγελικής διδασκαλίας. Έτσι έζησαν σάν μεθοριακές υπάρξεις ανάμεσα στό έδώ καί στό εκεί, στό έπιστητό καί τό υπερβατικό, στό καθημερινό καί στό άγιο. Αναδείχθηκαν ολοκληρωμένες προσωπικότητες καί συνέβαλαν στην ολοκλήρωση του έλληνισμού μέσα στην έκκλησία. Η σύζευξη έλληνισμού καί χριστιανισμού υπήρξε όχι μόνο έθνοσωτήρια, άφου διέσωσε τόν έλληνισμό επί Βυζαντίου καί Τουρκοκρατίας, αλλά καί κοσμοσωτήρια γιατί πάνω σ' αυτήν θεμελιώθηκε ό σύγχρονος δυτικός πολιτισμός, ένω σήμερα ή όρθόδοξη έλληνοχριστιανική παράδοση άποτελεί τή βασική πηγή άνεφοδιασμού για τό έθνος.

Δέν σβήνει ή κανδήλα τής χάριτος στην Άγία-Σοφία, καί άν γίνει τζαμί ή μουσεϊό. Δέν καταστρέφεται, καί άν γίνει χώμα. Ίεουργείται στό διηγεκές τό μυστήριο τής σαρκωθείσης του Θεού Σοφίας. Αυτός είναι ό άξονας τής ιστορίας μας. Έξω από τήν έκκλησία άν δεις τή σύγχρονη ιστορία μας, σέ πίνει πανικός, παντού άπλώνεται μαύρη κατήφεια. Όταν θυμόμαστε τή μικρασιατική καταστροφή, όταν τά διηγούμαστε, τά βλέπουμε, τά κρίνουμε έξω από τήν έκκλησία, βρισκόμαστε σέ μιá συμφορά άνεπανόρθωτη. Όταν βάλουμε όμως τό νεκρό τής Μικράς Άσίας μέσα στην Άγία-Σοφία, τότε όλα γαληνεύουν κάτω από τή θόλο της, παίρνουν άλλες διαστάσεις, φωτίζονται μέ φώς άλλης χροιάς, ιλαρότητας καί διάρκειας. Η συμφορά γίνεται γεννητική άλλης δύναμης, ήθους, χρέους. Τό πένθος άποδεικνύεται χαροποιόν, βλέπεις ότι μπορούμε νά ζήσουμε, νά συνεχίσουμε τήν ιστορία μας, παρ' όλες τίς συμφορές καί έξ' αίτίας τών συμφορών.

Η μεγάλη ιδέα - σήμερα μπορεί νά τήν όνομάσουμε Ευρωπαϊκή Ένωση- δέν είναι ή κατάληψη ενός χώρου, αλλά ή άνοδος σέ ένα πνευματικό επίπεδο, το νά άναχθοΰμε στό ύψος του ήθους τής Άγία - Σοφίας, στό ύψος τής Όρθόδοξης Θείας Λειτουργίας. Νά προσκομίζουμε, νά αγιάζουμε τή ζωή καί τήν ιστορία μας μέσα στη Θεία Λειτουργία. Έτσι ή Μεγάλη Ίδέα του γένους μās φανερώνεται πώς είναι ή Μεγάλη Ίδέα του ανθρώπινου γένους, είναι ή ίδια ή όρθόδοξη έκκλησία. Διαστέλλεται, αγιάζεται ό άνθρωπος, τό γένος, ή ιστορίας μας. Η έκκλησία μās μυσταγωγεί διά τής ιστορίας στό τέλος, πού είναι ή αρχή τής ατελεύτητης ζωής. Διά τής έκκλησίας παίρνει νόημα ή ζωή του καθενός μας καί όλόκληρου του λαού μας. Οί Τρεις Ίεράρχες μέ τή ζωή καί τήν κοινωνική δράση τους δημιούργησαν ένα όλόκληρο κόσμο πνευματικής όμορφιάς καί ψυχικού μεγαλείου.

Αλλά όσα καί νά άναφέρει κανείς για τίς μεγάλες μορφές τών Τριών Ίεραρχών δέν θά μπορέσει νά άποδώσει μέ άκρίβεια τήν έκταση του έργου τους καί τής προσφοράς τους στην έκκλησία, κοινωνία καί ανθρωπότητα. Άς άνάψουμε τή λαμπάδα τής ζωής τών παιδιών μέ τό πνεΰμα τους. Νά δώσουμε σ' όλα τά παιδιά τή δυνατότητα, πλησιάζοντας τούς πυρφόρους καί θεοφόρους αυτούς ανθρώπους, νά γίνουν κι αυτοί άνθρωποι ζωντανοί, αυθόρμητοι, άτρόμητοι σέ κάθε κίνδυνο, σέ κάθε άπειλή, φοβεροί στον ίδιο τό θάνατο. Ταυτόχρονα νά είναι λεπτοί, ευαίσθητοι, παρηγοριά για κάθε κατατρεγμένο καί πληγωμένο, για κάθε πλάσμα, για όλη τή δημιουργία πού συνωδίνει καί συστενάζει, περιμένοντας καί αυτή τήν έλευθερία της από τά έλευθερωμένα τέκνα του Θεού. Νά γίνουν τεχνίτες, έπιστήμονες, εργάτες, άγρότες, έμποροι, καλλιτέχνες καί νά νιώθουν ότι όλα είναι άγια, σεμνά, γεμάτα φώς, χάρη, αϊωνιότητα, τά πρόσκαιρα, τά μικρά, τά υλικά, όλα όταν είναι ευλογημένα από τό Θεό. Νά κάνουν έτσι όλες τίς δουλειές, νά έξασκήσουν τά επαγγέλματα, τίς τέχνες καί έπιστήμες σάν ιερά διακονήματα, εργόχειρα, σάν μιá μορφή προσευχής, τρόπο προσφοράς καί αγάπης προς τόν άλλο. Νά νοιώσουν, νά καταλάβουν ότι δέν υπάρχει διχασμός στη ζωή του ανθρώπου, δέν είναι πνευματικό τό μή υλικό, αλλά τό γεμάτο μέ τή χάρη του Θεού, πού χαρίζει τόν παράδεισο από τώρα σ' όλόκληρη τήν ύπαρξη του ανθρώπου. ■

Καθεδρικός Ίερός Ναός Ευαγγελισμού (30-1-2013)

Πώς συμμετέχει ἡ φύση στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Σιτάρι ἢ στάρι ἢ σίτος

Εἰσαγωγικά

Εἶναι ἓνα φυτό μονοετές, ἀνήκει στήν οἰκογένεια «ἀγρωστίδες» καί καλλιεργεῖται ἀπό τά πανάρχαια χρόνια ἀφοῦ ὁ καρπός του μᾶς δίνει τό εὐλογημένο ψωμί. Εἶναι ἀπό τά πρῶτα φυτά πού καλλιέργησε ὁ ἄνθρωπος καί τά ἴχνη του χάνονται στά βάθη τῆς ἱστορίας. Στούς τάφους τῶν Φαραώ στήν Αἴγυπτο καί σέ ἀρχαιολογικές ἀνασκαφές στό Ἰράκ βρέθηκαν ἀπανθρακωμένοι κόκκοι σιταριοῦ, μερικοί ἀπό τούς ὁποίους ὑπολογίστηκε ὅτι ἔχουν ἡλικία 8.700 περίπου χρόνων. Στήν Κίνα καλλιερгоῦσαν σιτάρι ἀπό τόν 27ο αἰώνα π. Χ. Ὁ Ὅμηρος ὅταν ἀναφέρεται στό σιτάρι χρησιμοποιεῖ τά ἐπίθετα «γλυκερός» (γλυκύς), «μελίφρων» (εὐχάριστος), «ἐπητεανώς» (λεπτός καί εὐγενής). Στήν Ἑλλάδα σύμφωνα μέ τή μυθολογία τήν καλλιέργεια τοῦ σιταριοῦ τή δίδαξε ὁ βασιλιάς τῆς Ἐλευσίνας Τριπτόλεμος μέ τήν καθοδήγηση τῆς θεᾶς τῆς γεωργίας Δήμητρας. Ἔτσι λόγω τῆς θεᾶς Δήμητρας τό σιτάρι, τό κριθάρι, ἡ σίκαλη, τό ρύζι, ἡ ἥρα κ. τ. λ. ὀνομάζονται δημητριακοί καρποί. Ἐπίσης λόγω τῆς κυρίαρχης ἀξίας τοῦ σιταριοῦ ὅλοι οἱ καρποί αὐτοί ὀνομάζονται καί σιτηρά¹. Ἀντέχοντας σέ δύσκολες περιβαλλοντικές συνθήκες ἔχουν προσαρμοστεῖ σέ ποικίλα κλίματα καί καλλιεργοῦνται σ' ὅλες σχεδόν τά πλάτη τῆς γῆς.

Τά σιτηρά ἀποτελοῦν τή βάση τῆς διατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν κατοικίδιων ζώων. Ἀπό αὐτά παρασκευάζονται ἀλεύρια πού χρησιμεύουν στήν παρασκευή ψωμοῦ, γλυκῶν καί πολλῶν φα-

γητῶν. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ζωῆς στόν πλανήτη μας, ὁ ἄνθρωπος- τροφосуλλέκτης, μάζευε κι ἔτρωγε ὠμούς τους δημητριακοὺς καρπούς. Ἀργότερα ἔμαθε νά τούς καβουρδίζει καί στή συνέχεια νά τούς ἀλέθει μέ μικροὺς χειροκίνητους μύλους. Μέ τόν καιρό τό σιτάρι καί τά ἄλλα δημητριακά μετατρέπονταν σέ ἀλεύρι στοὺς ἀλευρόμυλους καί σήμερα οἱ ἀλευροβιομηχανίες παράγουν διάφορους τύπους ἀλεύρων καί ὑποπροϊόντων τους.

Ἡ ἱστορία τοῦ ψωμοῦ εἶναι τόσο μεγάλη ὅσο καί ἡ παρουσία τοῦ ἀνθρώπου στή γῆ. Στό μουσεῖο ψωμοῦ, πού λειτουργεῖ στήν πόλη Οὐλμ τῆς Γερμανίας, ἀνάμεσα στά ἐκθέματα εἶναι τέσσερα ἐλληνικά εἰδῶλια τοῦ 5ου αἰώνα π. Χ., προερχόμενα ἀπό τή Βοιωτία, πού παριστάνουν γυναικεῖες μορφές. Στά εἰδῶλια εἰκονίζονται τό ἄλεσμα τοῦ σιταριοῦ σέ γουδί, τό πλάσιμο τῆς ζύμης, τό ψήσιμο τοῦ ψωμοῦ καί τά ψωμιά ἔτοιμα γιά νά πουληθοῦν.

Τό σιτάρι ὡς σύμβολο

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος χρησιμοποιοῦσε ποικίλα σύμβολα ὡς γλώσσα ἐπικοινωνίας. Ἡ Ἐκκλησία γιά νά μεταδώσει τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ καί νά βοηθήσει τούς πιστοὺς νά τό κατανοήσουν, χρησιμοποιεῖ τό λόγο, τήν εἰκόνα καί τά σύμβολα. Ἐνα ἀπ' αὐτά εἶναι ὁ σίτος, τό σιτάρι, πού συμβολίζει τόν Χριστό καί τήν Ἐκκλησία. Ὁ ἴδιος ὁ Χριστός παρομοιάζει τόν ἑαυτό του σάν κόκκο σιταριοῦ πού πέφτει στήν ἀγκαλιά τῆς γῆς καί μέ τό «θάνατό» του, ἀρχίζει μία διαδικασία ζωῆς. Ἀπό αὐτόν θά φυτρώσουν πολλοί νέοι κόκκοι σιταριοῦ! «Ἐάν μή ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τήν γῆν ἀποθά-

νη, αὐτός μόνος (ένα μόνο σπυρί) μένει. Ἐάν δέ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει (Ἰωάν. 12,24). Αὕτῃ τῇ λειτουργικῇ καὶ ζωτικῇ διαδικασίᾳ τοῦ σπόρου χρησιμοποίησε ὁ Χριστός, γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ κατανοήσουν τὸ θάνατο καὶ τὴν Ἀνάστασίν Του². Το σιτάρι συμβολίζει καὶ τὴν Ἐκκλησίᾳ. Οἱ κόκκοι τοῦ σιταριοῦ μαζεύονται, ἀλέθονται καὶ γίνονται ἕνα ψωμί. Ἔτσι καὶ οἱ πιστοὶ συγκεντρώνονται ἀπὸ διάφορα μέρη στοὺς ναοὺς καὶ συγκροτοῦν ἕνα σῶμα, τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Τό σιτάρι στό μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου

Τό σιτάρι ἢ τὸ ἀλεύρι πού παίρνουμε ἀπ' αὐτό, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ὑλικά πού χρησιμοποιεῖ κάθε πιστός γιὰ τὴν τέλεση τοῦ Ἱεροῦ Εὐχελαίου. Ἀπὸ πλευρᾶς τυπικῆς προετοιμασίας τοῦ Μυστηρίου, ἀπαιτεῖται μία βαθιὰ πιατέλα μέ σιτάρι ἢ ἀλεύρι (γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν σ' αὐτὴν τὰ ἑπτὰ κεριά), καντήλι, θυμιατό καὶ εἰκόνα. Μέ τὸ ἀλεύρι ἡ νοικοκυρά ζυμώνει πρόσφορο καὶ τὸ φέρνει στό ναό. Τοὺς σπόρους τοῦ σιταριοῦ, πού ἐνδέχεται νὰ ἔχει ἡ πιατέλα, σέ πολλὰ μέρη τῆς πατρίδας μας τοὺς φυτεύουν, γιὰ νὰ ἔχουν καλὴ καὶ εὐλογημένη σοδειά.

Τό σιτάρι στό μυστήριο τῆς δεῖας Εὐχαριστίας

Στὴν Παλαιὰ διαθήκη, ὁ Θεός στέλνει στοὺς Ἑβραίους τὸ «μάννα», ὑποκατάστατο τοῦ ἄρτου, καθὼς διέσχισαν τὴν ἔρημο. Τό «μάννα» πού ἔτρωγαν οἱ Ἑβραῖοι στὴν ἔρημο, τοὺς ἔθρεψε, ὥστε νὰ καταφέρουν νὰ ἐπιζήσουν. Το «μάννα» δέν τοὺς ἐξασφάλισε τὴν αἰώνια ζωή. Ὁ Χριστός εἶναι ὁ οὐράνιος ἄρτος, πού δίνει τὴν πνευματικὴ δύναμη, πού ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος στὴν παρούσα ζωὴ, καὶ τοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἀθανασία. Ὁ Χριστός χρησιμοποίησε τὴ συμβολικὴ σημασίᾳ τοῦ ψωμοῦ. «Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀπέθανον. Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. Ἐάν τίς φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ... » (Ἰωάν. 6,49 καὶ 51). Ὁ λόγος αὐτός τοῦ Χριστοῦ ἐφαρμόζεται ἀπόλυτα στὴ θεία Εὐχαριστία.

Στό Μυστικὸ Δεῖπνο ὁ Χριστός εὐλογεῖ τὸν ἄρτο καὶ τὸν ταυτίζει μέ τὸ σῶμα Του, εὐλογεῖ καὶ τὸν οἶνο καὶ τὸν ταυτίζει μέ τὸ αἷμα Του. Μετὰ τὴν εὐλογία καλεῖ τοὺς μαθητὲς Του νὰ κοινωνήσουν τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του. Ὁ ἄρτος μέ τὸν ὁποῖο θὰ τελεσθεῖ τὸ Μυστήριον προσκομίζεται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς στό ναό. Τοποθετεῖται στὴν Πρόθεση καὶ ἐτοιμάζεται γιὰ τὴν θεία Λειτουργία. Ὁ ἄρτος λέγεται καὶ πρόσφορά, ἐπειδὴ προσφέρεται ἀπὸ τοὺς χριστιανούς ὡς δῶρο στὸν Θεό.

Ἡ προσφορά ἢ λειτουργία (λουτουργία, λουτριά)

«Τοῦ Σταυροῦ σταύρωνε καὶ σπέρνε», λέει ὁ λαός μας καὶ ἀναφέρεται στό πρῶτο προζύμι τῆς λειτουργίας. Οἱ γυναῖκες σέ πολλὰ μέρη τῆς ἐλληνικῆς γῆς, κοντὰ στό ἔθιμο τοῦ εὐλογημένου σπόρου (ἀκολουθία εὐχελαίου), συνεχίζουν καὶ τὸ ἔθιμο τοῦ πρώτου προζυμιοῦ. Μετὰ τὴ λειτουργία τοῦ Σταυροῦ, οἱ γυναῖκες φέρνουν στό σπίτι τους τὸ «σταυρολούλουδο (βασιλικός)». Μέσα σέ καθαρὴ λεκάνη, βάζουν ἀλεύρι, νερό καὶ ἀνακατεύουν καλὰ τὸ μείγμα. Τό σκεπάζουν καὶ τὸ ἀφήνουν νὰ φουσκώσει βάζοντας πλάι του τὸ εὐλογημένο κλωνί τοῦ βασιλικοῦ. Αὐτό φουσκώνει ὡς ἐκ θαύματος χωρὶς μαγιά ἢ ἄλλο προζύμι χάρη στὴ δύναμη τοῦ εὐλογημένου ἀρωματικοῦ φυτοῦ. Τό προζύμι αὐτό ἀνανεώνεται κάθε χρόνο τὴν ἴδια μέρα (14 Σεπτεμβρίου). Μέ τὸ προζύμι αὐτό ζυμώνεται ἡ πρόσφορά. Ἡ πρόσφορά εἶναι στρογγυλὸ ψωμί τὸ ὁποῖο στό κέντρο φέρει σφραγίδα, διαιρεμένη σέ τέσσερα τετράγωνα. Σ' αὐτὰ εἶναι χαραγμένα τὰ γράμματα: ΙΣ ΧΡ ΝΙ ΚΑ (ΙΣ= Ἰησοῦς, ΧΡ= Χριστός, ΝΙ,ΚΑ=Νικᾶ). Τό τετράγωνο μέ τὰ παραπάνω γράμματα λέγεται ἀμνός γιατί ἀναπαριστᾷ τὸ Χριστό, πού ὁδηγεῖται ὡς ἀμνός στὴ σφαγὴ. Ὁ ἱερέας ἀποκόπτει τὸ κομμάτι αὐτοῦ τοῦ ἄρτου μέ τὴ λόγχη, ἀφοῦ σφραγίσῃ τρεῖς φορές τὸ μέσο τῆς πρόσφορᾶς σταυροειδῶς. Κατόπιν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸ πρόσφορο μία τριγωνικὴ μερίδα μέ τὰ γράμματα ΜΘ (Μητέρα Θεοῦ), πού συμβολίζει τὴ Θεοτόκο. Τέλος ἀφαιρεῖ

ἄλλες ἑννέα μερίδες στό ὄνομα τῶν Ἀγγέλων, τῶν Δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ἱεραρχῶν, τῶν Μαρτύρων, τῶν Ἀσκητῶν, τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, τῶν ἁγίων Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννης μαζί μέ τόν ἅγιο τῆς ἡμέρας καί τελευταία τοῦ συγγραφέως τῆς θείας Λειτουργίας. Τέλος βγάζει μερίδες γιά τούς ζωντανούς, γιά τούς νεκρούς καί ἐκείνους πού τελοῦν τή θεία Λειτουργία. Τό ὑπόλοιπο μέρος τῆς προσφορᾶς κόβεται ὡς Ἀντίδωρο καί μοιράζεται στούς χριστιανούς στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας³.

Τό σιτάρι στήν ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας (πεντάρτι)

Ὁ Χριστός κάποια στιγμή τῆς δημόσιας διδασκαλίας Του μαζί μέ τήν πνευματική τροφή πρόσφερε στούς χιλιάδες ἀκροατές Του καί τήν ὑλική τροφή, πολλαπλασιάζοντας μέ θαυμαστό τρόπο τά λιγοστά τρόφιμα (πέντε ψωμιά καί δύο ψάρια), πού εἶχαν μαζί τους οἱ μαθητές Του. Στήν ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας ὁ ἱερέας εὐλογεῖ τά τρία βασικά προϊόντα της γῆς: τό σιτάρι, τό λάδι καί τό κρασί. Οἱ πέντε ἄρτοι, πού προσφέρουν οἱ πιστοί ζυμώνονται μέ σιταρένιο ἀλεύρι καί πασπαλίζονται ἐξωτερικά μέ σουσάμι. Ἡ Ἐκκλησία μέ τήν ἀκολουθία τῆς Ἀρτοκλασίας μεταδίδει στούς πιστούς τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί ἐκφράζει τήν πίστη της στήν πρόνοιά Του. Τό πλῆθος τῶν σουσαμόσπορων συμβολίζει ὅλες τίς ὑλικές καί πνευματικές ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων, πού δέν θά στερηθοῦν οἱ πιστοί, ὅσο εἶναι κοντά στόν Χριστό.

Τό σιτάρι στά «κόλλυβα» (κουνιά, πολυσπόρια)

Τά «κόλλυβα» σέ πολλά χωριά τῆς Ρόδου τά

λένε «κουνιά». Σέ ἄλλα μέρη τῆς πατρίδας μας τά λένε καί πολυσπόρια. Μέ βασικό ὑλικό τό βρασμένο σιτάρι, ἀνακατεμένο μέ σπόρους ἀπό ρόδι, ζάχαρη, μαΐντανό, κανέλα, σταφίδες, καρύδια κοπανισμένα, προσφέρουν οἱ ζωντανοί στούς πεθαμένους συγγενεῖς ἕνα εἶδος πανσπερμίας στό δίσκο τοῦ «κόλλυβου». Οἱ βρασμένοι καί διαλυμένοι σπόροι τοῦ σιταριοῦ εἰκονίζουν τούς νεκρούς. Ὅπως οἱ θαμμένοι σπόροι προετοιμάζονται νά φυτρώσουν τήν Ἀνοιξη, ἔτσι καί οἱ ψυχές τῶν «κεκοιμημένων» περιμένουν τήν ἡμέρα τῆς Ἀνάστασης, γιά ν' ἀναστηθοῦν. Ἡ παρασκευή καί προσφορά κολλύβων στά μνημόσυνα εἶναι συμβολική. Τά κόλλυβα συμβολίζουν τή «μέση κατάσταση» τῶν ψυχῶν τῶν ἀνθρώπων πού ἔχουν πεθάνει. Ἡ ὑπαρξη αὐτοῦ τοῦ μεταβατικοῦ σταδίου εἶναι εὐεργετική, γιατί δίνει τήν εὐκαιρία στήν Ἐκκλησία νά ἐπικαλεῖται τό «ἔλεος» τοῦ Θεοῦ, γιά τίς ψυχές τῶν κεκοιμημένων χριστιανῶν. Στό χωριό Κρητηνία τῆς Ρόδου, ὅταν ὁ νεκρός ἔκλεινε τρία χρόνια, ἡ οἰκογένειά του ἔφτιαχνε τή ψυχόπιτα γιά τή συγχώρεσή του. Τή φτιαχνανε μέ ζύμη ψωμοῦ (σιταρένιου) στήν ὁποία προσέθεταν ζάχαρη, σταφίδες, μαστίχι, κανέλα καί μοσχοκάρυδο. Τήν τύπωναν μέ τό τυπάρι καί ἀφοῦ γινόταν τό μνημόσυνο, τή μοίραζαν στούς πιστούς⁴. ■

Σημειώσεις

1. Ἐκπαιδευτική Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαίδεια, «Φυτολογία», Ἐκδοτική Ἀθηνῶν.
2. Τά σύμβολα τῆς Ἐκκλησίας, ἐκδόσεις «Χριστιανική Στέγη Καλαμάτας».
3. Μπόνη Γ. Κων/νου, *Κατήχησις καί Λειτουργική*, ἐκδόσεις περιοδικοῦ «Ἐκκλησία», Ἀθήνα 1999, σελ. 148.
4. Ν. Σαραντοπούλου - Γ. Σαραντόπουλος, *Ἐδεσματολόγιον Ρόδου*, ἐκδόσεις Σαββάλας, σελ. 125.

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Διάκριση είναι γενικά ή ικανότητα του ανθρώπου να ξεχωρίζει διαφορετικά ή και αντίθετα μεταξύ τους πράγματα, αλλά και καταστάσεις. Η λειτουργία αυτή επιτελείται με την κριτική δύναμη του νοῦ και με τη βοήθεια τῶν αισθήσεων. Ὁ ἄνθρωπος νοῦς με τη βοήθεια τῆς ὁράσης διακρίνει τὰ διάφορα χρώματα, με τη βοήθεια τῆς ἀκοῆς τὴν ποιότητα τῶν ἤχων, με τη βοήθεια τῆς γλώσσης τὴν ποικιλία τῶν γεύσεων, καὶ με τὰ στοιχεῖα ποὺ συγκεντώνει ἀπὸ τὶς διαφορὲς αἰσθήσεις διακρίνει τὸ θετικὸ ἢ ἀρνητικὸ κλίμα μιᾶς καταστάσεως ἢ τὶς ἀντίστοιχες διαθέσεις τῶν ἄλλων. Ὅπως δὲ παραστατικὰ εἶναι διατυπωμένη ἡ ἀλήθεια αὐτὴ σὲ παλαιὰ παροιμία, «*Λάρυγξ μὲν σῖτα γεύεται, ψυχὴ δὲ δοκιμάζει λόγους*» (Χρυσ. *Εἰς Ἑβρ.* 8,3).

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ φυσικὴ αὐτὴ διάκριση ὑπάρχει καὶ ἡ πνευματικὴ. Ὁ Μέγας Βασίλειος θεωρεῖ μεγάλη εὐλογία γιὰ τοὺς χριστιανούς τὸ χάρισμα ποὺ ἔχουν λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ διακρίνουν «*τὸ κίβδηλον ἀπὸ τοῦ δοκίμου καὶ καθαροῦ*» (*Ἐπιστ.* 92,3). Αὐτὸ δείχνει ὅτι ἡ πιὸ σημαντικὴ διάκριση γιὰ τὴν Ἐκκλησία εἶναι ἀνάμεσα στὴν ἀλήθεια καὶ στὸ ψέμμα, στὸ γνήσιο καὶ στὸ νόθο.

Τὴν ἀλήθεια αὐτὴ τὴν κήρυξε πρῶτος ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς καὶ τὴν ἐπανελάβαν οἱ Ἀπόστολοι. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σύστησε στοὺς μαθητὲς του νὰ προσέχουν τοὺς ψευδοπροφῆτες καὶ νὰ τοὺς διακρίνουν ἀπὸ τοὺς ἀληθινούς προφῆτες, οἱ ὁποῖοι ἐνῶ ἐξωτερικὰ ἐμφανίζονται ἀθῶοι ὡς πρόβατα, μέσα τους εἶναι ἀρπακτικοὶ ὅπως οἱ λύκοι (*Μτθ.* 7,15).

Τὴ γραμμὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀκολουθεῖ με πιστότητα ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὁ ὁποῖος προτρέπει τοὺς Θεσσαλονικεῖς νὰ δοκιμάζουν τοὺς χαρισματούχους καὶ νὰ διακρίνουν σ' αὐτοὺς τοὺς γνήσιους ἀπὸ τοὺς πλάνους με τὸν πολὺ γνωστὸ του ἐκεῖνο λόγο, «*Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε*» (Α Θεσ. 5,21). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐκφράζει με ἀκρίβεια, ἀλλὰ καὶ ἀναλυτικὰ τὸ ἀποστολικὸ πνεῦμα τῆς διακρίσεως, τὸ ὁποῖο μάλιστα ἀξιοποιεῖ ὁ ἴδιος ὅταν θεολογῇ καὶ ὅταν ἐρμηνεύῃ τὶς Ἁγίες Γραφές. Πιὸ συγκεκριμένα, παρατηρεῖ ὅτι ἡ διάκριση ἔχει σχέση με τὴ φύση τῶν προσώπων ποὺ ἐνεργοῦν, με τὰ ἐλατήριά καὶ τὸν σκοπὸ τῆς κάθε ἐνέργειάς τους, καθὼς ἐπίσης καὶ με τὸν καιρὸ ποὺ ἐνεργοῦν, ἀλλὰ καὶ με τὴ διάθεση ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποῖους ἀπευθύνονται (*Εἰς Ἰωάν.* PG 59,229). Μὲ αὐτὲς τὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς διακρίσεως, τόσον ὁ

ἅγιος Χρυσόστομος, ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι Ὁρθόδοξοι πατέρες κτίζουν ὅλο τὸ οἰκοδόμημα τῆς θεολογίας καὶ τῆς Βιβλικῆς ἐρμηνείας. Ὅταν, γιὰ παράδειγμα, ἀναφέρονται στὴ θεολογία τῆς Ἁγίας Τριάδος διακρίνουν τὰ θεῖα Πρόσωπα ἀπὸ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσία τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὶς θεῖες ἐνέργειες. Ὅταν θεολογοῦν γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον διακρίνουν τὸ ἄκτιστον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν κτιστότητα τοῦ κόσμου. Ὅταν ὁμιλοῦν γιὰ τὸν Ἰησοῦ Χριστό, διακρίνουν σ' Αὐτὸν τὴν θεῖα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην φύση του, καθὼς ἐπίσης τὸ θεῖο ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο θέλημά του καὶ τὶς θεῖες ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες ἐνέργειές του. Ὅταν πάλι πρόκειται γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν ἁγίων Γραφῶν οἱ ἅγιοι πατέρες διακρίνουν τὶς διαφορὲς μεταξύ τους πραγματικότητες, οἱ ὁποῖες στὰ Βιβλικά κείμενα περιγράφονται με τὶς ἴδιες λέξεις. Ὅπως εὐστοχα σημειώνει γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, «*Συνηθίζει πράγματι ἡ Ἁγία Γραφή πολλὰς φορὰς νὰ μὴ χρησιμοποιοῦ με τὴν ἴδια ἔννοια τὶς ἴδιες λέξεις, ποὺ ἀναφέρονται στὸν Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους· διότι σ' αὐτὴν καὶ 'θεοὶ' ὀνομαζόμεστε καὶ 'υἱοὶ Θεοῦ', καὶ ὅμως οἱ λέξεις αὐτὲς δὲν ἐκφράζουν τὴν ἴδια πραγματικότητα ὅταν ἀναφέρονται σὲ μᾶς καὶ ὅταν ἀναφέρονται στὸν Θεόν*» (*Εἰς Ἰωάν.*.... PG 59,406). Ἰδιαίτερα τονίζεται ἀπὸ τοὺς ἁγίους πατέρες ἡ ἀναγκαιότητα τῆς διακρίσεως γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῶν αἰρετικῶν. Εἶναι πολὺ χρήσιμη στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ πάλι ἡ συμβουλὴ τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου: «*Καὶ ἐὰν ἀκούσης ὅτι (ὁ τάδε) δὲν εἶναι εἰδωλολάτρης, οὔτε ἰουδαῖος, νὰ μὴ νομίσης ἀμέσως ὅτι εἶναι χριστιανός, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσης καὶ ὅλα τὰ ἄλλα. Διότι καὶ οἱ Μανιχαῖοι καὶ ὅλες οἱ αἰρέσεις φόρεσαν αὐτὸ τὸ προσωπεῖο, γιὰ νὰ ἐξαπατοῦν ἔτσι τοὺς ἀφελεστέρους. Ἄν ὅμως ἔχουμε τὰ αἰσθητήρια ὄργανα τῆς ψυχῆς γυμνασμένα νὰ διακρίνουν τὸ καλὸ ἀπὸ τὸ κακό, τότε θὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς διακρίνουμε αὐτούς*» (*Εἰς Ἑβρ.*, 8,4· PG...). Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος εἶπε πὼς ἡ διάκριση εἶναι «*ἡ ἀλάνθαστη γνώση καὶ ἀντίληψη τοῦ θεοῦ θελήματος σὲ κάθε καιρὸ, καὶ τόπο καὶ περίπτωσι*» (...). Εἶναι ὅμως φανερό ὅτι γιὰ νὰ γνωρίξῃ κάποιος ἀλάνθαστα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γνωρίξῃ ἀλάνθαστα τὴ θεολογία καὶ τὴ ζωὴ. Γι' αὐτὸ ἡ διάκριση ἀποτελεῖ ἀπαραίτητο ὅρο στὴν Ὁρθόδοξη πνευματικότητα. Ἀντίθετα, ἡ διάκρισις αὐτὴ ἀπουσιάζει τόσο ἀπὸ τὴ «θεολογία», ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν αἰρετικῶν. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

*του κ. Έλευθερίου Χρυσόχου, Γραμματέως του Γραφείου εκπροσωπήσεως
του Οικουμενικού Πατριαρχείου στην Αθήνα*

➤ Μέ εκκλησιαστική ευπρέπεια και τάξη εορτάσθηκε στα Πατριαρχεία ή ανατολή του νέου έτους 2013. Τη Δευτέρα 31ης Δεκεμβρίου ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος χοροστάτησε, στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, στον Μ. Έσπερινό της παραμονής σέ συγχοροστασία μέ άλλους Άρχιερείς. Μετά τό πέρας του Έσπερινού ο Πατριάρχης δέχθηκε τούς Άρχιερείς, μέ τούς όποιους αντάλλαξε τόν έόρτιο άσπασμό και άφου εύλόγησε έκοψε και διένειμε τήν Άγιο-βασιλόπιτα. Άκολούθησε στο Πατριαρχικό Γραφείο ή επίσημη ακρόαση της Πατριαρχικής Αύλης, κατά τήν όποία έξ όνόματος τών κληρικών και λαϊκών υπαλλήλων της, προσφώνησε τόν Παναγιώτατο ο Μητροπολίτης Καλλιουπόλεως και Μαδύτου κ. Στέφανος, Πρωτοσυγκελλεύων, και άντιφώνησε ο Πατριάρχης. Στη συνέχεια έγινε στην Αίθουσα του Θρόνου ή τελετή της κοπής της πίττας της Πατριαρχικής Αύλης από τόν Πατριάρχη, ο όποιος εύχήθηκε σέ όλους εύλογημένο τό νέο έτος, ενώ οι μαθηταί της Πατριαρχικής Μεγάλης του Γένους Σχολής έψαλαν τά πατροπαράδοτα κάλαντα και άλλα έόρτια άσματα.

➤ Τήν Τρίτη 1η Ιανουαρίου, έορτή της κατά σάρκα Περιτομής του Κυρίου ήμών Ιησού Χριστού και της μνήμης του Μεγάλου Βασιλείου, ο Πατριάρχης χοροστάτησε σέ συγχοροστασία μέ άλλους Άρχιερείς της Μητροπόλεως της Εκκλησίας στην τελεσθείσα Θεία Λειτουργία στον Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε ή καθιερωμένη δεξίωση για τό νέο έτος στην Αίθουσα του Θρόνου, κατά τήν όποία τόν Οικουμενικό Πατριάρχη προσεφώνησαν ο Μητροπολίτης Γέρων Νικαίας κ. Κωνσταντίνος, εκ μέρους της Ιεραρχίας του Θρόνου, ο Έντιμολ. Στέφανος Μπαϊράμογλου, Άρχων Καστρίνσιος της Αγίας του Χριστού Μ. Εκκλησίας, έξ όνόματος τών Όφικιάλων και της Όμογένειας της Πόλεως, και στο τέλος μίλησε ο Πατριάρχης.

➤ Μέ εκκλησιαστική λαμπρότητα και ιεροπρέπεια εορτάσθηκαν τήν Κυριακή 6 Ιανουαρίου τά Θεοφάνεια στο Φανάρι, έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος προέστη της Πατριαρχικής και Συνοδικής Θείας Λειτουργίας. Η Άκολουθία του Μ. Άγιασμού έγινε κατά τήν Πατριαρχική Τάξη μετά τό τέλος της Μ. Δοξολογίας του Όρθρου, ενώ μετά τήν Απόλυση σχηματίστηκε πομπή από τόν Πατριαρχικό Ναό του Αγίου Γεωργίου προς τήν αποβάθρα του Φαναρίου, όπου ο Πατριάρχης, περιτοχιζόμενος από τούς Άρχιερείς και μέ χαρμόσυνες κωδωνοκρουσίες προέστη στην τελετή της Καταδύσεως του Τιμίου Σταυρου στον Κεράτιο Κόλπο και εύλόγησε τό μέγα πλήθος τών πιστών, ανάμεσα στο όποιο παρέστη εκπρόσωπος της ελληνι-

κής κυβερνήσεως και ο Γενικός Πρόξενος της Ελλάδος στην Πόλη.

➤ Επίσημη επίσκεψη στην Τιφλίδα από τήν 10η έως και 13η Ιανουαρίου πραγματοποίησε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, συνοδευόμενος από τούς Μητροπολίτες Σιδηροκάστρου κ. Μακάριο και Κυδωνιών κ. Αθηνάγορα, τόν Πανοσιολ. Άρχιμ. κ. Βαρθολομαίο, Αρχιεπίσκοπο της Αγίας και Ιεράς Συνόδου και τόν Ιερολ. Διάκονο κ. Ιωακείμ, Υπογραμματέα. Ό Πατριάρχης προέστη στις εορταστικές εκδηλώσεις για τήν 80η επέτειο τών γενεθλίων και τήν 35η επέτειο από της αναρρήσεως στον Πατριαρχικό Θρόνο του Μακ. Αρχιεπισκόπου Μιτσέτης και Τιφλίδος και Καθολικού Πατριάρχου πάσης Γεωργίας κ. Ήλιου Β'. Τό Σάββατο 12η Ιανουαρίου, ο Οικουμενικός Πατριάρχης επισκέφθηκε τήν έδρα του

Πατριαρχείου Γεωργίας, όπου συμποήδρευσε μέ τόν Μακ. Πατριάρχη Γεωργίας κ. Ήλία στις συνομιλίες ανάμεσα στις Άντιπροσωπείες τών Εκκλησιών Κωνσταντινουπόλεως και Γεωργίας. Τήν Κυριακή 13η Ιανουαρίου, ο Οικουμενικός Πατριάρχης προεξήρχε στην Πατριαρχική και πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία, μέ τή συμμετοχή τών Μακ. Πατριαρχών Γεωργίας κ. Ήλία και Σερβίας κ. Ειρηναίου, του Σεβ. Αρχιεπισκόπου Πράγας κ. Χριστοφόρου, τών εκπροσώπων τών Πατριαρχών Άλεξανδρείας, Άντιοχείας, καθώς και του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων και τών αυτοκεφάλων Όρθοδόξων Εκκλησιών. Κατά τήν παραμονή του στην Τιφλίδα ο Οικουμενικός Πατριάρχης προέστη της Δοξολογίας και προσκύνησε τόν τάφο του ιδρυτού της Ιεράς Μονής Shiomgvine Όσιου Shio, και επισκέφθηκε τήν έδρα του Κέντρου Έλληνικού Πολιτισμού «Όδυσσέας Δημητριάδης» της Όμοσπονδίας Έλληνικών Κοινοτήτων Γεωργίας. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης εύχαρίστησε για τή θερμή ύποδοχή, συνεχάρη τόν Πρόεδρο της Όμοσπονδίας και τή νεολαία της Όμογένειας για τή συστηματική διαφύλαξη και καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού, τούς μετέφερε τήν εύλογία της Μητέρας Εκκλησίας της Κωνσταντινουπόλεως και πρόσφερε ένα συμβολικό ποσό για τήν ένίσχυση τών δραστηριοτήτων του Πολιτιστικού Κέντρου. Επίσης, ο Πατριάρχης επισκέφθηκε τό Έλληνικό Κέντρο Ύγείας «Ίπποκράτης», τό όποιο προσφέρει άδιακρίτως δωρεάν διαγνωστικές και θεραπευτικές υπηρεσίες σέ κάθε πάσχοντα άνθρωπο. Ό Πατριάρχης έπεσήμανε στην όμιλία του τήν σπουδαιότητα της ανακούφισης του ανθρώπινου πόνου, κατά τήν εύαγγελική προτροπή: «άλλήλων τά βάρη βαστάζετε» και εξέφρασε τά θερμά συγχαρητήριά του για τήν άρτια όργάνωση και λειτουργία του Κέντρου και για τήν ευεργετική προσφορά αυτού προς τό κοινωνικό σύνολο.

➤ Τήν Τετάρτη 30ή Ίανουαρίου εορτάσθηκε στά Πατριαρχεία ή καθιερωμένη εορτή τών Γραμμάτων επί τη ιερᾷ μνήμῃ τών Ἁγίων Τριών Ίεραρχών Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καί Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν μέσῳ ἱκανοῦ ἐκκλησιασματος καί τών ἐλλογίμων ἐκπροσώπων τοῦ ὁμογενοῦς ἐκπαιδευτικοῦ κόσμου. Ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό κατά τήν Θεία Λειτουργία τῆς εορτῆς, σέ συγχωροστασία μέ ἄλλους Ἀρχιερεῖς τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, ἐνῶ τόν Θεῖο Λόγο κήρυξε ὁ Μητροπολίτης Κυδωνίων κ. Ἀθηνάγορας. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ὁ Γενικός Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στήν Πόλη κ. Νικόλαος Ματθιουδάκης, Ἀρχοντες Ὁφικιάλοι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, ὁ κ. Ἀθανάσιος Κυριαζῆς, Γενικός Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καί Θρησκευμάτων τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἐφορεῖς, οἱ Λυκείαρχες, οἱ Καθηγητές καί οἱ μαθητές τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς καί τών λοιπῶν Λυκείων, οἱ Διευθυντές, οἱ Δάσκαλοι καί οἱ μαθητές τών Σχολῶν τῆς Πρωτοβάθμιας ἐκπαιδεύσεως τῆς ὁμογένειας, καθώς καί προσκυνητές. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης τέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τών ψυχῶν τών μακαρίων καί ἀειμνήστων Ἰδρυτῶν, Εὐεργετῶν, Ἐφόρων, Σχολαρχῶν, Καθηγητῶν, Διδασκάλων, Ἐπιμελητῶν καί μαθητῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, καί στό τέλος εὐλόγησε τά κόλλυβα πού ἔφεραν οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς. Ἀκολούθησε ἡ ἐπίσημη δεξίωση στήν Αἶθουσα τοῦ Θρόνου τών Πατριαρχείων, κατά τήν ὁποία μίλησαν ὁ κ. Ἀθανάσιος Ἀγγελίδης, Ἀρχων Πριμικήριος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας καί Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς, καί ὁ Πατριάρχης.

➤ Τήν Τετάρτη 6η Φεβρουαρίου, μνήμη τοῦ Ἁγίου Φωτίου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ, ἀνδριτοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε κατά τήν τελεσεθεῖσα Θεία Λειτουργία, στό τέλος τῆς ὁποίας χειροθέτησε τόν Ὅσιολ. Ἱερομόναχο κ. Σαμουήλ Ἐφφέν σέ Ἀρχιμανδρίτη τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως. Στή συνέχεια ἀνεγνώσθη ἀπό τόν Πατριάρχη Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τών ψυχῶν τοῦ αἰοδύμου Πατριάρχου Φωτίου Β΄ καί τών ἀειμνήστων Μητροπολιτῶν Γέροντος Ἡρακλείας Φωτίου καί Κορυτσᾶς Φωτίου καί τών ἀειμνήστων Ἱερομονάχων Φωτίου Γεωργιάδου, συγγενοῦς αὐτοῦ, καί Φωτίου Λαυριώτου.

➤ Τό ἐσπέρας τῆς Παρασκευῆς 15ης Φεβρουαρίου ὁ Πατριάρχης τίμησε μέ τήν παρουσία του στό Σισμανόγλειο Μέγαρο τήν προβολή τοῦ ἱστορικοῦ Ντοκιμαντέρ τοῦ κ. Γρηγορίου Οἰκονομίδου μέ τίτλο: «Ἡ ἀλησμόνητος Ἀρετσοῦ Κωνσταντινουπόλεως», ἐνῶ τήν ἐπομένη 16ῃ τοῦ ἴδιου μήνα παρακολούθησε τήν συναυλία τοῦ κ. Ἰωάννου Παρίου, στήν αἶθουσα τοῦ Συνεδριακοῦ Κέντρου Lütfi Kırdar, ἡ ὁποία διοργανώθηκε ἀπό τρία ὁμογενειακά σωματεῖα τῆς Πόλεως, τόν Ἀθλητικό Σύλλογο Πέραν, τόν Σύνδεσμο Ὑποστηρίξεως Ρωμαϊκῶν Κοινοτικῶν Ἰδρυμάτων (ΣΥΡΚΙ) καί τόν Ἑρασιτεχνικό Θεατρικό Ὅμιλο Φερίκιοι (ΕΡΘΟ).

➤ Μέ ἐπισημότητα τελέστηκε τήν Κυριακή 24η Φεβρουαρίου, ἀμέσως μετά τήν ἐκλογή του, ἡ ἐνθρόνιση τοῦ νέου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Νεοφύτου, στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νιέφσκι στή Σόφια. Τό μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου μετέφεραν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμπανίας κ. Ἰωήλ καί Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανος.

➤ Ἀπό τήν Τετάρτη 20ή μέχρι καί Σάββατο 23η Φεβρουαρίου συνήλθε, ὑπό τήν προεδρεία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἁγία καί Ἱερὰ Σύνοδος σέ τακτικές συνεδρίες. Σύμφωνα μέ τό

ἀνακοινωθέν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου «ἀνεγνώσθη ἐκθεσις τῆς εἰς Πάτμον ἀποσταλείσης Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας πρὸς θεώρησιν τῆς ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ καί Νήσῳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, μεθ' ὃ ἡ Ἁγία καί Ἱερὰ Σύνοδος: α) ἀπήλλαξε τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀντίπαν Νικηταράν ἀπό τών καθηκόντων αὐτοῦ ὡς Ἡγουμένου τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου, β) διώρισε τόν Ὅσιολ. Ἱερομόναχον κ. Κύριλλον, Ἐκκλησιάρχη τῆς Μονῆς, Τοποτηρητὴν τῆς Ἡγουμενείας, καί γ) διώρισε τόν Σεβ. Μητροπολίτην Κώου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, Πατριαρχικόν Ἐπίτροπον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί τῆς Ἐξαρχίας Πάτμου».

Στό τέλος τῆς τελευταίας συνεδρίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιος προσφώνησε τόν Παναγιώτατο ἐκ μέρους τών ἀποχωρούντων μελῶν τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου καί ὁ Πατριάρχης ἀντιφώνησε κατάλληλα γιά τήν λήξῃ τῆς παρούσης συνοδικῆς περιόδου.

➤ Τήν Δευτέρα 25η Φεβρουαρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη στήν Ἀγκυρα, ἀνταποκρινόμενος σέ πρόσκληση τοῦ κ. Recep Tayyip Erdoğan, Πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας, καί συμμετείχε σέ σύσκεψη, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στήν πρωθυπουργική κατοικία κεκλησμένων τών θυρῶν. Στή σύσκεψη ἔλαβαν μέρος ἡ κ. Angela Merkel, Καγκελάριος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία ἐπισκέφτηκε ἐπίσημα τήν Τουρκία, καθώς καί οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ καί ἐκπρόσωποι τών μὴ Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων, ὁ Μουφτίς τῆς Ἀγκύρας καί συνεργάτες τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας. Ὁ Πατριάρχης μετέφερε στούς δύο Πρωθυπουργοὺς τόν χαίρετισμό καί τίς εὐχαριστίες γιά τήν πρόσκληση τόσο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅσο καί τῆς περὶ αὐτό Ὁμογένειας στήν Τουρκία, τών ὁποίων ἀνέπτυξε τά προβλήματα καί τά αἰτήματα στόν χώρο τών ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἰδιαίτερως τῆς ἐλευθερίας θρησκείας, συνειδήσεως καί θρησκευτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐνῶ ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τοῦ ἐμπράκτου σεβασμοῦ τῆς ἰσότητος ὅλων τών πολιτῶν, λαϊκῶν καί κληρικῶν, ὡς πολιτῶν τῆς χώρας, ἀνευ τών εἰς βάρος των διακρίσεων καί ἀδικιῶν τοῦ παρελθόντος.

➤ Πραγματοποιήθηκε ἡ τακτικὴ ἀνά ἐξάμηνο ἀνασυγκρότηση τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἡ ὁποία γιά τό ἐξάμηνο 01.03.2013- 31.08.2013, ὑπὸ τήν προεδρία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, θά ἀποτελεῖται ἐκ τών Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, Πέργης κ. Εὐαγγέλου, Θεοδορουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Σασίμων κ. Γενναδίου, Νέας Ἱερσῆς κ. Εὐαγγέλου, Ρόδου κ. Κυρίλλου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντίνου, Αὐστρίας κ. Ἀρσενίου.

➤ Τήν 4η Μαρτίου ὁ Ἐξοχώτατος Πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀντώνιος Σαμαρᾶς ἐπισκέφθηκε τήν Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν Προκαθήμενὸ τῆς Οἰκουμενικῆς Πατριαρχίας κ.κ. Βαρθολομαῖο. Στόν ὑψηλὸ ἐπισκέπτη ἀπεδόθησαν οἱ προβλεπόμενες τιμές. Πραγματοποιήθηκε ἐγκάρδια συνάντηση στό ἐπίσημο Πατριαρχικὸ Γραφεῖο καθώς καί ἰδιαίτερη συνομιλία μεταξύ Πατριάρχου καί Πρωθυπουργοῦ. Στή συνέχεια ἐγιναν δηλώσεις στά Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως καί ἀνταλλαγή δώρων στήν Αἶθουσα τοῦ Θρόνου. Ὁ Πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος ὁλοκλήρωσε τήν ἐπίσκεψή του στά Πατριαρχεῖα μέ προσκύνημα στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναό.

➤ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μέ τήν ἀναγγελία τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου

Α' απέστειλε θερμό συγχαρητήριο Μήνυμα εὐχθείς, ἡ θητεία του ἐπὶ τοῦ παπικοῦ θρόνου νά συμβάλλει στήν εἰρήνην τοῦ τεταραγμένου κόσμου, τήν ἀνακούφιση τῶν πτωχῶν καί τῶν πασχόντων, ὅπως καί στήν προαγωγή τοῦ διαλόγου ὑπέρ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τήν 19η Μαρτίου ὁ Πατριάρχης παρέστη αὐτοπροσώπως στήν ἐνθρόνιση τοῦ νέου Πάπα στό Βατικανό, συνοδευόμενος ἀπό τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιο, Περγάμου κ. Ἰωάννη καί Μπουένος Ἀίρες κ. Ταράσιο.

Ὅπως ἀναφέρεται στό ἐπίσημο Δελτίο Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων, ἡ πρώτη συνάντηση τῶν δύο ἀνδρῶν ἔγινε τό ἑσπέρας (18/3) πρὶν ἀπὸ τό δεῖπνο, στό ὁποῖο παρεκάθησαν ἀμφότεροι, καί ὁ Πατριάρχης τῇ παρακλήσει τοῦ Πάπα εὐλόγησε τήν τράπεζα. Κατά τήν διάρκειαν τοῦ δείπνου οἱ δύο Προκαθημένοι εἶχαν ἐγκάρδια συνομιλία. Τό πρωῒ τῆς ἐπομένης (19/3), ὁ Πατριάρχης παρακολούθησε στήν πλατεία τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἀπό διακεκριμένη τιμητική θέση, τήν ἐπίσημη λειτουργία, ἡ ὁποία τελέσθηκε ἀπὸ τόν Πάπα μέ πολλούς Καρδινάλιους, γιά τήν ἀνάληψη τῶν νέων καθηκόντων αὐτοῦ, παρουσία πολυπληθῶν ἀντιπροσωπειῶν Ἐκκλησιῶν, Θρησκευμάτων, κρατῶν καί κυβερνήσεων. Τό πρωῒ τῆς Τετάρτης (20/3) ὁ Πάπας ἐδέχθη κατ' ἰδίαν τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη, μέ τόν ὁποῖο εἶχε ἡμίωρη συνομιλία σέ ἀδελφικό κλίμα, ἐνῶ ἐκφράσθηκε καί ἀπὸ τίς δύο πλευρές ἡ ἐπιθυμία καί ἡ πρόθεση περαιτέρω προωθήσεως τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅπως καί ἡ συνεργασία ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Κατά τήν ἐπικοινωνία αὕτη ὁ Πατριάρχης ἀφ' ἑνός μὲν προσκάλεσε τόν Πάπα νά ἐπισκεφθεῖ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὅπως ἔπραξαν καί οἱ τρεῖς προκατοχοί του, ἀφ' ἑτέρου δέ προέτεινε νά πραγματοποιήσουν κοινό προσκύνημα στά Ἱεροσόλυμα μέ τήν εὐκαιρία τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τῆς ἱστορικῆς στήν Ἁγία Πόλη συναντήσεως τῶν προκατόχων τους Παύλου Στ' καί Ἀθηναγόρου. Ὁ Πάπας ἀπεκρίνωσ ἀπεδέχθη καί τίς δύο προτάσεις αὐτές. Ακολούθως ὁ νέος Πάπας ἐδέχθη ὁμοθυμαδόν τοὺς ἐκπροσώπους τῶν διαφόρων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν δογμάτων καί διεκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν καί ἄλλων θρησκειῶν, οἱ ὁποῖοι ἦρθαν στή Ρώμη γιά τήν ἐνθρόνισή του. Ἐκ μέρους ὧν τόν προσφώνησε κατάλληλα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, τόν ὁποῖον καί εὐχαρίστησε ὁ Πάπας Φραγκίσκος.

➤ Μὲ ἱεροπρέπεια καί ἐκκλησιαστική τάξη ἐορτάσθηκε στά Πατριαρχεῖα ἡ μεγάλη ἐορτή τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης χοροστάτησε στόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς καί προεξήρχε τῆς Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας, κατά τήν ὁποία τέλεσε τήν εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφίλ. Ἐψηφισμένου Ἀρχιεπισκόπου Ἀνθηδώνος κ. Νεκταρίου, Ἱεράρχου τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καί Ἐπιτρόπου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας στήν Κωνσταντινούπολη. Τόν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Θεόληπτος. Ὁ νεοχειροτονηθεὶς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀνθηδώνος κ. Νεκτάριος, ἀφοῦ ἀνῆλθε στόν Θρόνο, τέλεσε τήν ἀπόλυση, καί στή συνέχεια ὁ Πατριάρχης μέ τοὺς συλλειτουργήσαντες Ἀρχιερεῖς ἀνέγνωσαν τό εἰθιμικόν Τρισάγιο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν πάντων «τῶν ὑπὲρ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἀγωνισαμένων καί τελειωθέντων ἐν αὐτῇ». Ακολούθησε ἡ πομπή τῆς λιτάνευσης τῶν ἱερῶν εἰκόνων, προεξάρχωντος τοῦ Πατριάρχου, στό τέλος τῆς ὁποίας ὁ Παναγιώτατος εὐλόγησε ἀπὸ τόν ἐξώστη τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου τοὺς πιστοὺς. Κατά τῇ δεξίωσιν στήν Αἶθουσα τοῦ Θρόνου, μίλησαν ὁ

νεοχειροτονηθεὶς, ἐκφράζοντας τήν εὐγνωμοσύνη καί τίς υἱέες του εὐχαριστίες πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη γιά τήν πρόφρονα τέλεση τῆς χειροτονίας καί πρὸς τόν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλον Γ' καί τήν περί αὐτόν Ἱερά Σύνοδο τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας γιά τήν προαγωγή του, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καπιτωλιάδος κ. Ἡσύχιος καί ὁ Πατριάρχης, συγχαρεῖς τόν νεοχειροτονηθέντα καί εὐχθείς σ' αὐτόν «πᾶσαν ἀπὸ Θεοῦ ἐνίσχυσιν».

➤ Ἡ ἀπελθοῦσα ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α. κ. Χίλαρι Κλίντον ἀπέστειλε στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη τήν ἀκόλουθη ἐπιστολή (σέ μετάφραση ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου): «Παναγιώτατε, Ὑπῆρξε τιμὴ γιά ἐμένα νά ἐργασθῶ μαζί σας κατὰ τῇ θητεία μου ὡς Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν. Μαζί ἐπράξαμε πολλὰ γιά νά προωθήσουμε τὴ διαθρησκευτικὴ καὶ διεθνικὴ κατανόηση καὶ νά προβάλουμε τὰ θέματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας στήν Τουρκία καὶ πέραν αὐτῆς. Ἀποτελεῖτε ἐμπνευση γιά πολλοὺς μέ τίς συμβολές σας στήν πλουσία παράδοση θρησκευτικῆς ποικιλίας στήν Τουρκία. Προσβλέπω πρὸς τὴν ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης θὰ ἀνοίξει καὶ πάλι τίς πύλες της ὡς ἓνα λαμπρὸ σύμβολο θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Καθὼς ἐτοιμάζομαι νά ἀποχωρήσω τῆς ὑπηρεσίας μου, παρακαλῶ νά γνωρίζετε ὅτι ἔχετε τίς καλύτερες εὐχές μου γιά μεγάλῃ ἐπιτυχία καὶ εὐτυχία σέ ὅλες τίς μελλοντικὲς δράσεις σας καὶ γιά τὴ συνεχὴ εὐσάθεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μετὰ θερμῶν προσήσεων, διατελῶ εὐκρινῶς ὑμετέρα».

➤ Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος, συνοδευόμενος ἀπὸ τόν Ἐπίσκοπο Διαυλείας κ. Γαβριήλ, ἐπισκέφθηκε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀπὸ τό ἑσπέρας τῆς 4ης ἕως τό ἑσπέρας τῆς 5ῆς Ἀπριλίου. Τό πρωῒ τῆς Παρασκευῆς 5ης Ἀπριλίου, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος χοροστάτησε στόν Ἱ. Ναὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, κατὰ τὴν Ἱερά Ἀκολουθία τῆς Γ' Στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τοῦ Πατριάρχου συμπροσευχομένου ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Στό τέλος τῆς Ἀκολουθίας, μίλησαν ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Συνάδων κ. Διονύσιος, Ἐπόπτης τῆς Περιφέρειας, ὁ κ. Νικόλαος Καλαμάρης, Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος ἀπηύθυνε ἀδελφικοὺς λόγους τιμῆς καί χαρᾶς γιά τὴν παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου στήν Πόλη, καί ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ακολούθησε δεξίωσις στήν Κοινοτικὴ Αἶθουσα. Τό μεσημέρι ὁ Μακαριώτατος καί ἡ συνοδεία του παρεκάθησαν στήν Πατριαρχικὴ Τράπεζα. Στὴ συνέχεια διεξήχθησαν ἀνεπίσημες συνομιλίες, στίς ὁποῖες παρευρέθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης καί ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

➤ Τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 21ης Ἀπριλίου, ὁ Ἐξοχ. κ. John Kerry, νέος Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α., προσῆλθε μέ τὴ συνοδεία του στά Πατριαρχεῖα καὶ ἔγινε δεκτός μέ αἰσθήματα τιμῆς καὶ ἐγκαρδιότητος ἀπὸ τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο. Ἡ ἐπίσημη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στό Πατριαρχικὸ Γραφεῖο καὶ διήρκεσε περίπου μία ὥρα. Ακολούθησαν δηλώσεις πρὸς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Μ.Μ.Ε., κατὰ τίς ὁποῖες ὁ Ὑπουργὸς ἐξήρξε τίς οἰκολογικὲς καὶ ἄλλες πρωτοβουλίες τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Μητροπόλεως Ἐκκλησίας ὑπὲρ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐξέφρασε αἰσθήματα τιμῆς καί χαρᾶς γιά τὴν παρουσία του στό ἱερό τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρο. Πρὶν ἀπὸ τὴν ἀναχώρησή του προσκύνησε στόν Πάνσπετο Πατριαρχικὸ Ναό.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ

Τὴν Κυριακὴ 13 Ἰανουαρίου (Κυριακὴ μετὰ τὰ Φῶτα) ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία στὸν ἐνοριακὸ ἱερό Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου καὶ προέστη τοῦ ἐτησίου μνημοσύνου τοῦ μακαριστοῦ Νικολάου Σουλούνια.

Πρὸ τῆς ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας προέβη στὴν χειροθεσία σέ Πνευματικὸ τὸν ἀπὸ δεκαετίες ἐφημέριο τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ π. Εὐσταθίου Καραγιάννη. Στὴν προσφώνησή του ἐξήρε τὸ ἥθος καὶ τὴν προσφορά τοῦ ἐν λόγῳ κληρικοῦ, ἐξέφρασε τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ ἀνταποκριθεῖ μὲ σύνεση καὶ φόβο Θεοῦ στὴν νέα ἀποστολὴ πού τοῦ ἀναθέτει ἡ Ἐκκλησία, ἀναφέρθηκε στὸ λειτούργημα τῆς πνευματικῆς πατρότητος καὶ τὴν σημασίαν του γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ, τονίζοντας μὲ ἔμφαση ὅτι τὸ ἔργο τοῦ πνευματικοῦ συνίσταται στὸ νὰ ὀδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους στὸν Χριστὸ καὶ νὰ τοὺς ὑποδεικνύει τὸ θεῖο θέλημα.

Μετά τὴν Θεία Λειτουργία μετέβη στὴν αἴθουσα τῆς ἐνορίας καὶ παρεκάθισε στὴν παρατεθεῖσα δεξίωσή.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Τὴν Δευτέρα 31 Δεκεμβρίου, παραμονὴ Πρωτοχρονιάς, μετὰ τὸν πανηγυρικὸ Ἑσπερινὸ στὸ Μητροπολιτικὸ ἱερό Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, κατὰ τὸν ὁποῖο χοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἄκρας κ. Σάββας, στὴν Μητροπολιτικὴ κατοικία ἔλαβε χώρα, ἡ κατὰ τὸ ἔθος, εὐλογία καὶ κοπή τῆς Βασιλόπιτας.

Παρέστησαν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἄκρας, ὁ Ἀποστολικὸς Διαχειριστὴς τῆς Ἁγίας Ἴδρας πατὴρ Λουκάς, ὁ ἱμᾶρης Ρόδου Καραλὶ Χασάν ἐπικεφαλῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Βακούφ Ρόδου, ὁ Ἐφημέριος τῆς Γερμανόφωνων Λουθηρανῶν τῆς Ρόδου, ὁ Βουλευτὴς Δωδεκανήσου τῆς Νέας

Δημοκρατίας κ. Μάνος Κόνσολας, ὁ Περιφερειάρχης Νοτίου Αἰγαίου κ. Ἰωάννης Μαχαίριδης, ὁ Δήμαρχος Ρόδου κ. Στάθης Κουσσουνάς, ὁ Διοικητὴς τῆς 95ΑΔΤΕ, ὁ Λιμεναρχὴς Ρόδου, ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων τοπικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν, ἀντιπροσωπεῖες τῶν ἱερῶν Μονῶν, ὁ ἱερός Κληρὸς καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια.

Πρὶν τὴν ἑναρξὴ τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας ἐψάλαν τὰ κάλαντα ὁμάδα παιδιῶν ἀπὸ τὸ Ὡδεῖο τῆς κ. Καίτης Καστρονῆ καὶ ὁμάδα τῆς παιδικῆς χορωδίας Ἀρχαγγέλου μὲ ἐπικεφαλῆς τὴν κ. Χριστίνα Κόζα.

Ἀκολούθησε ἡ εὐλογία τῆς Βασιλόπιτας κατὰ τὴν ὁποία τοὺς ὕμνους ἀπέδωσε ἡ χορωδία τοῦ Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν Ρόδου, ἡ ὁποία στὸ τέλος ἐψάλε τὰ Βυζαντινὰ Πρωτοχρονιάτικα κάλαντα. Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν προσφώνησή του καίρεται ὀνομαστικῶς τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ὀρθοσκευτικῶν Κοινοτήτων, τοὺς ἐκπροσώπους τῶν Ἀρχῶν, τῶν ἱερῶν Κληρῶν καὶ τοὺς παρισταμένους εὐχόμενος τὸ νέο ἔτος νὰ εἶναι ἔτος εὐλογίας Θεοῦ, ἔτος εἰρήνης, δικαιοσύνης καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης.

Στὸ τέλος διένειμε τὴ Βασιλόπιτα. Ὁ τυχερὸς πού βρῆκε τὸ φλουρί ἦταν ὁ κ. Τσαγκαρινὸς Γεώργιος, μέλος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων.

Κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Πρωτοχρονιάς ὁ Σεβασμιώτατος λειτούργησε στὸν Μητροπολιτικὸ ἱερό Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἄκρας κ. Σάββα, παρουσία τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν. Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε ἐκτενῶς στὴν διακήρυξη ἀπὸ τὴν Α.Θ.Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ Βαρθολομαῖο, τοῦ νέου ἔτους 2013 ὡς ἔτους «πανανθρώπινης ἀλληλεγγύης» καὶ εὐχήθηκε τὰ δέοντα στοὺς παρισταμένους. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἐψάλλη ἡ καθιερωμένη Δοξολογία καὶ στὴ συνέχεια παρετέθη δεξίωση στὴν αἴθουσα τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ.

ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων ἐορτάστηκε μὲ ἰδιαίτερη λαμπρότητα στὴν ἱερά μας Μητρόπολη μὲ ἐπίκεντρο τοῦ ἑορτασμοῦ τὸν Καθεδρικὸ ἱερό Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Τὴν παραμονὴ τῆς ἐορτῆς (5 Ἰανουαρίου) ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τὸν Ἁγιασμὸ στὸν ἱερό Ναὸ Ἁγίας Εἰρήνης τοῦ Ἱδρύματος Παιδικῆς Προστασίας Θηλέων Ρόδου.

Τὴν κυριῶνυμη ἡμέρα τῆς ἐορτῆς λειτούργησε στὸν ἱερό Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἄκρας κ. Σάββα, προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ καὶ στὴ συνέχεια στὸ λιμάνι τοῦ Μανδρακίου προέστη τῆς τελετῆς τοῦ Ἁγιασμοῦ τῶν ὑδάτων, παρουσία τῆς τοπικῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἡγεσίας. Τὸν Σταυρὸ ἀνέσυρε ἀπὸ τὰ νερά ὁ κ. Γρηγόριος Γρηγοράκος στὸν ὁποῖο ὁ Σεβασμιώτατος ἀπέδωσε χρυσὸ σταυρὸ.

Στὴ συνέχεια ὁ Σεβασμιώτατος μὲ ἐκπροσώπους τῶν τοπι-

κών Αρχών μετέβη στις εγκαταστάσεις του Ναυτικού Όμιλου Ρόδου και εύλόγησε την Βασιλόπιτα του Όμιλου.

ΜΝΗΜΗ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα η Ίερά μας Μητρόπολις πανηγύρισε την Μνήμη των Αγίων Πατέρων Αθανασίου και Κυρίλλου, Πατριαρχών Αλεξανδρείας, κατά την οποία άγει τα όνομαστήριά του ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας.

Τό απόγευμα της 17ης Ιανουαρίου 2013 στον Μητροπολιτικό ιερό Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου έψάλλη ο πανηγυρικός άρχιερατικός Έσπερινός χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Κυρίλλου, μέ τή συμμετοχή του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Άκρας κ. Σάββα, πολλών Ίερέων της ιεράς Μητροπόλεως και τήν παρουσία πολλών πιστών. Μετά τό πέρας του έσπερινού στην αίθουσα έκδηλώσεων του ιερού Ναού ή Έκκλησιαστική Έπιτροπή δεξιώθηκε τούς Άρχιερείς και τόν ιερό Κλήρο.

Τήν Παρασκευή 18 Ιανουαρίου τελέστηκε άρχιερατικό συλλείτουργο στον Μητροπολιτικό ιερό Ναό, προεάρχοντος του Σεβασμιωτάτου και συλλειτουργούντος του άγιου Άκρας. Τόν πανηγυρικό της ημέρας έκφώνησε ο Ίεροκήρυξ της ιεράς Μητροπόλεως Άρχιμανδρίτης Νεκτάριος Πόκιας ενώ τόν έορτάζοντα Ποιμενάρχη μας προσφώνησε έκ μέρους του ιερού Κλήρου ο Γενικός Άρχιερατικός Επίτροπος π. Ίωάννης Χαλκιάς. Τούς ύμνους απέδωσε πολυμελής χορωδία ψαλτών. Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης εύχαρίστησε όλους τούς παρευρισκομένους, τούς Κληρικούς, τόν Περιφερειάρχη Νοτίου Αιγαίου κ. Ίωάννη Μαχαιρίδη, τόν Δήμαρχο Ρόδου κ. Ευστάθιο Κουσσουνά, τούς εκπροσώπους τών τοπικών Αρχών και τό πολυπληθές έκκλησίασμα γιά τήν άγάπη και τίς εύχές τους.

Άκολούθως ο Σεβασμιώτατος μετέβη στό Έπισκοπείο όπου δέχθηκε τίς εύχές του ιερού Κλήρου και του λαού. Τό απόγευμα και μέχρι τήν 10η νυκτερινή Κληρικοί, τά μέλη τών Έκκλησιαστικών Έπιτροπών και έκατοντάδες πιστοί επισκέφθηκαν τό Έπισκοπείο και εύχήθηκαν στον έορτάζοντα Μητροπολίτη. Ξεχωριστό τόνο έδωσαν στην έορτή ή ένορία Άρχαγγέλου μέ τούς παραδοσιακούς σκοπούς και τά τραγούδια, ο Σύλλογος Ίεροψαλτών Ρόδου και ή Άδελφότητα Όλυμπιτών Ρόδου «Η Βρυκούς».

ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ

Τό βράδυ της Τετάρτης 30 Ιανουαρίου σέ αίθουσα του Ξενοδοχείου Mediteranean πραγματοποιήθηκε ή κοπή της Βασιλόπιτας του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου της Ίεράς Μητροπόλεως. Τήν έκδήλωση τίμησαν μέ τήν παρουσία τους ο Περιφερειάρχης Νοτίου Αιγαίου κ. Ίωάννης Μαχαιρίδης, ο Δήμαρχος Ρόδου κ. Ευστάθιος Κουσσουνάς, πολλοί Ίερείς, μέλη Έκκλησιαστικών Έπιτροπών και δεκάδες πιστών.

Τήν έκδήλωση άνοιξε μέ τήν όμιλία του ο ύπεύθυνος του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου π. Κάλλιςτος Άναστασίου, ο όποιος αναφέρθηκε στην έκκλησιαστική έννοια της φιλανθρωπίας και προέβη σέ ένα σύντομο άπολογισμό του έτους 2012 και παρουσίασε τά νεοδιορισθέντα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Μετά τήν Άκολουθία εύλογίας της Βασιλόπιτας, κατά τήν

όποια έψαλλε ή χορωδία του Συνδέσμου Ίεροψαλτών Ρόδου, μίλησε ο Σεβασμιώτατος ο όποιος αναφέρθηκε στη σύγχρονη πραγματικότητα της τοπικής μας κοινωνίας και στις προσπάθειες που καταβάλλουν τόσο τό Γενικό Φιλόπτωχο όσο και τά Ένοριακά Φιλόπτωχα νά ανταποκριθούν στις καθημερινά παρουσιαζόμενες ανάγκες και κάλεσε όλους σέ συστράτευση άγάπης, άλληλεγγύης και προσφοράς. Εύχαρίστη-

σε όλους όσους έρχονται άρωγοί στό φιλανθρωπικό έργο της Έκκλησίας, καθώς και τά άπελθόντα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου γιά τήν προσφορά τους και τούς άπένειμε σχετικό έπαινο. Επίσης εύχαρίστησε τόν Δήμαρχο Ρόδου γιά τήν παραχώρηση κατάλληλου χώρου από τόν Δήμο στην Ίερά Μητρόπολη γιά τήν συγκέντρωση τροφίμων και ρουχισμού.

Άκολούθησε λαχειοφόρος άγορά. Τήν έκδήλωση πλαίσισε τό μουσικό σχήμα του κ. Μιχαήλ Σαββάκη.

ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Τήν Τετάρτη 30 Ιανουαρίου, Μνήμη τών Αγίων Τριών Ίεραρχών, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας προσέτι κατά τό έθος της Θείας Λειτουργίας στον Καθεδρικό ιερό Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Τόν πανηγυρικό της ημέρας έκφώνησε ο Θεολόγος-Καθηγητής του 5ου Γυμνασίου κ. Γεώργιος Άνθιμίδης.

Πρό της Άπολύσεως τελέστηκε ή Άκολουθία της Άρτοκλασίας και άκολούθησε ή προσφώνηση του Σεβασμιωτάτου ο όποιος συνεχάρη τόν κ. Άνθιμίδα γιά τόν έπίκαιρο και μεστού θεολογικού περιεχομένου σύγχρονο λόγο του, αναφέρθηκε στην διαχρονικότητα του μηνύματος τών Τριών Ίεραρχών συνεχάρη τούς εκπαιδευτικούς και τούς μαθητές και εύχήθηκε τά αγαθά της άληθινής έν Χριστώ παιδείας νά καρποφορούν στις καρδιές τους.

Κατά τήν Άπόλυση τέθηκε σέ προσκύνηση λειψανοθήκη μέ τεμάχια από τά ιερά Λείψανα τών Τριών Ίεραρχών, τά όποια όλοι προσκύνησαν μέ εύλάβεια και έκδηλη συγκίνηση.

Ο Σεβασμιώτατος μετά τήν Θεία Λειτουργία και τήν διανομή του αντιδώρου ύποδέχθηκε τούς εκπαιδευτικούς στην αίθουσα τών Γραφείων της Ίεράς Μητροπόλεως.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΕΩΣ

Μέ ιδιαίτερη λαμπρότητα έορτάστηκε στό νησί μας ή 65η

Ἐπέτειος τῆς Ἐνσωματώσεως τῆς Δωδεκανήσου, τὴν Πέμπτη 7 Μαρτίου.

Τὴν παραμονή (Τετάρτη 6 Μαρτίου) πραγματοποιήθηκε ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδία Παροικιακῶν Σωματείων Ρόδου ἐορταστικὴ ἐκδήλωση στὸ Δημοτικὸ Θέατρο. Τὴν ἐκδήλωση, ἡ ὁποία περιελάμβανε ὁμιλία τοῦ κ. Μανώλη Μακρῆ καὶ παραδοσιακοὺς Δωδεκανησιακοὺς χορούς καὶ τραγούδια, παρουσίασε ὁ δημοσιογράφος κ. Ἀριστείδης Μιαούλης. Τὴν ἐκδήλωση ἐκλείσε ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στὴ σημασία τῆς Ἐπετείου τονίζοντας ὅτι ἀποτελεῖ ἐτήσια εὐκαιρία ἀναβαπτισμοῦ κάθε Δωδεκανησιοῦ στὰ νάματα τῆς πίστεως καὶ τῶν παραδόσεων μας.

Τὴν ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς, μετὰ τὴν πανηγυρικὴ Θ. Λειτουργία ἐπὶ τῇ Σύναξει πάντων τῶν ἐν Δωδεκανήσῳ διαλαμπάντων Ἁγίων, στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔλαβε χώρα ἡ καθιερωμένη Δοξολογία μέ τὴν παρουσία τοῦ Κυβερνητικοῦ ἐκπροσώπου κ. Σπιλάνη Ἰωάννου, Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου Αἰγαιοῦ καὶ Νησιωτικῆς Πολιτικῆς, τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου τῶν ἐν Ἀθῆναις Ρωμαιοκαθολικῶν κ. Νικολάου Φώσκολου, καὶ σύσσωμης τῆς τοπικῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἡγεσίας. Τὸν πανηγυρικὸ τῆς

συγκατάθεσής του νὰ ἔλθει ἡ Εἰκόνα στὴν Ρόδο, τὸν Ἡγούμενο π. Στέφανο καὶ τὰ μέλη τοῦ Παννισυριακοῦ Συλλόγου Ρόδου.

Ἀκολούθησε ἡ προσφώνηση τοῦ Δημάρχου Νισύρου, τοῦ Ἡγουμένου καὶ τῆς κ. Ε. Κουμέντου, προέδρου τῆς «Πορφυρίδος», ἡ ὁποία ἐκ μέρους τοῦ Συλλόγου ἀπέδωσε εὐχαριστήριο δίπλωμα στὸν π. Στέφανο γιὰ τὴν προσφορά του στὴν Ἱερά Μονή καὶ στὴν Νίσυρο γενικώτερα. Τὸ βράδυ τῆς Παρασκευῆς, μετὰ τὴν Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ Εἰκόνα μεταφέρθηκε στὸ «Νισύρικο σπίτι» τῆς Ρόδου, ὅπου παρέμεινε μέχρι τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου, ὅποτε καὶ ἐπέστρεψε στὸν Ἱερό Ναό πρό τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Μνήμης τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων.

Τὴν Κυριακὴ 13 Ἀπριλίου, ἐορτάστηκε μέ ἰδιαίτερη λαμπρότητα ἡ Σύναξις πάντων τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Στὸ Ναὸ βρισκόταν ἡ Εἰκόνα τῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, τὸ λείψανο τοῦ Πολιούχου Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ ἡ Κάρα τοῦ Ὁσίου Μελετίου τῆς Ὑψηνῆς.

Ὁ Σεβασμιώτατος τέλεσε τὴν Θεία Λειτουργία καὶ μίλησε γιὰ τὴν σημασία τῆς Ἑορτῆς τῶν τοπικῶν Ἁγίων μας. Πρὸ τῆς Ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας τελέστηκε τὸ καθιερωμένο, ἀπὸ τοῦ ἔτους 2006, μνημόσυνο τῶν αἰοδίων Μητροπολιτῶν Ρόδου, τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τῶν ἱδρυτῶν καὶ εὐεργετῶν τῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Ρόδου καὶ τῶν εὐεργετῶν τῆς Ἐκκλησίας. Παρέστησαν οἱ Βουλευτὲς Βασίλειος Ὑψηλάντης καὶ Ἐμμανουὴλ Κόνσολας, ὁ Δήμαρχος Ρόδου καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἄλλων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν. Τὸ ἑσπέρας κατὰ τὸν Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ στὸν ἴδιο Ἱερό Ναὸ χοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος καὶ μίλησε ἐπὶκαιρὰ λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ Μεγάλο Προκείμενο τῆς ἡμέρας.

Πληθὸς κόσμου παρέστη κατὰ τὴν ὑποδοχὴ καὶ σέ ὅλες τίς λατρευτικὲς ἐκδηλώσεις ἐνῶ συνεχῆς ἦταν ἡ παρουσία τῶν πιστῶν πού περίμεναν μέ ὑπομονὴ νὰ προσκυνήσουν τὴν ἱερὰ Εἰκόνα μέχρι ἀργὰ τὸ βράδυ.

ΡΑΣΟΦΟΡΙΑ

Τὸ Σάββατο 13 Ἀπριλίου, κατὰ τὸν Ἑσπερινὸ τῆς μνήμης τῶν ἐν Ρόδῳ Ἁγίων ὁ Σεβασμιώτατος χοροστάτησε στὸ Καθο-

ἡμέρας ἐκφώνησε ἡ κ. Ἀθανασίου Αἰκατερίνα, καθηγήτρια τῆς Γερμανικῆς γλώσσας στὸ 2ο Γυμνάσιο Ρόδου.

Μετὰ τὴ Δοξολογία στὸ Βωμὸ τῆς Πατρίδος ἐψάλη ἡ Ἐπιμνημόσυνη δέηση καὶ ἀκολούθησε ἡ Παρέλαση.

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΠΗΛΙΑΝΗΣ

Τὴν Παρασκευὴ 12 Ἀπριλίου 2013, κατόπιν αἰτήματος τοῦ Παννισυριακοῦ Συλλόγου Ρόδου «Η ΠΟΡΦΥΡΙΣ», ἔφθασε στὴ Ρόδο συνοδευόμενη ἀπὸ τὸν Ἡγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σπηλιανῆς Ἀρχιμ. κ. Στέφανο, τὸν Δήμαρχο Νισύρου, τὰ μέλη τῆς Μοναστηριακῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀρκετοὺς Νισυρίους, ἡ ἱερὰ Εἰκόνα τῆς Παναγίας Σπηλιανῆς. Ἡ ὑποδοχὴ πραγματοποιήθηκε ἔναντι τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος στὸ Μανδράκι στὶς 11.00 τὸ πρωῒ. Στὴ συνέχεια μεταφέρθηκε στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅπου ἐψάλη Δοξολογία, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἀκολούθησε ἡ παράκληση «Τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Σπηλιανῆς», τὴν ὁποία συνέταξε ὁ Σεβασμιώτατος. Ὁ Σεβασμιώτατος στὴν προσφώνησή του εὐχαρίστησε τὸν ἅγιο Κώου καὶ Νισύρου κ. Ναθαναὴλ γιὰ τὴν

λικό της Ήρας Μονής Ύψενης, και έκειρε σέ ρασοφόρο Μοναχή τήν δόκιμο Νεκταρία, ή οποία έλαβε τό μοναχικό όνομα Θεοκτίστη.

Στήν τελετή παρέστη ό Καθηγούμενος τής ιερās Μονής Σταυρονικήτα του Άγίου Όρους Αρχιμανδρίτης Τύχων, πνευματικός τής ιερās Μονής.

ΕΚΔΗΜΙΕΣ ΙΕΡΕΩΝ

♦ Τίς προμεσημβρινές ώρες του Σαββάτου 23 Φεβρουαρίου έξεδήμισε πρός Κύριον ό Πρωτοπρεσβύτερος του Οίκουμενικού Θρόνου π. **Βασίλειος Μαντικός**, συνταξιούχος Έφημέριος του ιεροϋ Ναου Άγίου Νικολάου τής πόλεως Ρόδου.

Ό μακαριστός π. Βασίλειος, γόνος λευϊτικής οικογενείας από τήν Σύμη, γεννήθηκε στήν Ρόδο στίς 13 Νοεμβρίου 1932. Μετά τίς έγκύκλιες σπουδές του φοίτησε στήν Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, ύπηρετώντας παράλληλα τήν στρατιωτική θητεία του. Έργαζόταν και σπούδαζε ταυτόχρονα γιά νά βοηθήσει οικονομικά τήν οικογένεια του. Αποφοίτησε τό 1965.

Έχοντας από παιδί έφεση πρός τήν Ίερωσύνη χειροτονήθηκε Διάκονος στίς 25 Μαρτίου 1963 και Πρεσβύτερος στίς 14 Απριλίου του ίδιου έτους από τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα και διορίστηκε Έφημέριος στον ιερό Ναό Άγίου Νικολάου τής πόλεως Ρόδου. Παράλληλα ύπηρετήσε στήν Μέση Έκπαίδευση ως Θεολόγος Καθηγητής στήν Χίο, στήν Σορωνή και στήν πόλη τής Ρόδου, στο Βενετόκλειο Γυμνάσιο. Ασχολήθηκε μέ τήν έξομολόγηση, τό ιερό κήρυγμα, και τήν φιλανθρωπία, ανέπτυξε αξιόλογη αντιαρετική δράση και αναδείχθηκε μέ τήν ζωή και τήν δράση του υπόδειγμα κληρικού, απολαμβάνοντας του σεβασμού και τής έκτιμής-ως σύνολης τής ροδιακής κοινωνίας. Συνταξιοδοτήθηκε από Έφημέριος στίς 10 Νοεμβρίου 2009.

Τό σκήνωμά του μεταφέρθηκε στον ιερό Ναό του Άγίου Νικολάου τό απόγευμα του Σαββάτου. Κατά τήν διάρκεια του Έσπερινου προσήλθε στον Ναό ό Σεβασμιώτατος και άνέγνωσε τό νεκρώσιμο Τρισάγιο, ενώ αργότερα οι Ίερείς έψαλλαν τήν νεκρώσιμο Ακολουθία εις κοιμηθέντα Ίερέα. Τό πρωί τής Κυριακής στον ιερό Ναό λειτούργησε ό Σεβασμιώτατος και τήν 12η μεσημβρινή προέστη τής Έξοδίου Ακολουθίας. Η ταφή του έγινε στο Δημοτικό Κοιμητήριο τής Ίαλυσου.

Τόν επικήδειο εκφώνησε ό Σεβασμιώτατος, ό οποίος αναφέρθηκε διεξοδικά στήν ζωή και τήν προσφορά του μεταστάτος, ενώ εκ μέρους τής Έκκλησιαστικής Έπιτροπής του ιεροϋ Ναου Άγίου Νικολάου μίλησε ό Άντιπρόεδρος κ. Μιχαήλ Κόκκινος.

♦ Τίς πρώτες πρωινές ώρες τής Πέμπτης 7 Μαρτίου έξεδήμισε πρός Κύριον πλήρης ήμερών ό Πρωτοπρεσβύτερος π. **Δημήτριος Μαστρογιάννης**.

Ό π. Δημήτριος γεννήθηκε στήν Νίσυρο στίς 13 Όκτωβρίου 1923. Από μικρός μαθήτευσε κοντά στον Ήγούμενο τής Ίερās Μονής Σπηλιανής Αρχιμανδρίτη Κύριλλο Ρωμάνο, ό οποίος εκτιμώντας τόν χαρακτήρα και τήν ευλάβεια του τόν προσέλαβε στήν ύπηρεσία τής Μονής, ως «παραγυό» γιά τίς έξωτερικές εργασίες, και αργότερα ως Ίεροψάλτη τής Σπηλιανής και στή συνέχεια του Καθεδρικού Ναου Παναγίας τής Ποταμίτισσας. Ζώντας μέσα στο περιβάλλον τής Ίερās Μονής ώρίμασε μέσα του ή απόφαση νά χειροτονηθεί Κληρικός. Μετά τόν γάμο του μέ τήν Μαρία Κατσιματίδη, γυναίκα θεοφοβούμενη και έναρετη, μέ υπέρμετρο ζήλο γιά τήν εκκλησία και πλούσιο κοινωνικό έργο

ως δραστήριο μέλος τής Χριστιανικής Ένώσεως Κυριών «Ό Άγιος Νικήτας ό Νισύριος», έλαβε τήν Χειροτονία από τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα. Πρεσβύτερος χειροτονήθηκε στίς 18 Ίανουαρίου 1959 στον Ίερό Ναό Παναγίας Ποταμίτισσας τής Νισύρου και διορίστηκε αθημερόν Έφημέριος και Προϊστάμενος του Μητροπολιτικού ιεροϋ Ναου Εισοδίων τής Θεοτόκου. Ύπηρετήσε μέ ζήλο και άφοσίωση τήν Έκκλησία γιά σαρανταδύο όλόκληρα έτη, μέχρι τήν 31 Όκτωβρίου 2001, ήμερομηνία τής συνταξιοδότησής του. Αναδείχθηκε αξίος τής αποστολής του μέ τήν πραότητα, τήν προσήνεια και τήν ευσέβεια πού τόν χαρακτήριζε.

Η Έξοδίου Ακολουθία του έψάλη τό μεσημέρι τής επομένης στον Μητροπολιτικό ιερό Ναό χοροστατούντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, ό οποίος εκφώνησε και τόν επικήδειο λόγο. Η ταφή έλαβε χώρα στο Κοιμητήριο του Άγίου Δημητρίου.

♦ Τίς απογευματινές ώρες τής Τρίτης 2 Απριλίου έξεδήμισε πρός Κύριον ό Πρωτοπρεσβύτερος π. **Ίωάννης Άφεντούλης**, συνταξιούχος Έφημέριος του ιεροϋ Ναου Άγίου Νικολάου Παραδεισίου Ρόδου.

Ό μακαριστός π. Ίωάννης γεννήθηκε στο Παραδείσι τής Ρόδου, στίς 11 Ίουνίου 1922. Διακόνησε είκοσι χρόνια (1942-1962) τό Ναό τής γεννέτειρας του ως Ίεροψάλτης. Διάκονος Χειροτονήθηκε Διάκονος χειροτονήθηκε στίς 24 Ίουνίου 1962 στον Ίερό Ναό Ταξιάρχων Λάρδου και Πρεσβύτερος στίς 14 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους στον Ίερό Ναό Τιμίου Σταυρου Απολλώνων, και διορίστηκε άμέσως Έφημέριος Παραδεισίου. Συνταξιοδοτήθηκε τό έτος 2005 μετά από 63 χρόνια εκκλησιαστικής ύπηρεσίας (20 ως Ίεροψάλτης και 43 ως Έφημέριος).

Τό σκήνωμά του μεταφέρθηκε στον ιερό Ναό του Άγίου Νικολάου τό απόγευμα του Τρίτης. Λίγο αργότερα προσήλθε στον Ναό ό Σεβασμιώτατος και άνέγνωσε τό νεκρώσιμο Τρισάγιο. Η έξοδίου Ακολουθία έψάλη τό απόγευμα τής Τετάρτης 3 Απριλίου και ή ταφή έγινε στο προαύλιο του ένοριακου Ίεροϋ Ναου Άγίου Νικολάου Παραδεισίου.

Τόν επικήδειο εκφώνησε ό Σεβασμιώτατος, ό οποίος αναφέρθηκε διεξοδικά στήν ζωή και τήν προσφορά του μεταστάτος, ενώ εκ μέρους τής Έκκλησιαστικής Έπιτροπής του Ί. Ναου Άγίου Νικολάου μίλησε ό Έφημέριος π. Μιχαήλ Παπακωνσταντίνου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2013

◆ Επίσημη επίσκεψη στην Τιφλίδα από την 10η έως και 13η Ιανουαρίου πραγματοποιήσε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, συνοδευόμενος από τους Μητροπολίτες Σιδηροκάστρου κ. Μακάριο και Κυδωνιών κ. Αθηνάγορα, τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρθολομαῖο, Ἀρχιεραμματαῖα τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου καί τόν Ἱερολ. Διάκονο κ. Ἰωακείμ, Ὑπογραμματέα. Ὁ Πατριάρχης προέστη στίς ἑορταστικές ἐκδηλώσεων γιά τήν 80ή ἐπέτειο τῶν γενεθλίων καί τήν 35η ἐπέτειο ἀπό τῆς ἀναρρήσεως στόν Πατριαρχικό Θρόνο τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Μιτωχέτης καί Τιφλίδος καί Καθολικοῦ Πατριάρχου πάσης Γεωργίας κ. Ἠλίου Β΄. Τό Σάββατο 12η Ἰανουαρίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τήν ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας, ὅπου συμπροήδρευσε μέ τόν Μακ. Πατριάρχη Γεωργίας κ. Ἠλία στίς συνομιλίες ἀνάμεσα στίς Ἀντιπροσωπεῖες τῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως καί Γεωργίας. Τήν Κυριακή 13η Ἰανουαρίου, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προεξήρχε στήν Πατριαρχική καί πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία, μέ τή συμμετοχή τῶν Μακ. Πατριαρχῶν Γεωργίας κ. Ἠλία καί Σερβίας κ. Εἰρηναίου, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Πράγας κ. Χριστοφόρου, τῶν ἐκπροσώπων τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, καθώς καί τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων καί τῶν αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Κατά τήν παραμονή τοῦ στήν Τιφλίδα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης προέστη τῆς Δοξολογίας καί προσκύνησε τόν τάφο τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Shiomgvine Ὁσίου Shio, καί ἐπισκέφθηκε τήν ἔδρα τοῦ Κέντρου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ «Ὀδυσσεᾶς Δημητριάδης» τῆς Ὁμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Γεωργίας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης εὐχαρίστησε γιά τή θερμή ὑποδοχή, συνεχάρη τόν Πρόεδρο τῆς Ὁμοσπονδίας καί τή νεολαία τῆς Ὁμογένειας γιά τή συστηματική διαφύλαξη καί καλλιέργεια τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, τοὺς μετέφερε τήν εὐλογία τῆς Μητέρας Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί πρόσφερε ἕνα συμβολικό ποσό γιά τήν ἐνίσχυση τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Πολιτιστικοῦ Κέντρου.

Ἐπίσης, ὁ Πατριάρχης ἐπισκέφθηκε τό Ἑλληνικό Κέντρο Ὑγείας «Ἱπποκράτης», τό ὁποῖο προσφέρει ἀδιακρίτως δωρεάν διαγνωστικές καί θεραπευτικές ὑπηρεσίες σέ κάθε πάσχοντα ἄνθρωπο. Ὁ Πατριάρχης ἐπέσημανε στήν ὁμιλία του τήν σπουδαιότητα τῆς ἀνακούφισης τοῦ ἀνθρώπινου πόνου, κατά τήν εὐαγγελική προτροπή: «ἀλλήλων τά βάρη βαστάζετε» καί ἐξέφρασε τά θερμά συγχαρητήρια του γιά τήν ἄρτια ὁργάνωση καί λειτουργία τοῦ Κέντρου καί γιά τήν εὐεργετική προσφορά αὐτοῦ πρὸς τό κοινωνικό σύνολο.

◆ Τό ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς 15ης Φεβρουαρίου ὁ Πατριάρχης τίμησε μέ τήν παρουσία του στό Σισμανόγλειο Μέγαρο τήν προβολή τοῦ ἱστορικοῦ Ντοκιμαντέρ τοῦ κ. Γρηγορίου Οἰκονομίδου μέ τίτλο: «Ἡ ἀλησμόνητος Ἀρεσού Κωνσταντινουπόλεως», ἐνῶ τήν ἐπομένη 16η τοῦ ἴδιου μήνα παρακολούθησε τήν συναυλία τοῦ κ. Ἰωάννου Παρίου, στήν αἴθουσα τοῦ Συνεδριακοῦ Κέντρου Lutfi Kırdar, ἡ ὁποία διοργανώθη-

κε ἀπό τρία ὁμογενειακά σωματεῖα τῆς Πόλεως, τόν Ἀθλητικό Σύλλογο Πέραν, τόν Σύνδεσμο Ὑποστηρίξεως Ρωμαίικων Κοινοτικῶν Ἰδρυμάτων (ΣΥΡΚΙ) καί τόν Ἑρασιτεχνικό Θεατρικό Ὅμιλο Φερικιοῖ (ΕΡΘΟ).

◆ Μέ ἐπισημότητα τελέστηκε τήν Κυριακή 24η Φεβρουαρίου, ἀμέσως μετὰ τήν ἐκλογή του, ἡ ἐνθρόνιση τοῦ νέου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Νεοφύτου, στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἀγίου Ἀλεξάνδρου Νιέφσκι στή Σόφια. Τό μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου μετέφεραν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἐδέσσης, Πέλλης καί Ἀλμωπίας κ. Ἰωήλ καί Καλλιουπόλεως καί Μαδύτου κ. Στέφανος.

◆ Ἀπό τήν Τετάρτη 20ή μέχρι καί Σάββατο 23η Φεβρουαρίου συνήλθε, ὑπό τήν προεδρεία τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἡ Ἀγία καί Ἱερὰ Σύνοδος σέ τακτικές συνεδρίες. Σύμφωνα μέ τό ἀνακοινωθέν τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου «ἀνεγνώσθη ἔκθεσις τῆς εἰς Πάτμον ἀποσταλείσης Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας πρὸς θεώρησιν τῆς ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ καί Νήσῳ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, μεθ' ὃ ἡ Ἀγία καί Ἱερὰ Σύνοδος: α) ἀπήλλαξε τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀντίπαν Νικηταράν ἀπό τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς Ἠγούμενου τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καί Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καί Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου, β) διώρισε τόν Ὁσιολ. Ἱερομόναχον κ. Κύριλλον, Ἐκκλησιάρχην τῆς Μονῆς, Τοποτηρητὴν τῆς Ἠγουμενείας, καί γ) διώρισε τόν Σεβ. Μητροπολίτην Κῶου καί Νισύρου κ. Ναθαναήλ, Πατριαρχικόν Ἐπίτροπον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί τῆς Ἐξαρχίας Πάτμου».

Στό τέλος τῆς τελευταίας συνεδρίας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιος προσφώνησε τόν Παναγιώτατο ἐκ μέρους τῶν ἀποχωρούντων μελῶν τῆς Ἀγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου καί ὁ Πατριάρχης ἀντιφώνησε κατάλληλα γιά τήν λήξη τῆς παρουσίας συνοδικῆς περιόδου.

◆ Τήν Δευτέρα 25η Φεβρουαρίου ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετέβη στήν Ἀγκυρα, ἀνταποκρινόμενος σέ πρόσκληση τοῦ κ. Recep Tayyip Erdoğan, Πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας, καί συμμετεῖχε σέ σύσκεψη, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στήν πρωθυπουργική κατοικία κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Στή σύσκεψη ἔλαβαν μέρος ἡ κ. Angela Merkel, Καγκελάριος τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, ἡ ὁποία ἐπισκέφτηκε ἐπίσημα τήν Τουρκία, καθώς καί οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ καί ἐκπρόσωποι τῶν μὴ Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων, ὁ Μουφτής τῆς Ἀγκύρας καί συνεργάτων τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Τουρκίας. Ὁ Πατριάρχης μετέφερε στοὺς δύο Πρωθυπουργοὺς τόν χαιρετισμό καί τίς εὐχαριστίες γιά τήν πρόσκληση τόσο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὅσο καί τῆς περὶ αὐτό Ὁμογένειας στήν Τουρκία, τῶν ὁποίων ἀνέπτυξε τά προβλήματα καί τά αἰτήματα στόν χώρο τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων, ἰδιαίτερως τῆς ἐλευθερίας θρησκείας, συνειδήσεως καί θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσσεως, ἐνῶ ὑπογράμμισε τήν ἀνάγκη τοῦ ἐμπράκτου σεβασμοῦ τῆς ἰσότητος ὅλων τῶν πολιτῶν, λαϊκῶν καί κληρικῶν, ὡς πολιτῶν τῆς χώρας, ἄνευ τῶν εἰς βάρος των διακρίσεων καί ἀδικιῶν τοῦ παρελθόντος.

ΜΑΡΤΙΟΣ – ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2013

◆ Πραγματοποιήθηκε η τακτική ανά εξάμηνο ανασυγκρότηση της Αγίας και Ίερās Συνόδου του Οικουμενικού Πατριαρχείου ή όποια για τό εξάμηνο 01.03.2013- 31.08.2013, υπό τήν προεδρία τής Α. Θ. Παναγιόττης, θά αποτελεῖται ἐκ τών Σεβ. Μητροπολιτῶν Γέροντος Χαλκηδόνος κ. Ἀθανασίου, Γέροντος Δέρκων κ. Ἀποστόλου, Πέργης κ. Εὐαγγέλου, Θεοδωρουπόλεως κ. Γερμανοῦ, Μυριοφύτου καί Περιστάσεως κ. Εἰρηναίου, Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Σασίμων κ. Γενναδίου, Νέας Ἱερσέης κ. Εὐαγγέλου, Ρόδου κ. Κυρίλλου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντίνου, Αὐστρίας κ. Ἀρσενίου.

◆ Τήν 4η Μαρτίου ὁ Ἐξοχώτατος Πρωθυπουργός τής Ἑλλάδος κ. Ἀντώνιος Σαμαράς ἐπισκέφθηκε τή Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν Προκαθήμενό τής Οἰκουμενικῆς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖο. Στόν ὑψηλό ἐπισκέπτη ἀπεδόθησαν οἱ προβλεπόμενες τιμές. Πραγματοποιήθηκε ἐγκάρδια συνάντηση στό ἐπίσημο Πατριαρχικό Γραφεῖο καθώς καί ἰδιαίτερη συνομιλία μεταξὺ Πατριάρχου καί Πρωθυπουργοῦ. Στή συνέχεια ἐγίναν δηλώσεις στά Μέσα Γενικῆς Ἐνημερώσεως καί ἀνταλλαγή δώρων στήν Αἴθουσα τοῦ Θρόνου. Ὁ Πρωθυπουργός τής Ἑλλάδος ὁλοκλήρωσε τήν ἐπίσκεψή του στά Πατριαρχεῖα μέ προσκύνημα στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό.

◆ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μέ τήν ἀναγγελία τής ἐκλογῆς τοῦ νέου Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου Α΄ ἀπέστειλε θερμό συγχαρητήριο Μήνυμα εὐχηθείς, ἡ θητεία του ἐπὶ τοῦ παπικοῦ θρόνου νά συμβάλλει στήν εἰρήνην τοῦ τεταραγμένου κόσμου, τήν ἀνακούφιση τῶν πτωχῶν καί τῶν πασχόντων, ὅπως καί στήν προαγωγή τοῦ διαλόγου ὑπέρ τής ἐνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Τήν 19η Μαρτίου ὁ Πατριάρχης παρέστη αὐτοπροσώπως στήν ἐνθρόνιση τοῦ νέου Πάπα στό Βατικανό, συνοδευόμενος ἀπό τούς Σεβ. Μητροπολίτες Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιο, Περγάμου κ. Ἰωάννη καί Μπουένος Ἀἶρες κ. Ταράσιο.

Ὅπως ἀναφέρεται στό ἐπίσημο Δελτίο Ἐκκλησιαστικῶν Εἰδήσεων, ἡ πρώτη συνάντηση τῶν δύο ἀνδρῶν ἐγίνε τό ἐσπέρας (18/3) πρὶν ἀπό τό δεῖπνο, στό ὁποῖο παρεκάθησαν ἀμφότεροι, καί ὁ Πατριάρχης τῇ παρακλήσει τοῦ Πάπα εὐλόγησε τήν τράπεζα. Κατά τήν διάρκεια τοῦ δείπνου οἱ δύο Προκαθήμενοι εἶχαν ἐγκάρδια συνομιλία. Τό πρωῒ τῆς ἐπομένης (19/3), ὁ Πατριάρχης παρακολούθησε στήν πλατεία τοῦ Ἁγίου Πέτρου, ἀπό διακεκριμένη τιμητική θέση, τήν ἐπίσημη λειτουργία, ἡ ὁποία τελέσθηκε ἀπό τόν Πάπα μέ πολλούς Καρδινάλιους, γιά τήν ἀνάληψη τῶν νέων καθηκόντων αὐτοῦ, παρουσία πολυπληθῶν ἀντιπροσωπειῶν Ἐκκλησιῶν, Θρησκευμάτων, κρατῶν καί κυβερνήσεων. Τό πρωῒ τῆς Τετάρτης (20/3) ὁ Πάπας ἐδέχθη κατ' ἰδίαν τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη, μέ τόν ὁποῖο εἶχε ἡμίωρη συνομιλία σέ ἀδελφικό κλίμα, ἐν ἡμέρᾳ καί ἀπό τίς δύο πλευρές ἡ ἐπιθυμία καί ἡ πρόθεση περαιτέρω προωθήσεως τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ὅπως καί ἡ συνεργασία ὑπέρ τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Κατά τήν ἐπικοινωνία αὕτη ὁ Πατριάρχης ἀφ' ἐνός μὲν προσκάλεσε τόν Πάπα νά ἐπισκεφθεῖ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, ὅπως ἔπραξαν καί οἱ τρεῖς προκατόχοί του, ἀφ' ἑτέρου δέ προέτεινε νά πραγματοποιήσουν κοινὸ προσκύνημα στά Ἱεροσόλυμα μέ τήν εὐκαιρία τῆς πεντηκοστῆς ἐπετείου τῆς ἱστορικῆς στήν Ἁγία Πόλη συναντήσεως τῶν προκατόχων τῶν Παύλου Στ' καί Ἀθηναγόρου. Ὁ Πάπας ἀσμένως ἀπεδέχθη καί τίς δύο προτάσεις αὐτές. Ἀκολουθῶς ὁ νέος Πάπας ἐδέχθη ὁμοθυ-

μαδόν τούς ἐκπροσώπους τῶν διαφόρων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν δογμάτων καί διεκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν καί ἄλλων θρησκειῶν, οἱ ὁποῖοι ἦρθαν στή Ρώμη γιά τήν ἐνθρόνισή του. Ἐκ μέρους ὧν τόν προσφωνήσε κατάλληλα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, τόν ὁποῖον καί εὐχαρίστησε ὁ Πάπας Φραγκίσκος.

◆ Ἡ ἀπελθοῦσα ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α. κ. Χίλαρι Κλίντον ἀπέστειλε στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη τήν ἀκόλουθη ἐπιστολή (σέ μετάφραση ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ πρωτοτύπου): «Παναγιώτατε, Ὑπῆρξε τιμὴ γιά ἐμένα νά ἐργασθῶ μαζί σας κατὰ τή θητεία μου ὡς Ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν. Μαζί ἐπράξαμε πολλά γιά νά προωθήσουμε τή διαθρησκειακὴ καί διεθνικὴ κατανόηση καί νά προβάλλουμε τὰ θέματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας στήν Τουρκία καί πέραν αὐτῆς. Ἀποτελεῖτε ἔμπνευση γιά πολλούς μέ τίς συμβολές σας στήν πλουσία παράδοση θρησκευτικῆς ποικιλίας στήν Τουρκία. Προσβλέπω πρὸς τήν ἡμέρα, κατὰ τήν ὁποία ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης θά ἀνοίξει καί πάλι τίς πύλες της ὡς ἓνα λαμπρὸ σύμβολο θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Καθὼς ἐτοιμάζομαι νά ἀποχωρήσω τῆς ὑπηρεσίας μου, παρακαλῶ νά γνωρίζετε ὅτι ἔχετε τίς καλύτερες εὐχές μου γιά μεγάλη ἐπιτυχία καί εὐτυχία σέ ὅλες τίς μελλοντικὲς δράσεις σας καί γιά τή συνεχὴ εὐστάθεια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μετὰ θερμῶν προσήσεων, διατελῶ εὐκρινῶς ὑμετέρα».

◆ Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμος, συνοδευόμενος ἀπό τόν Ἐπίσκοπο Διευλείας κ. Γαβριήλ, ἐπισκέφθηκε τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἀπό τό ἐσπέρας τῆς 4ης ἕως τό ἐσπέρας τῆς 5ης Ἀπριλίου. Τό πρωῒ τῆς Παρασκευῆς 5ης Ἀπριλίου, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος χοροστάτησε στόν Ἱ. Ναὸ τῆς Παναγίας τῶν Βλαχερνῶν, κατὰ τήν Ἱερά Ἀκολουθία τῆς Γ' Στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τοῦ Πατριάρχου συμπροσευχομένου ἀπό τοῦ Ἱεροῦ Βήματος. Στό τέλος τῆς Ἀκολουθίας, μίλησαν ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Συνάδων κ. Διονύσιος, Ἐπίσκοπος τῆς Περιφερείας, ὁ κ. Νικόλαος Καλαμάρης, Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος ἀπηύθυνε ἀδελφικούς λόγους τιμῆς καί χαρᾶς γιά τήν παρουσία τοῦ Μακαριώτατου στήν Πόλη, καί ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν. Ἀκολούθησε δεξίωση στήν Κοινοτικὴ Αἴθουσα. Τό μεσημέρι ὁ Μακαριώτατος καί ἡ συνοδεία του παρεκάθησαν στήν Πατριαρχικὴ Τράπεζα. Στή συνέχεια διεξήχθησαν ἀνεπίσημες συνομιλίες, στίς ὁποῖες παρευρέθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης καί ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Βαρθολομαῖος, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Αγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου.

◆ Τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 21ης Ἀπριλίου, ὁ Ἐξοχ. κ. John Kerry, νέος Ὑπουργός Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α., προσήλθε μέ τή συνοδεία του στά Πατριαρχεῖα καί ἐγίνε δεκτὸς μέ αἰσθήματα τιμῆς καί ἐγκαρδιότητος ἀπό τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο. Ἡ ἐπίσημη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στό Πατριαρχικό Γραφεῖο καί διήρκεσε περίπου μία ὥρα. Ἀκολούθησαν δηλώσεις πρὸς τούς ἐκπροσώπους τῶν Μ.Μ.Ε., κατὰ τίς ὁποῖες ὁ Ὑπουργός ἐξήρξε τίς οἰκολογικὲς καί ἄλλες πρωτοβουλίες τοῦ Πατριάρχου καί τῆς Μητρῆς Ἐκκλησίας ὑπέρ τοῦ σεβασμοῦ καί τῆς προστασίας τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί ἐξέφρασε αἰσθήματα τιμῆς καί χαρᾶς γιά τήν παρουσία του στό ἱερό τῆς Ὁρθοδοξίας Κέντρο. Πρὶν ἀπὸ τήν ἀναχώρησή του προσκύνῃσε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό.

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Ἡ Ἐνωσις Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Περιχώρων, ξεκίνησε τὴ νέα χρονιά ποικίλες δραστηριότητες, μὲ ἀγάπη καὶ σεβασμὸ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας παράδοση ἀλλὰ καὶ μὲ περισσότερη διάθεση προσφορᾶς στὴν τοπικὴ μας Ἐκκλησία. Ἐγιναν νέες ἐγγραφές συναδέλφων Ἱεροψαλτῶν πού θά ἐνισχύσουν περισσότερο τὴν δύναμη τοῦ Συλλόγου, ἐνῶ προχώρησε σέ δι-ἀφορες ἐκδηλώσεις μὲ τὴν Βυζαντινὴ χορωδία τοῦ Συλλόγου.

Ἑορτασμός Προστατῶν Ἀγίων

Στίς 22/01, μέλη τοῦ Συλλόγου μας ἀλλὰ καὶ πολλοὶ μαθητές τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, τίμησαν τοὺς Προστάτες Ἀγίους, Κλήμη καὶ Ἀγαθάγγελο, στὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγίου Παντελεήμονος Ρόδου, μὲ πανηγυρικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἑσπερινὸ χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη μας. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἑσπερινοῦ τελέστηκε τρισάγιο πρὸς τιμὴν τῶν κεκοιμημένων Ἱεροψαλτῶν τῆς Μητροπόλεώς μας. Τὴν ἐπομένη τὸ πρωί, τελέστηκε πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία μὲ ἀρτοκλασία ὑπὲρ τῶν Ἱεροψαλτῶν, ἐνῶ στὸ τέλος τελέστηκε τὸ ἐτήσιο μνημόσυνο τῶν κεκοιμημένων Ἱεροψαλτῶν.

Κοπή βασιλόπιτας

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν προστατῶν Ἀγίων Κλήμεντος καὶ Ἀγαθαγγέλου, στὸ Πνευματικὸ κέντρο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ πραγματοποιήθηκε ἡ κοπή τῆς Βασιλόπιτας τῆς Ἐνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Περιχώρων, ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη μας κ.κ. Κύριλλο, παρουσία Ἱερέων, Ἱεροψαλτῶν, μαθητῶν καὶ πλήθους κόσμου. Στὴν συνέχεια ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου, κ. Παρασκευᾶς, ἔκανε ἓνα σύντομο ἀπολογισμό τοῦ ἔργου γιὰ τὸ 2012 καὶ τῶν προσδοκιῶν γιὰ τὸ 2013. Ἦταν μία ωραία ἐκδήλωση, δίνοντας τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνταμώσουμε ὅλοι οἱ Ἱεροψάλτες καὶ οἱ μαθητές μὲ τὸν Μητροπολίτη μας, τὴν κεφαλὴ τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀνταλλάξουμε διάφορες σκέψεις καὶ ἀπόψεις σέ ἱεροψαλτικά ζητήματα ἀλλὰ καὶ σέ θέματα συνεργασίας μὲ τὴν Ἱερά μας Μητρόπολη. Θερμὰ εὐχαριστοῦμε τὸν π. Χρήστο, ἐφημέριο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Συμβούλιο γιὰ τὴν φιλοξενία ἀλλὰ καὶ τίς κυρίες πού βοήθησαν στὴν κοπή τῆς βασιλόπιτας.

Συμμετοχές τῆς χορωδίας

Πολλές οἱ συμμετοχές τῆς χορωδίας τοῦ Συλλόγου μας λαμπρύνοντας τίς ἱερές ἀκολουθίες.

Στίς 17/03, μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετείχαν στὸν πανηγυρικὸ Ἀρχιερατικὸ Ἑσπερινὸ, στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Ἀγίων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου ὅπως καὶ γιὰ τὰ ὀνομαστήρια τοῦ Ποιμενάρχου μας κ. κ. Κυρίλλου. Ἐπίσης συμμετείχαν καὶ κατὰ τὴν κυριώνη ἡμέρα (18/01) στὴν πανηγυρικὴ πολυαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία.

Μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετείχαν σέ ὅλους τοὺς κατανυκτικούς Ἑσπερινούς τῆς Ἀγίας καὶ μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου καὶ στὸν Ἱερό Καθεδρικό Ναὸ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου.

Μέλη τοῦ Συλλόγου ἔψαλλαν στὴν ὑποδοχὴ τῆς Ἱερᾶς εἰκόνος καὶ στίς Ἱερές ἀκολουθίες πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας Σπηλιανῆς, ἡ ὁποία μεταφέρθη ἀπὸ τὸ μοναστήρι τῆς Νισύρου. Μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετείχαν ἐπίσης καὶ σέ πολλές πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς ἀκολουθίες.

Ὑμνοι τοῦ Τριωδίου

Μὲ πρόσκληση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Ὑψηλῆς, ἡ Βυζαντινὴ χορωδία τοῦ Συλλόγου μας, ἔλαβε μέρος στὴν παρουσία τοῦ διβλίου γιὰ τὸν Ὅσιο Μελέτιο, στὴν αἴθουσα Ῥοδίνι, παρουσία τοῦ Μητροπολίτου μας, ἱερέων, ἀρχῶν καὶ πλήθους κόσμου, μὲ ὕμνους τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Πρωτοψάλτου κ. Κωνσταντίνου Κουκιᾶ. Ἦταν μία πανδασία ὕμνων πού μᾶς ἐγκλιμάτισε στὸ πνεῦμα τοῦ Τριωδίου.

Συμμετοχὴ στό Φιλόπτωχο

Τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου μας ἀλλὰ καὶ οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς, συμμετέχοντας στὸ κοινωνικὸ ἔργο τοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, προσέφεραν τροφίμα ἀπὸ τὸ ὑστέρημά τους, γιὰ τοὺς συνανθρώπους μας, γιὰ τὴν περίοδο τοῦ Πάσχα.

Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Ἡ Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς συνέχισε γιὰ 2η χρονιά τὴν λειτουργία της μὲ ἐπιτυχία. Νέοι ἄνθρωποι καὶ μικρὰ παιδιά ἔχουν ἐγγραφῇ καὶ παρακολουθοῦν τὰ μαθήματα συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως μὲ ἀστείρευτο ζῆλο. Στὰ πλαίσια δραστηριοτήτων τῆς Σχολῆς, πραγματοποιήθηκε ἡμερήσια προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ στίς 06/04, μὲ ἐκκλησιασμὸ στὸν Ἱερό ναὸ Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Ἀπολλώνων μὲ τὴν ἀριστη φιλοξενία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου «Ἀπόλλων», τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστοῦμε ἐκ βάθους καρδίας. Οἱ μαθητές εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ ἀσπαστοῦν τὸν Σταυρὸ μὲ τὸ Τίμιο Ξύλο, πού φυλάσσεται στὸν Ἱερό Ναό. Μετὰ περιηγηθῆκαμε στίς αἰθουσες τοῦ Πολιτιστικοῦ Συλλόγου, βλέποντας ἀπὸ κοντὰ τὴν ὀργάνωση καὶ τὸ ἔργο πού ἐπιτελεῖται. Ἀκολούθησε γεῦμα σέ ταβέρνα τοῦ χωριοῦ μὲ νηστήσιμα ἐδέσματα. Οἱ μαθητές εὐχαρίστησαν τοὺς καθηγητές ἀλλὰ καὶ τὴν Ἐνωσις Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καὶ Περιχώρων μὲ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο, γιὰ τὴν ἀξέχαστη ἐκδρομὴ.

Ἡ Σχολὴ θά συνεχίσει μὲ ἀμείωτο ζῆλο καὶ παντοιοτρόπως τὴν διάσωση καὶ διάδοση τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, ἔχοντας συμπαράστατη καὶ ἀρωγὸν τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη μας.

Ἐκτός ἀπὸ τὴν Σχολὴ στὴ Ρόδο (Ἀντιβασιλέως Δαμασκηνοῦ 2, στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναό), λειτουργοῦν καὶ παραρτήματα στὴν Κρεμαστή, στὰ Μαριτσά, στὸν Ἀρχάγγελο καὶ στὸ Γεννάδι. Πληροφορίες γιὰ ἐγγραφές στὰ τηλέφωνα 6972235951, 6932220378.

ΑΓΝΩΣΤΗ Η ΩΡΑ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Όλοι οί άνθρωποι έχουμε τή διάθεση νά ζήσουμε καί νά δημιουργήσουμε. Όλοι ποδοῦμε νά σπουδάσουμε, νά μάθουμε μία τέχνη, νά βροῦμε δουλειά, νά κάνουμε οἰκογένεια. Όλη αὐτή ἡ συνεχής ἐνασχόληση μέ διάφορους στόχους, μᾶς δίνει νόημα ζωῆς καί περιεχόμενο. Γνωρίζουμε ὅτι κάποτε, ὅ,τι μᾶς ἐλκύει καί μᾶς ἐντυπωσιάζει στή ζωή, θά τό χάσουμε μέ τό θάνατο. Ἄν ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου ἦταν γνωστή, θά ἔπιανε πολλούς ἡ ἀπελπισία καί ἡ ἀκηδία, ἡ μή ἐνασχόληση μέ τά της ζωῆς. Ἄν ὁ θάνατος ἐρχόταν πρὶν ἀπὸ τὰ γηρατειά, τότε οἱ περισσότεροί θά μελαγχολοῦσαν καί θά γίνονταν προβληματικοί στό περιβάλλον τους. Ὁ δίκαιος πού ζεῖ κατὰ Θεό, ἂν γνώριζε τήν ὥρα τοῦ θανάτου, ἴσως δέ θά ἄντεχε στόν πειρασμό νά ἀπολαύσει καί τίς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου αὐτοῦ σχεδιάζοντας νά μετανοήσῃ πρὶν τό θάνατό του. Τό ἴδιο θά ἔκανε κάθε ἁμαρτωλός, θά περίμενε τίς παραμονές τοῦ θανάτου νά μετανοήσῃ. Ἡ χριστιανική ζωή ἀξίζει, ὅταν τή ζεῖ κανεὶς σ' ὅλα τὰ στάδια τῆς ζωῆς τοῦ οδηγούμενος ἀπὸ τήν ἀγάπη πρὸς τόν Θεό, κι ὅχι νά τή ζεῖ λίγο πρὶν τόν θάνατο οδηγούμενος ἀπὸ τό φόβο τῆς τιμωρίας. Τό ἄγνωστο τοῦ θανάτου μᾶς βοηθεῖ νά εἴμαστε πάντοτε ἐτοιμοί γιά τό ταξίδι στήν αἰωνιότητα.

ΠΡΩΩΡΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ

Ὁ Θεός μας εἶναι Θεός ἀγάπης καί ὄχι κακίας. Ὁ πρόωρος θάνατος κάποιου κάτι καλό κρύβει. Ὁ ἴδιος ὁ νεκρός, ἂν ζοῦσε, πιθανόν νά γινόταν ἐγκληματίας, αἰρετικός ἢ κάτι ἄλλο καί νά ἔχανε τήν αἰώνια ζωή.

Πολλοί συγγενεῖς χάνοντας ἕνα ἀγαπημένο πρόσωπο στή νιότη του συγκλονίζονται, συνειδητοποιοῦν τό πρόσκαιρο τῆς ἐπίγειας ζωῆς καί βρίσκουν τό δρόμο τοῦ Θεοῦ καί τή σωτηρία τους.

Υπάρχει ἡ καλή συνήθεια σέ πολλούς χριστιανούς μετά τό θάνατο ἑνός συγγενοῦς τους νά νηστεύουν γιά σαράντα ἡμέρες, νά ἐξομολογοῦνται καί νά κοινωνοῦν τήν ἡμέρα πού κάνουν τό σαρανταήμερο μνημόσυνο. Ἐπίσης προσεύχονται θερμά γιά τό νεκρό, δίνουν τό ὄνομά του νά λειτουργεῖται καί κάνουν ἐλεημοσύνες, γιά νά συγχωρεθεῖ ὁ νεκρός, ἂν ἀδίκησε κάποιον στή ζωή του.

Τά μωρά καί τά μικρά παιδιά ὡς ἀναμάρτητα θά βρεθοῦν στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό οἱ γονεῖς δέν πρέπει νά στενοχωριοῦνται ὑπέρμετρα. Ὁ πόθος νά τὰ συναντήσουν ἄς τοὺς κάνει ἀγωνιστές τοῦ καλοῦ. Ἡ πίστη μας πρὸς τόν Θεό φαίνεται στίς δύσκολες στιγμές, ὅπου ἐμπιστευόμαστε τὰ πάντα στόν παντοδύναμο, πάνσοφο καί πανάγαθο Πατέρα μας.

ΤΕΛΩΝΙΑ

Πολλοί καλοί χριστιανοί κατὰ τήν ὥρα τοῦ θανάτου βλέπουν ἀγγέλους καί ἁγίους ἢ τήν Παναγία καί τόν Χριστό καί χαίρονται. Ἄλλοι ὅμως ἁμαρτωλοί βλέπουν δαίμονες, τρομάζουν καί φωνάζουν φοβισμένοι. Καμιά φορά οἱ δαίμονες καθὼς εἶναι αὐθάδεις πλησιάζουν κι ἁγιασμένες ψυχές, καί μέ ψεύτικες κατηγορίες τίς κατηγοροῦν καί ζητοῦν νά τίς πάρουν στήν κόλαση.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος πεθαίνει, τήν ψυχή του τήν παίρνουν οἱ ἄγγελοι (Λουκᾶ 16,22) καί τήν ὁδηγοῦν στόν πνευματικό κόσμο. Μόλις φεύγει ἀπὸ τό σῶμα ἡ ψυχή θυμᾶται ὅλη τή ζωή της λεπτομερῶς. Κατά τή μεταφορά της, ἐπιχειροῦν πονηρά πνεύματα νά τήν παραλάβουν καί νά τήν ὁδηγήσουν στόν Ἄδη, στό προστάδιο τῆς κόλασης. Αὐτή ἡ διδασκαλία ὀνομάσθηκε ἀπὸ τήν Ἐκκλησία «τελώνια» ἢ «τελωνισμός τῆς ψυχῆς». Τό ὄνομα προήλθε ἀπὸ τοὺς τελῶνες, πού φορολογοῦσαν τοὺς ἐμπόρους καί τόν κάθε πολίτη στοὺς ἐμπορικούς δρόμους, στά λιμάνια, καί στίς εἰσόδους τῶν πόλεων. Ἔτσι καί οἱ δαίμονες ἀναφέρουν ἁμαρτίες ἀληθινές ἢ ψεύτικες τῶν νεκρῶν, γιά νά τοὺς πάρουν ἀπὸ τὰ χέρια τῶν ἀγγέλων. Οἱ ἄγγελοι, ὅταν ὁ μεταφερόμενος μετανόησε καί ἐξομολογήθηκε ἢ δέν ἔκανε τίς ἀποδιδόμενες ἁμαρτίες, διώχνουν τοὺς δαίμονες μακριά. Ἄν ὅμως δέν μετανόησε, οἱ δαίμονες ἀπαιτοῦν (Λουκᾶ 12,20) λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν νά πάρουν τήν ψυχή στήν κόλαση. Τό ὅτι οἱ δαίμονες γνωρίζουν ἁμαρτίες ἀνθρώπων γίνεται φανερό ἀπὸ τίς ἀποκαλύψεις ἁμαρτιῶν παρόντων πιστῶν ἀπὸ δαιμονισμένους κατὰ τήν τελετή τοῦ ἐξορκισμοῦ. Γιά τὰ τελώνια ἀναφέρει διεξοδικά ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας στήν ὁμιλία του «Περὶ ἐξόδου ψυχῆς καί περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας» (Migne P.G. 77, 1072B-1089B).

Ὁ Χριστός πρὶν τό πάθος καί τό θάνατό Του εἶπε στοὺς μαθητές Του: «Ἐρχεται ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, καί σ' ἐμένα δέν θά βρεῖ τίποτε» (Ἰωάν. 14,30). Ὁ διάβολος στό πάθος ἀλλά καί στήν ἐξοδο τοῦ Χριστοῦ πρὸς τόν Ἄδη δέν μποροῦσε νά Τόν κατηγορήσῃ γιά καμία ἁμαρτία.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1926/04 ΚΕΜΠ. ΑΘ.